

ખનામે ખુદા.

મુશકીલ-

-આસાન.

'The drama's laws, the drama's patrons given.
For we that live to please, must please to live.'

DR. JOHNSON.

“નાટકનાં નીચમાં નાટકને ઉત્તેજન આપનારા નેમે છે; માટે
આપણે નાટક લખનારા કે જેઓ લોકોને ખુશી કરવાને વાસ્તે
જીવીએ છઈએ માટે જીવવાને વાસ્તે ખુશી કરવું જોઈએ”
“ખોરી.”

TO AVOID
DISAPPOINTMENT

REGISTER

YOUR
ORDERS.

NOW FOR

X'MAS & NEW YEAR CAKES

lates, Sweets, Provisions, Biscuits,
Perfumes-de-Paris, Ham, Bacon.
Cheese etc.

P. S.—Please note all kinds of Beer, Wines and Spirits can be
had at less than Market Rates.

Telephone No. 25598.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૩૮૨૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ મુશ્કીલ-આશાન

વિષય ૬- : ૨

હઝારો રૂપિયા ઉપરની રકમ જુદા જુદાં ધરમ ખાતાઓને નસીબ કરનાર
ભણીતા જવાન નાટકનવેશ.

• દોઝાગો ખાફસાર ફીરોઝગર.
(શાવકશા દારખશા શરાફ.)

બનામે ખુદા.

ફીરોઝગર કૃત.

મુશકીલ-આસાન.

ત્રણ અંકી પારસી સંસારી સોસાયટી ડ્રામા.
ગાયણો તથા સાર.

રચનાર તથા ગાયનો જોડનાર.

તે

“સીવીલ મેરેજ” બેરોનેટનો બેટો” “સ્તાબીજ” ધર્મી ધુતારો,
મોટે ઘેરની મીઠું, રીતની ભીખ, સરજત, રૂશતમ સોહરાબ ઇત્યાદી
નાટકો ઉપરાંત ગેબી અવાજ, બેલાર્ડપીઅરથી પ્રીટન; બસ તારેજ
ખાતર, શેર સોદા અને શેર બબર; શ્યાવક્ષ સુબોધ સંગ્રહ, સતોમી અપેમ
વીગેરેના કર્તા.

કીંમત રૂ. ૧)

આવૃત્તી ત્રીજી

ચેતવણી.

[આ “મુશકીલ આસાન” નો નાટક તેના ગાયણો, ગ્રંથાની
પ્લોટ સુધાં તેના રચનાર મી. ફીરોઝગરની મતા છે અને જે કોઈ
આસામી તેમની લેખીત પરવાનગી વગર તે માહેલા કોઈબી ભાગનો
ઉપયોગ કરવાની તજવીજ કરશે યા કોઈ પણ ભાષામાં તેનો તરબુમો
કરશે તો તેની ઉપર કાયદાસર પગલાં ભરવામાં આવશે.]

IF YOU WANT
GOOD PRINTING
AND
FINE FINISH
COMBINED
WITH ECONOMY
GO TO

AHURA PRINTING PRESS

Printers, Stationers & Book Binders.

**Dadoo Building, Marine Street,
FORT, BOMBAY.**

સુંદર સ્ટાઇલીશ સફાઇદાર જોખ પ્રિન્ટીંગ.

મનપસંદ કલરમાં, અને ડીઝાઇનમાં પશ્ચીમની છેલ્લી ઢોળ મુજબ
ખીલકુલ નજીવાં દામમાં ક્યાંથી કરાવી લેશો.

ધી અહુરા પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ.

દાદુ ખીલકીંગ, મરીન સ્ટ્રીટ કોટ, મુંબઈ.

સહજ તમે સાથે ઓળખ!

મુશકેલ આસાનની કીસ્તીના
મુકાનીઓ-

તેઓની હમાજેર.

સોહલીઆવાઉર્ફે { મહુમ દોરાબજી દાદીશેઠના એક પુરા ભાઈ, રૂશતમના આવા
સર સોરાબજી { અને અદીના કાકાજી મહુમ દોરાબજીની વીધવા અને બાળ-
દાદી શેઠ- { કને રખડાવી તેઓના હક ઉપર ત્રાપ મારી અતે પોતાની
પાપી જીંદગીનો અકાલ અંત લાવનાર બેવકૂા બુજેર્ગ.
રૂશતમ સોહલીઆવાનો એકલો રોશન ચેરાગ. ધમાની નેકસીરત.
સચ્ચાઈનો આશક

એદી બદમાશ કાકાની બદમાશીનો ભોગ થઈ પડી પાછળથી
પોતાની બાપીકી મીલકતનો હકદાર વારસ પુરવાર થયેલો
મહુમ દોરાબજી દાદીશેઠનો એકપુરો બેટો.

બરલુમામા- મહુમ દોરાબજી દાદીશેઠ તેની નોકરીમાં પોતાની જીંદ-
ગીનો દરેક કલાકો નીમકહલાથી સાથે અર્પણ કરનાર
એક ખોદા સનાશ બુજેર્ગ કારભારી.

મરલો- સોહલીઆવાનો નીમકહરામ કારભારી. શેઠને પછસે પગાઈ
શેઠનીજ જીંદગીનો અંત લાવનાર કાવત્રાંબાજ કરસેવજ.

જમસુ બરલીમેન- એક લજ્જાપતી ઈંજીસ. સોહલીઆવાનો પુરાણો મીત્ર,
શીલ્પાનો આપ.

અસલાજી- કાજ કરનારી કુંપનીનો પ્રતીનીધી. પાછળથી જમસુને
બનાવી આખું ઘેર ઉલ્લપાદન કરનાર અક્કલનો સમુદર.

વીકો વકરલેન- જમસુનો પુરાણો કલ્પ મીત્ર, ૮૫ વરસની ઉંમરે પરણવા
નીકળેલો બેવકૂફ તાડીવાળો.

નરીમાન- દવા વગરનો દાકતર શીલ્પાના હાથનો ઉમેદવાર, પાછળથી
શીલ્પાનો ખાવીંદ.

દારાબદાઈ- ધરના પંથકી.

ઈબ્રાહીમ- જમસુનો મુસવ્વમાન નોકર.

મી. ફીરોજગરે અત્યાર
સુધીમાં લખેલા નાટકો
અને ફારસોનું લીસ્ટ.

- ૧ રતી મદમ.
- ૨ સીવીલ મેરેજ.
- ૩ બેરોનેટનો બેટા.
- ૪ રસ્તા ખીજ.
- ૫ મુશકીલ આસાન.
- ૬ મોટે ઘેરની મીઠાં (આગલો ધર્મી ધુતારો.)
- ૭ રીતની લીખ.
- ૮ રૂશતમ સોરાખ. *
- ૯ સરજત. *
- ૧૦ મફતની મીસીસ. *
- ૧૧ બનવા કાળ. *
- ૧૨ આંદ ધરણ.
- ૧૩ વીસ રૂપીઆનો વરઘોડો.
- ૧૪ કીમેતોરીયમ હડખું.
- ૧૫ બદલુજી બાઉંડરી.
- ૧૬ કરોડપતિ કંજુસ.
- ૧૭ સાઠ સેકંડના શ્રાપ.

* પુલકરીવાલાના નાટકો સ્ટેજ થયા નથી.

જુની જાણીતી

ધી રાઈમીંગ સન બેકરીમાં

ક્રીસ્ટમસ તથા નવાં વરસને ટાંકણે

તમારાં સગાવાહલાંઓને તથા હોસ્ટ આસનાવોને ભેટ આપવા લાયક
તેસ્તદાર કેક માટે તુરત વરદી નોંધાવો.

હુમારી વડી બેકરી ઉપર તથા દરેક બ્રાંચો ઉપર પ્રીઝેન્ટેશન કેકસ,
ચીકન પાઈ, આમનડ પુડીંગ તથા પલ્લમ પુડીંગ માટે
વરદીઓ લેવાનું ધમધોકાર ચાલુ છે.

કોઈપણ નાના મોટા ઓરડેરા થોડા કલાકની વરદીથી
તૃપ્તિ કરી આપવામાં આવશે.

વડી બેકરી. ગોલધીઠા આગળ પોસ્ટ નાં ૪.

- બ્રાન્ચો } (૧) ચરનીરોડ રેલ્વે હોટલની બાબુમાં
(૨) ગોવાલીયા તળાવ બલકદીના તેરેસની બાબુમાં
ફ્રેઝબેટ સીટના નાકા ઉપર.
(૩) ચીરાબજાર મ્યુનીસીપાલ મારકેટ.

પાનાચંદ ઝવેરી- એક લક્ષાપતી કંબુસ શેઠ્યો, અદીનો શેઠ.

સુપ્રીનટેન્ડન્ટ જાર્ડીન-છુપી પોલીસનો વડો સરદાર.

મહેરબાદમાય- મરહુમ દોરાબજી દાદીશેઠની વીધવા-અદીની-માતા-નેક સીરત-અશો-પાકદામન.

શીલ્લા- જમ સુ જાટલીમેનની એરીસટોકેટીક બેટી, નરીમાનની પરણેતર. ફેશનપર યાહોમ કુરબાન.

કેલીબાઝ- અસલાજીની માતા-પાછળથી જમસુ જાટલીમેનની પરણેતર.

સ્થળ:-મુંબઈ-વાંદરા--પુના.

“ MYDEAR ”

લીવરવાલાં ૧૫ બુવેલનાં પાંચ વરસની ગેરંટી આપનાં-ધણાંજ
અપ-ટુ-ડેટ ને સુંદર

માયડીયર રીસ્ટ વોચ

નેપોલીયન વોચ કું.

નેપોલીયન બીલ્ડીંગ-બજાર ગેટ, કેાટ, મુંબઈ.

ટેલીગ્રાફીક એજેન્સ-MYDEAR.

(દીબાચો ત્રીજી આવૃત્તીનો.)

—:૦:—

મહેરબાન તમાશબીનો.

આજે કાગળની પીઠ ઉપર હું મારા આ જોરાવર નાટકને માટે મારી મીસકીન કલમની ચીત્રામણ રજુ કરું તે પહેલાં અગીયાર વખત એકંદર મુંઝઈ અને પુના મધે બમપર ઓડીયસો આ મારી કીર્તિવંત કોશેષ જોવા પામી છે, એ તેના અદના લેખક માટેની એક માફ કરવા જોગ મગફરીજ કહેવાશે. મારે લંબાણ કરવાની કશીજ જરૂર નથી. હીરાની પરીક્ષા ઝવેરીજ કરી શકે છે, અને મારા તમામ કંદરસનાશ મહેરબાનોએ આ નાટકને બીકટ કસોટી વચ્ચે પણ એકમતે ફતેહમંદ અખતરો દાખલ સ્વીકાર્યો છે, એજ મારે માટે સંતોષ માની લેવાનું છે. તમે જાતે જોઈ તે વીધે તમારું મત બાંધજો. આખો નાટક એક સ્ટડી કરવા જોગ પારસી સંસારનું દીલકશ ચીત્ર રજુ કરે છે, અને તમારા કુરસદના મુઠ્ઠીભર કલાકોમાં અવશ્ય અગતની વસ્તુ દાખલ તમોને કામ લાગશે. છેવટે જ્ઞાન સાથે ગમ્મત આપનારી આ મારી લાડકલી સીરીઓ કોમેડીને હુંસો નાઈટ ઝલકતી કારકીર્દી ઇચ્છું છું, અને દાદાર પાકના સીજદામાં સર નમાવી વિશ્વાસ સાથ આ મારો “મુશકીલ આસાન” તમારા મોબારક હાથમાં આજે ચોપડી રૂપે રજુ કરું છું.

• સાહેબજી—પીઠ કોઈની કોઈ વાંચી શકતું નથી. જીવતા હોઈશું તો ભવિષ્યમાં “સરજત” રૂપે તમારો ભેટો કરીશું.

ચઝઙાં પનાહુબાદ.

પટેલ મેનશન,
ગોવાળીયા ટેંક રોડ.
તા. ૨-૧૨-૨૭.

SEASON'S NEEDS AND GIFTS

Of choice Table Ware in Sterling Silver and silver Electro-plated Nickel Silver, and of the highest qualities by British Manufacturers, manufacturers who have always carried that determination in their productions that nothing shall leave their hands which would disgrace their names. With them as with us our stock embraces therefore a collection studied closely for superiority only and not for price; but at our liquidation prices of to-day such genuine quality articles can be obtained even at lower prices than the gewgaw qualities so plentifully offered, and in which quality has been lowered to meet a temptingly low price.

Coffee and Tea Services,
Bread, Cake and Flower Baskets,
Bread, Butter and Cheese Dishes, Butter Dishes,
Biscuit Boxes, Bon Bon Plates and Dishes,
Coffee Cups and Saucers, uncommon designs,
Flower Vases and Bowls,
Muffin Dishes and Plates
Asparagus Dishes, Servers and Eaters,
Christening Mugs, Bowls & Sets in cases,
Beer Mugs and Tankards,
Bowls for Salads, Fruit, Etc.,
Cabinets of Cutlery Spoons and Forks,
Condiment sets and sprinklers,
Crumb Scoops, Marrow scoops,
Hors d'oeuvre Dishes and Servers,
Nut Dishes and Crackers,
Serviette Rings & Menu Stands,
Smoking Sets, Ash Trays & Bowls,
Cigar and Cigarette cases and boxes,
Puff, Pomade H'chief and Trinket Boxes
Hair Brushes and Toilet sets complete,
Perfume spring sprays, Pin Trays,
Wine and Spirit Decanters,
Cruets, Oil & Vinegar and Jam Frames,
Entree Dishes and Bread Platters,
Prize Cups and Bowls, Medals, &c., &c.

We have no catalogues left, but we will send rough pencil sketches to most residents if specific wants are mentioned.

MARCKS & CO., LTD.
IN VOLUNTARY LIQUIDATION,
BOMBAY.

ખનામે પાક ખુદા.

ફીરોઝગર કૃત.

મુશકીલ-આસાન.

અંક પહેલો, સીન પહેલો.

દાદી મહાલનું દીવાનખાનું, વખત સાંજના સાતનો.

[હોલને લાયક મુંદર સોફાઓ ખુરશીઓ, ટીપાઇઓ
સ્ટેચ્યુઓ, કોરનર સ્ટેડો, વાઝીઝો વગેરે જણાય છે.
આરાસ્તા દીવાનખાનામાં મહુમ દાદાભાઈની
વીધવા મહેરબાઈમાય પાક આતપની સેતાયશમાં
મશગુલ છે. પાસે બેઠો અદી પણ આતપના
સેજદામાં સામેલ છે. ખટલુમામા બટીનું ફાનસ
સાફ કરતા બેઠા છે.]

ગાયન.

ખટલુ મામા—

દાવર દુખતા તારો, પામરને ડિગારો
પુરો ભરોસો તુજપે યઝદાન અમારો.
નીતીથી નવાજી, ધરી હીતે અરજી,
ખાર ઉતારી કીશતી, દેજે અમાને સહારો.

સાખી.

નીરાધાર પર રહેમ કરી દેખાડજે કીનાર,
નાવાલીનો વાલી તું, ફીરોઝગર આધાર.

(૨)

[બંદગી પુરી થતાં પાક આતપ પાસે
મહેરબાઈમાય સાડીની સોડ પકડી
મુરાદ માંગે છે.]

મહેરબાઈ—ઓ અષો અહુરના પુત્ર આતપ પાક,
અર્જ એક મારી કબુલ આજ તું રાખ.
રોશન રાખજે મુજનો ચેરાગ જીવેદાન,
આરાધું તુને કરજે મુશકીલ આશાન.

[નાસીપાસ બચ્ચાંના માથા ઉપર
હાથ ફેરવતાં મનસે]

કીસમત ! દગાખોર કીસમત, આ અવતારે એક નીર્દોષને
પારકાંની દયા પર વખાતાં નાખવાને તને શું કારણ મળ્યું હોશે !
મારા ભોલા અને ભલા ખાવીંદને તેની આંખે કમનસીબ પરણેતર અને
એક ગુલગુલાબ બચ્ચાંની સોડમાંથી સદાનો દુર કરવાને તું કાવી ગયુંછ,
તો પછી અમે મા દીકરાંને તું એવા સંતાપ વચ્ચે જીવાડી શું કાંડાની
ન્યાત જમાડવા માંગેછ ! એહ એક વખતની દાદી માહાલની
કમનસીબ શેઠાણી, આજે તારૂં આવી બન્યુંછ ! તારી કદરનો કરનાર
ખુદા સીવાય હવે કોઈજ બીજો રહ્યો નથી.

અદી—માયજી મારાં મમા ના રડો. આપરાં કરતાં ખુદાયજીને
આપરી કાલજી વધુ છે. મારનારને તારનાર તો તે માહા-
નામી બાપ છે. ધીરાં પડો, હું મોટો થઈને પપાજીની
માફકજ તમોને સુખમાં રાખશ.

મહેરબાઈ—ઓ મરૂરે ! [આવરણાલે છે]

ખટલુમામા—સખુરી રાખ મારી મા, એ હમણા જેટલું સોષવું પડે
તેટલું પાછળી જીંદગીમાં સુખ મળશે. આ યુરી જગમાં
કોઈ કાયમનો પટો લખાવી લાવેલું નથી, અને કોઈ
અહીંથી ગાંસડો બાંધીને લઈ જવાનું નથી. તારી બંદગી
ખેદાયતાઅલા જરૂરજ આમીન કરશે. દીકરા અદીને દોઆ
માંગ, એજ તારો ચમકતો ચેરાગ તારો દીવસ ફેરવશે.
મને ભરોસો છે, આજે પછંસા હોય તો કુલે પુનઃબંધવે.
હાય કલજુગ, તુને તે કહાં રડું.

ખટલુ મામા—

બધી એ ફલજીગની મોહકાણુ.
આજ જીકુઓને માન.
જહાં સંપ ચમકતો સંસાર,
તાંહ કળ્યા કંકાસ ધરખાર.—

આજતો પઠસા હોય તો માનચાન,
પઠસાથી ધંકાય એખ ખાનદાન,
દુનીયામાં મોટો તે ધનસાન,
લોકોનું તેની પર રહે ધ્યાન.—જીકુઓ.
સમજો કોઈ જો મુફલેસ દેખાય,
કચકઈની થાકરો તે ખાય,
ભલે તે કેળવાયલો ગણાય,
પઠસા વીન કીમત નહી અંકાય.—જીકુઓ.
કાળાં કોઈ કર્મો જો કરે,
હોય પઠસા, પુજતો કરે,
આડો તેને નહી કોઈ નડે,
સઉ કોઈ તેના પગ પર પરે.—જીકુઓ.

મહેરબાઈ—ખરૂં છે મામાજી, આએ મહેલ વજીરો ગાડી ઘોડા, વાડી
ખંગલા અચશ આરામ બધું મુકી ભર ઘડીનુંજ છે. ઉમીદ
તો ઘણીબી ઉતી કે મારા દીકરાને પરણાવશ, ને ધામ-
ધુમથી ઘરમાં વહુમાય લાવશ, પણ ખુદાયજીએ જહાં
નારાજ કીધાં તાંહ લાચાર! ખેડેતી લાખોની દોલત મુકી
ગીયા, પણ અમો તો ફકીરના ફકીરજ રહ્યાં—સોહલી-
ખાવાબી ખેડેતીના ચાહરમ પછીથી દાદ કે ફરીયાદ
લેવાનું ભુલીજ ગીયાછ. (અદીને પાસામાં દાખી) મરૂં
મરૂં, કહારે મોટો થઈને વહેલો વહેલો રળતો કમાતો થાય
કે મારાં બધા જીહુવા આપીને જાઉં.

અદી—પણ મમા આપરા પપાજીના તો તીજેરી ભરીને પૈસા ઉતા
તેનું શું થયું! પપાજી તો પૈસાવાલા ઉતાની મમા?

ખટલુમામા—હા દીકરા આપતો કાઝનનો ખજાનો સુકી ગીયો પણ
 ખાનારાના નસીબ નહિ તેમાં ખહેશ્તીનો શું વાંક કાઢીયે!
 એ તો કરસેવજ કાકાજી ગોદરાં નીચે બધું વગે સગે કરીને
 કરારને જીવે બેઠા! બેટા આજે તો મારે તેની તલવાર!
 કાકો બાણે કે તમે કહ્યાં તેની સામે કોરટ દરબાર લડવાના
 ઉતાં જે તેની વાત! કંઈ સોહલી બાવાને ભોટ સમજેલાં
 કે! અરે હજીરેનું પાણી પચેલું છે મા!

મહેરબાઈ—તાહરે શું હકદારનો હક નહિજ મળશે!

ખટલુમામા—મળશે હવે પેલે ભવ! એતો દરીયાના પાણીએ મોઢું
 ધોઈને બેસો તેજ તો! મરનાર જ્યાં બધું કાચું કાપી
 ગીએલા, તાંહ બીજાએ શું માથું ફેડવાના ઉતા!

મહેરબાઈ—મામા શું સોહલીબાવાને હમો મા દીકરાંની સહેજ બી
 પરવા હોશેજ નહિ! શું એવણું જીગર પોલાદ પથ્થર
 કરતાં બી સખત છે કે એક નિરાધાર માં દીકરાંનો હક
 પચાવી બેસી તેઓને રસ્તા વચ્ચે રખડતાં કરશે!

ખટલુમામા—તેથી કહીપુછીને કે! ખાંડ ખાજે!! ખહેશ્તીને લાખ
 વખત સમજાવેલું જે બધરીને દુનિયાની નજરમાં તમારી
 હકદાર પરનેતર બહેર કરો, ને રાંડેરમાં થયેલાં લગન
 છુપાં ના રાખો, પણ હેતાને ઘેરેલો બચારો કંઈજ સમજાયે
 નહિ. નથી હવે આસીરવાદ સારનાર મોબેદો જીવતા, કે
 નથી ખહેશ્તીનું કંઈ પાકું વસીયત, કે નથી લગનની
 સાટીફીટી એટલે પછી મવાલીઓને ફાવતું પડે તેમાં
 કંઈ ખોટું છે?

અદી—માયજી મારા મમા, ગભરાવોના. લુટવા દેઓ, કાકાજીને
 આપરો હક બેલાશક લુટી લેવા દેઓ. આએ જહાનમાં
 હકદારનો હક લુટીને કોઈ સુખી થતુંજ નથી. કરણીનો
 એજ કાયદો છે કે કરો તેવુંજ ભરો. કાકાને ઘેરેથી બચ્યાં
 છે. ખુદાની લાકડીનો ગેબી અવાજ છે.

[એવામાં મટલો કાગજ લઈ આવે છે.]

મટલો—લે ખટલા, મહેરબાઈને શેઠની આંખે ચીકી આપ, કહેજે
સોહલીબાવાએ મોકલીછ.

ખટલુ મામા—લાવ જોડ! સમી સાંજે એ વરી ચીકી શાની લાયવો!
[મહેરબાઈ તર્ફ ફરીને] લેઓ માય આંખે તમારા ધન
ધન ધોરી શેઠજીએ સાંજને વખતે સનાનના સમાચારની
કનકોતરી મોકળી! (મટલાને) જા જઈને હેઠને કહે કે
હાજ પરી જવાબ નીહ મળે. હવારના હું જવાબ લી આવહ,
ને નીહતો તું બજારે નીકળે તો આફ્રા આવી જજે.

મટલો—(જતો જતો) બચ્ચાજી બોરડીપર મળજે, તારો કેમ
ગુણકોથળો કરૂં છ તે જોઈ લેજે. (જાયછે)

મહેરબાઈ—(કાગજ ઉઘાડી ધ્રુજતા હાથે વાંચેછે.)

“સદાના નેકબખ્ત ખેન મહેરબાઈ માય,
તમારા ખાવીદ અને મારા ભલા ભાઈ દાદીના
અકાળ મરણથી તમોને અને મારા કુટુંબને
જે ભારે ખોટ ગઈછ તેમાં મારી દીલસોજી છે.”

ખટલુ મામા—(બાબુમાં) લેઓ હોરાજીની દહાડી બળે ને પાડોશીને
તાપજી થાય! હજીજીતો લખે કે દીલસુજી છે! તે દીલ
સુજી આવેલું ઉતું તો દોઢીયાનું કાગજ હું કામ
બગાયડું! આફ્રા આવતાં શું કુતરાએ પગ કરડેલો કે!

મહેરબાઈ—(આગળ વાંચે છે)

“અલબતાં મને ખેશ્તીનો એટલો ગમ
લાગોછ કે હું મારા ભાઈનો મહેલ કે ફરનીયર
બધું લીલાંઈ કરવાનો વિચાર રાખુછ.”

ખટલુ મામા—(બાબુમાં) બાપનો માલ ખરો કેની!

મહેરબાઈ—(દમ ખાઈને આગળ વાંચે છે)

“તમોને તેથી મારી અર્જ એ છે કે આ ચીકું મળતાં પછીથી ચોવીસ કલાકની અંદર તમારે મને મહેલ સ્વાધીન કરી એકાદ ગરીબો માટેની ચહેલી પર જઈને રહેવાની ગોઠવણ કરવી. મહિને દીવસે તમારી ઉપર દયા દેખાડવા થકી અને મારા ખેડેશ્તી ભાઈનું રૂઢ ખેડેશ્તમાં ખુશી કરવાની મતલબથી હું તમોને દર મહિને રૂપીઆ પચાસ મોકલાવ્યો જવશ. મારા ખેડેશ્તી ભાઈ તમે માટે કશુંજ વસીયત કરી ગીયા નથી, તેમજ તમો મારા મહુર્મ ભાઈના હકદાર પરણેતર છેઓ એવાં લખાણો કે દસ્તાવેજો મને મળ્યાં નથી. વળી તમારાં મહુર્મ ભાઈ દાદી સાથના લગન કેટેળી રેજીસ્ટર થયાં નથી એમ મારી તપાસના પરીણામે મેં જોઈ લીધું છે, એટલે લાચાર છેઉં કે તમોને મારા ભાણી દાખલ હું કબુલ રાખી શકતો નથી. જોઈએ તો પંચાયતનો આસરો લેજો.

લા૦ સોરાબજી સુખલાજી દાદીશેઠ”

ખટલુ મામા—ને જઈને પડજે માનેકજી શેઠમાં ઠેઠ !

મહેરબાઈ—(કાગજ વાંચી સોફા ઉપર ફસડાઈ પડતાં) હાય ઘણી, મારા બહાલા ઘણી, હવે અમો કોણને બારણે પડશું ! અમારું તો નજીબોદજ વળ્યું ! ઓ બાપ !

અદો—માયજી મારી કમનસીબ મમા, અફસોસ !

ખટલુ મામા—ઓ ખદાયજી, આ ચીતાર હું દેખતી આંખે કેમ જોઈ શકું !

[મહેરબાઈ કોચ ઉપર બેહોશ પડે છે. અદો માતાના ખોળામાં માથું નાખી બેઠાર રહે છે. ખટલુ મામા આકાશ ભણી હાથ લાંબાવી પુદાની મહેરબાની માંગે છે. ધીમાં મ્યુઝીક વચ્ચે સીન ક્વર થાયછે—ટેબલો.]

અંક પહેલો, સીન બીજો.

જમસુ ભટલીમેનનું દીવાનખાનું.

[જમસુ હાથમાં જમીન સાથે
ઉતાવળમાં ગાતો દાખલ થાય છે.]

ગાયન.

જમસુ—

કરકસરનો પાઠ શીખો તો કામ તમારું પાર છે.
 ખેંચતાણુ નહિ જો કરશે આજતો જુરો માનો અવતાર છે.
 નાહક પંચાત સરપર હોરી, પહેરી પાઘડી ગીચા દોડી,
 લાયો શેરભર મચુર શોધી, અહિં તો કોરે પાને હીસાબ છે.
 નાહકની હું કરૂં બસ દોડધામ, જુઓ બજારે સુકા જુમલાનું નામ.
 કરી આયો હું શોખ પુરો આજ, શીક્ષી દીકરીને ખુશ કરવા કાજ.

જમસુ—[ગાયન બાદ] શું બાવા પૈસાનો ગાંસડો સુકી ગીચા
 તે મરઘા બટકાંના હોજરાં ભરવા થકી કે? છટ છટ! અરે
 દીકરાઓ આજે તો.

પૈસે હોળી દીવાળી ને પૈસાથી રેલ છેલ,
 પૈસા વિનાનું જીવતરબચું, પૈસાના સૌ ખેલ.

લોકો કહેજે પારસીઓને ધંધે લગાડો, પણ પારસીઓને
 ધંધો કરતાં આવડે તારે કેની! ઇરાનમાં ફાલસાંના ખેતરો
 પડેલાં છે પણ કોઈને સાડું સુજ પડતું નથી. મસક્તની
 મટોડીમાંથી સુન્નું બને છે તો તેથી કોઈને સુજ પડતું
 નથી. મીનગટીના ટીપાંમાંથી મોતી બંધાય છે તો તેથી
 કોઈને સુજ પડતું નથી. અરે એમ તો એવા તો
 ઇંડેટેરસો ધીકતા ધંધા છે. જો બરફી વીલાયત ચઢાવી
 હોય ત્યાં ગામઠી આકુસની કલમો આક્રોશમાં રોપી હોય
 તો પછી એમ છકકાંજ છકકાં! ટ્રાઇ ચોર લક!! જોકે મારા
 ખેશ્તી બાવા જન્મયાતા તાહરે હું ગુજરી ગીઓતો
 છતાં તેવણે મને એજ સલાહ આપીતી કે દીકરા જમસા

પંદર દહાડે એકવાર કપડાં બદલજે, મોઢું ધોવામાં
સાબુને ઠેકાણે ચીકણી સોપારી વાપરજે, કેશમીરને બદલે
લાલ બંદુસ નો દગલો પહેરજે અને સીલીપાટને બુટબી
ખાડીનાજ લેઈ પહેરજે, કારણકે

નોકરી નફ્ટ ગણાય છે. ચમકતો વેપાર છે,
કરકસનો પાઠ શીખો તો કામ તમારું પાર છે.

[એવામાં શીલ્લુ આવે છે]

શીલ્લુ—હલો પપી ડીઅર શું બજાર વસાવી લાયા !

જમસુ—શું કહું હાલત મારી, બજારમાં બજાર છે; જમીનમાં
ઠોકીયું કર દીકરા, કામ તમારું પાર છે.

શીલ્લુ—વારું જોઈ શું મછછી લાયા !

જમસુ—જી સુકકા બુમલાજી ! [રાગ કાઢી] ચાલોરે સજની,
ચાંદની રટની, સુકકા બુમલા ખાવાજી.

શીલ્લુ—એ ચાંદરાતને દહાડે સુકકા બુમલા કાંઈથી ઉચકી લાયા !
મરે તમોનેથી કોઈ પુછે !

જમસુ—જોની દીકરા એ બુમલાની શીલસુકી તું નહિ જાણે. મારા
જહેશતી ખાવાનેથી ચાંદરાતપર કુલશી મલાહીમાં સુકકા
બુમલા ખાવાનો કાતીલ મરજ લાગુ પડ્યોતો ! એતો
જેમ સુકાળ પછી મોઘવારી આવી, મુછો જેમ ગઈ ને
દાહડી આવી, દાડ પછી જેમ તાડી આવી, તેમ છમણા
પછી હવે બુમલાની વારી આવી ! અહીં તો.

ચાંદરાત કે હોય પુનમ, બસ ખીસાપર કટાર છે,
બુમલાનો વેપાર કરો તો કામ તમારું પાર છે.

શીલ્લુ—મરેરે મારું નસીબ બરેરે ! પચાસ લાખના પપાજીની
દીકરી ને ભોણામાં જોઈએ તો સુકકા બુમલા ! હવે મારી
સહીઓને જમવા બોલાવીછ તે શું હું મારા હાથ પગ
ખવાડશ કે !

જમસુ—અરરર શું સહીઓને જમવાળી બોલાવીછ કે! દીકરા એ દુકાળમાં તેં શું અધીક માસ કીધો! વાડું, ધુળ નાખી આવવા દે. કલ્લઈ વગરના ઢાંકણમાં તીતારી પડેલી છે તે પેટ ભરીને જમાડજે, ને ભેઈએ તો મોઢું સમારવા પાણીના અચારની કેરીળી મુકજે. જરા આપરી ગામની રાયવળ તો એ દીકરીઓ ટેસ્ટ કરે! એની પાસે તો મોનજીનીનું આઈસ ક્રીમળી હડી ગીચુંજે!

શીલ્લુ—જાઓ જાઓ! તે લોકો રોજની પુડીંગ પાઈની ખાનારીઓ તમારે તાંહાની વાસી તીતારી ખાવા થકી બેસી રહીછ કે! તમેળી શું એમ ડોળા બાળોછ જો! ખુદાય તમારા જેવા કંબુસ બાપ કોઈને નહિ આપે તો સાડું.

જમસુ—કાંય કાંય! આવો મજાહનો જલેળી દુધપાક જેવો બાપ તને નહિ ગમતો કે!

શીલ્લુ—પણ હું એમ પુછું બાવાજી કે એટલા બધા પૈસાને તમે શું કરશો! દીલ સાથે દાખશો કે આંખ સાથે આંપસો! કુલની વાડી શુંકાવશો કે દોજખની બારી ખુલ્લી કરાવશો!

જમસુ—તે તો હું મારી સાથે છાતીએ બાંધીને લેતો જવશ. વાહ મારા પૈસા મારાં બચ્યાઓ કાંય ખાય! પછી ખુદેશ્તમાં મને કામ પડશે તાહરે તાંહ કાંહ મારવાડી શોધવા જવશ? લે વેકતો, આવતું વીક આપરે પુનામાં કાઢવાનું છે. પુનામાં ગવરનર્સ કપ છે.

શીલ્લુ—એ કપ સાસર તમેજ ભેજા કરે! અહિં જેવું ફરી હરીને લોહી પાણી લીધું તેવું વળી પુને જઈને લઈશું.

જમસુ—અરે છકકાં છે મારી દીકરી! પાસો પોબાર છે. ધરાનીને તાંહથી આઈસક્રીમળી ખવાડશ.

શીલ્લુ—પણ ઉતારો કહાં લેશું!

જમસુ—પુનામાં ધરાનીના હોટેલોનો કહાં ટોટો છે? દોરાબજીને તાંહથી કટલેસ પાઉં બાંધી લઈશું ને ધરમશાળામાં જઈ રાતવાસો કરશું, પણ રેસ કંઈ જતી મુકાય!

શીલુ—બસ તારે તમેજ સીધારો. હું તો ભર ભાડુતો સાથે મુખેથી રહેવશ. એટલા દહાડા મારા લેખનેથી રાહત મળશે.

જમસુ—અરે નહિરે મારી કાબુલી દરાખ, મારો જીવ કેમ માને! તુને અહિં એકલી રહેવા દેઉં તો મારા ઘેરમાં કાલથી કાલેરા ફાટી નીકળે.

શીલુ—પણ હું તેની સંભાળ રાખશ.

જમસુ—અરે સંભાળ ગઇ સોનાપોર, કેણુ જવાબદાર છે! વાત કરો વીચારીને તો કામ તમારૂં પાર છે.

શીલુ—પણ ઘેરને હું વાસીદું રાખીને તાણું મારવા નહિ દેઉં!

જમસુ—અરે પણ તાળા કુંચીના પૈસા કહાંથી લાઉં! આએ કુવાનું દોરડું છે તે નકુચા સાથે બાંધી જઈશું, ને નકુચાના બાંચામાં ફાટેલી સપાટ ખોસી દઈશું કે પચાત ઓછી!

શીલુ—ઓ માયરે, આએ બુદાજીને થયું છે શું! હજીજી ખોદાય-જીએ મને દીકરો બનાવીને મોકળી હોતો તો જીવને એટલો સંતાપતો નહિ થતો! બોલોની, ભાટયુંબી કંઈ સાથે લેવાના છેઓકે!

જમસુ—આએ અરધો રતલ ગોસ લાયોછ તેમાંથી બરાબર અગીયાર બોટાં કરજે. પાંચને ખારાં કરજે, પાંચને મસાલો દઈને તરી નાખજે ને એકાદની કંઈ બે વાણી બનાવજે.

શીલુ—ભુસી મુકુંરે એવા ફારસને! બસ પપા હું તો માસીને તાંહ જઈને રહેવસ, તમે તમારે કરારને જીવે સરત સત્તો કર્યા કરજો.

જમસુ—હં, હવે કેવી ડાહી લાગી! જરાક આઠ દાહાડા માસીને તાંહ જઈને રહે તો જરી માસી સુંઠ ઇંડાપાક બવાડીને પાછી પેંડા બરશી જેવી બનાવીને મોકળેની! બઈરાંઓ તો પેંડા બરશી જેવાં ખુબસુરતજ હોવાં જોઈએ! મારી શીકર ના કરતી. અહિંતો,

દાળ બચ્ચાં પાલ છે, ને સરત મુખ કરાર છે,
જોઈ તીજેરી જીવ ખેલાવો કામ તમારૂં પાર છે.

શીલ્પ—અચ્ચીતજ સુખલીબધનો નરીમાન કહેછ તેમ તમારા જેવા અર્ધો દબ્બ કંજુસ જે આપરી કોમમાં હોયનીતો કોમનો તરાપો જરૂરજ હોય

જમસુ—સુખલીબધનો નરીમાન ! મારા બાપરે ! એ વરી નવધનો નવલો નરીમાન કોણ કુટી નીકળ્યો ! કંઈ ખુલાશો કરશે.

શીલ્પ—અરે પપી ડીઅર એ તો કેવો બેલી શુડ ફેલો છે. વોટ એ નાઈસ ચોકલેટ સોલજર ?

જમસુ—ચોકલેટ સોલજર ! તે શું નરીમાન ચોકલેટનો બનેલો છે કે દીકરા ! હું હવે સમજ્યો, મકુજે તમે હવે તાહરે માસીને તાંહ જ્વાનું માંડી વાળો દીકરાજી, કેમજે એવા ચોકલેટ સોલજરો ચોકલેટના બનેલા તે વખત બે વખતે પીગળી જવાનો સંભવ રહે.

શીલ્પ—અરે પપાજી હું તમોને ધનટ્રોડયુસ કરાવું, મારી સાથે તો આવો !

જમસુ—અરે અહિં કુરસદ કોણને છે કે જુલીયટને રહેવા દઈ એવા મુરદાળોની મોલાકાત લેઈ ! ઉફ નંબર વન જુલ્યુત ને નંબર ટુ લીના, હાય ત્રીજા નંબરની દીના તે તો સેરવ્યા મારા સીના. (હેમલેટ ની સ્ટાઇલમાં એકટીંગ કરી ઉભો રહે છે).

શીલ્પ—ઓ ખોદાય—એ લીનાને દીના કોણ મારાં સુખમાં નડતર નાખવા નીકળી પડી હોશે ! પપાજી એ ચેટક વરી તમોને કહારથી લાગું પડયું ! માયજીના વખતમાં તો કેવા શ્યાન સલુકના થઈને ફરતાતા !

જમસુ—અરે તારી માયની હયાતીમાં તો મેં જુલીયટને તોટે બાંધેલી ઉતી !

શીલ્પ—શું તારે એ બધીઓ તમોને બહાલી છે ને તમારી દીકરી અકારી છે કે તેઓની પછવાડે દુશ્મન તમો પછડાઈ ચાલ્યા !

જમસુ—કેમજે તેઓ મારી દોલત છે, મારી દુનિયા છે.

શીલ્લુ—ઝડા જોતા જાઓ. દીકરી તે દીકરી ને જુલ્યુટ તે દોલતની ઠમણી, ઓ ખુદા આએળી બાપ છે કે કોહડ્ડં ખમણવાની ખમણી !

જમસુ—અરે ગાંડી ! છેરાયછ શાની ! એ તો બધી મારી રેસની ઘોડીઓ છે.

શીલ્લુ—ઓ તમારા સકાર બરેરે (હસી પડે છે) મરે મને શું બબર કે તમે એમ દોહડ્ડં દોહવોછ ! ચાલો તારે પુને જઈને એ બધી તમારી સરતની ઘોડીઓ તો જોઈએ. હુંબી તો જોઈ કે બાવા સરતમાં ઘોડા દોડાવેછ કે મારવાડના ખચ્ચર !

જમસુ—જોયો કે દીકરીબઈનો રોળ ?
આજ કાલ તો રોળ દેખાડવા બાઈસાહેબ તૈયાર છે,
હાંકે ગાલ્લી જમસુ પુને, કામ તમાડ્ડં પાર છે.

ગાયન.

જમસુ-શીલ્લુ—

બસ કર દીકરા, માથું ના આ, બાપની શિખ તું માન.
હવે તમે સુધરો પપાજન.

ધામધુમથી પરજાવશ દીકરી કાં તું કરદે કાન—

દીકરી એ શું માડ્યું તમેબી ઘેરમાં કહો તોફાન ?

અરેરે આએ તો જબરી મોહસમોહકાન !

ઉડારો નહિ ખોટું કંઈ ગુલબાન.

દીકરી દોલત બેઉ ગુમાવશો રહેશો જો મસ્તાન.—

[ગાયન બાદ બન્ને જાય છે]

આંક પ્રહેલો. સીન ત્રોલો.

“ગુલમોહર” હું દીવાનખાનું;

[દીવાનખાનામાં ઘણું જ આરટીસ્ટીક ફરનીચર જણાય છે. વચમાંની સેન્ટર તેબલ પર એક ક્રીકેન્ટર અને ગ્લાસો તથા સોરાની બાટલી અને ચીઝ ખીસક્રીટ જણાય છે. સોહલીબાવા નોવેલ વાંચવામાં મશગુલ છે. બાબુમાં રૂશી ખેટો પેન્ટીંગો જોવામાં ધુંટાયેલો છે. મટલો પાઠન ખીદમતમાં ઉભેલો છે.]

સોહલીબાવા—મટલો જરા માયા પાણી લાવ—

મટલો—વારૂં સાહેબ.

[મટલો ગલાસ ભરી વાઈન આપે છે. સોહલીબાવા આખું ગલાસ આંખના પલકારામાં પુરૂં કરી નાખે છે.]

સોહલીબાવા—મટલો જરા માયા પાણી લાવ—

મટલો—વારૂં સાહેબ.

[મટલો ફરીને ગલાસ ભરી આપે છે, જે સોહલીબાવા પુરૂં કરી નાખે છે.]

સોહલીબાવા—મટલો જરા માયા પાણી લાવ—

મટલો—[બાબુમાં] મારા બાપરે ત્રણ ગલાસમાં તો બુઢાએ ડીકાનડરનું તળયું લાખી દીધું! મને લાગેછ કે ચોપડી વાંચવા જો મારા બહાલાને પીકામાં બેહાડયો હોયની તો પીકુંખી ધીચી જાય, એવો મનીખ છે.

[ગલાસ ભરી આપે છે]

સોહલીબાવા—[ભરેલું ગલાસ હાથમાં લઈ].

અજબ જામ સહત ખરે દઈ રહી છે,
ભુલાવવાને ગમ ચાલે એખી સહી છે.
અરે લાલ પાણી એ જમશેદી જામ,
લીજવુંકું હોઈ તારૂં લઈ નેક નામ.

[શ્વાસમાના વીશકીથી ગળાંને કાકરે
સુકવી, મનસે ગલાસ બાબુએ મુકતાં]

હા દાદી, મારા બહાલા ભાઈ, ખુદા તારા રૂઢને ખેંશત
મુકામ આપજો. ખરેખર તું અમારા ઘરનું ઝળકતું
કોહીનુર હતું, અમારી દુનિયા હતી, અમારો રહેખર
હતો, ફરેશતો હતો, પણ લાચાર! બલેમ મોતે બ્યારે
તને પોતાના પંબમાંથી છુટો કીધો નથી તો ત્યાં
અમારું કશુંજ ચળણ નથી. મારા ભાઈનો ગમ
મારેથી ભુલાવાનો નથી, અને એ ગમની ગજબનાક
યાદ દીમાજે બગૃત કરવાને બદલે મેં દાદી માહાલ હાલતો
તેની સર્વ રોનક તથા ફરનીચર પુતલાંઓ સાથ વેચી
નાખવાનું સાતું કીધુંછ. [રૂશતમ તર્ફ ફરી] બેટા રૂશ,
તારી કાકીને તાકીદે હુકમ કરીદે કે તેવણે પોતાના
બચ્ચાની સાથે દાદી મહાલને સદાની સલામ કરી જવું.

રૂશતમ—બાવાજી તમારી ભુલ છે. એવું દુખદ પગલું ખુદાને
વાસત ભરતાં અચકવો. આખર કરે તો આપરાં પોતાના
કાકીજી છે. એક નિર્દોષ મા દીકરાંને રોખાવી, થોકરે
મારી, તેઓની આંતરડીની હાય અને કદુવાથી ભરેલો
પેસો આપણને કદી પુગવાનો નથી. અરેરે કોઈ તર્ફ
નહિ તો તેવણના બેટા અદી તર્ફ જોઓ.

હક હકદારનો પચાવી કોણ બાવા પામ્યુંછ,
કોણ જર ઝવેર જમાવી ધોલ બબવા ફાવ્યુંછ?
રંક હો કે રાય હો, કુદરતનો કાયદો નેક છે,
દાદગરને તાંહતો ધનસાફ સોને માટે એક છે.

સોહલીબાવા—બેટા તું નાદાન છે. તારી ઉપર લીલી સુકકી પડી નથી.
તું હજુજી ખીલતો ગોલાબ છે, એટલે તુને ઉપરની
ચાઈ ચાઈ આંજી નાખે એ બનવા જોગ છે, પણ
આપરે કોઈનું લુટવા ગીયા નથી. જ્યારે આપડું બુંલદ
કીસમત આપરી પર મહેરબાન થઈ લાખોની દોલત
દુલ્લા જીવે કુરબાન કરી બેઠુંછ તો પછી તે ટક હાથથી
કાંચ જતી સુકીએ! દીકરા આએ બધી રંજ બેચુંછ તે

મારે માટે નહિ, પણ તુને સુખી કરવાની એકલી ઉમેદ
માંજ આએ ખુદાએ જીવ ઉપર બેસાવરી કીધીછ.

રૂશતમ—વેલ પપા, મારી શીકર તમારે કરવાની જરૂરજ નથી.
મને કોઈના લુટેલો પૈસો બેઠતોજ નથી. હું મારી
કેળવણીના સમતાપે દાળ રોટલી સહેલાઈથી મેળવી
શકશ. પણ પારકાને દુખી કરી મારો વિચાર સુખની
સુવાળી સેજ પર બેસવાનો નથી. કોઈના લોહીમાં રોટલી
બાળીને ખાવા કરતાં તો ખાવાજી, પાક ખુદાએ આપેલી
સુકકી રોટલીની નીઆમત લાખ દરજજે સરસ ગણા.

રાજ કરી હોઝારો વર્ષ જમશીદનો શું આવ્યો અંત?
કોણ જહાનથી લઈ ગીયો જર, શાહ કે સાધુ સંત.
ધુળ છે બે સમજે તો હવાઈ તમારી વાત છે.
રોશની છે બે ઘડીની, પાછળ કાળી રાત છે.

સોહલીબાવા—ઓ મુખ્ છોકરા જે-જે-પે-પે આપ સામે ના કર.
એ તારી શીલસુકી પર મેચીસ મુક. હુજ્જત સ્થતાનની
બાજ છે.

રૂશતમ—બાવાજી એ સીર્ફ તમારી ઝબાંદરાજી છે.

સોહલીબાવા—એમાં સ્થાનપત નથી પણ હાર છે.

રૂશતમ—ઇનશાફનો કરનાર પરવરદિગાર છે.

સોહલીબાવા—જરનીજ આજ પાદશાહી છે, દીવાના માન.

રૂશતમ—હકદારનો હક પચાવતાં થશે નુકશાન.

સોહલીબાવા—ખોટું નહિ બોલ દુકતા, એમાં ખોટું પાપછે.

રૂશતમ—નેકીના બોલો હેઠળ આએ તમારી ઢોંગી ઠાપ છે.

સોહલીબાવા—શું બાપ તને અકારો છે દે જવાબ નાફરમાન,

રૂશતમ—દુખી માટે સદા તૈયાર છેઉ સહકે કરવા બાન.

સોહલીબાવા—હજુ થયું ખોટું નથી તું સુધાર તારી જીલ,

રૂશતમ—ના જીલ જીલાબના માર્ગમાં નીવડો કવચની સુળ.

સોહલીબાવા—શું કાકી તનેજ ખ્યારી છે, ને અમેને અકારી છે,

રૂશતમ—ચરીબડી કાઢી કરતાં તો તમને પઈસાની પતરી પ્યારી છે.

સોહલીબાબા—હીક તો હું બેઈ લેવશ. [મટલાને] મટલા એકદમ અંદર બ, ને પેલાં ચંદાળાં માં દીકરોને આઈ ઘસડી લાવ.

મટલો—જેઓ મુરખી સાહેબનો હોકમ. ખીદમતગારીમાં બંદો તૈયાર છે, તમારી એશારતનો લાભેદાર છે.

[સોહલીબાબા ગુસ્સામાં બય છે, મટલો પાછળ જવા બય છે, રૂશતમ અટકાવે છે.]

રૂશતમ—થેલો કહાં જઓછ તમો!

મટલો—બાવાળનો હુકમ બબવવા!

રૂશતમ—ઓ બેવફા બુદા! તને શરમ નથી આવતી કે જેના લાખો અહેસાનમાં તું દુબેલો છે તેનીજ પરણેતર અને બચ્ચાને તું નીમક હરામ થવા તૈયાર થયોછ.

મટલો—રૂશતમ શેઠ આપરે તો ફરમાવેલા બંદા! આપરેથી કેમ લાંબી ટુકી થાય? [સોહલીબાબા આવે છે]

સોહલીબાબા—[ગુસ્સામાં] મટલા હબુણ કેમ ઉભો રહ્યો! મારો હુકમ સમજ્યો કે નહિ!

મટલો—શું કહું મુરખી સાહેબ, આય તમારા શેઠયાજ બરડાના રૂવાં ગણવા લાગા તે બડે કાંડ! આપુ તમારી નોકરી કરતાં હબુણ નસાખાતું ભલું!

સોહલીબાબા—બસ તું તારે એ નાદાન પોચાંતું ના સમજ. એ હુકતાને કાકીએ જહાં છે તાંહ કંઈ કરી મુકયુંછ, વેકીબ.

મટલો—થેલો સાહેબ ઓલીકોરથી તે લોકોજ ઈફા આવતાં છે. જરાક જમશેદ પાદશાહનીં માફક માથું ઉચકીનેજ વાત કરજો હંકે મુરખી!

રૂશતમ—બદમાશ, તારી ઝબાં બંધ કર, નહીં તો જીવ લેવશ.

[મટલાની ડોક ડાબે છે બીજા ગમખી મહેર-બાઈ, અદી અને બટલુમાસ આવે છે.]

મહેરબાઈ—(સાડીની ચોડ પકડી સોહલીબાવા ખાસે ગુંઠણ પર પડી અર્જ કરતી ઢંચે) સોહલીબાવા ભલેને મારી પર લાખો દુખો પાડો હું સહન કરવા તઈયાર છેઉં, પણ મારા આંખે કુલ ને શુભ બચ્ચાંને તમારે તાંહ રાખી લેઓ. એ મારો દીકરો શીખી કેળવાઈ ને તમોને દોઆ દેશે, હું મુઈ! (રડે છે.)

રશતમ—કાકીજી ના રડો, હું અહીંને બાવાજીને સમજાવી મારી સાથે રાખશ. બાવાજી કાકીજી પર દયા કરો.

સોહલીબાવા—અરે બરે દયાવાલા—દયા કંઈ ગાંધીની દુકાને વેચાતી મળે એટલી સસ્તી નથી. [મહેરબાઈને] બસ મહેરબાઈ, તમારા ભાશણો સમજતાં સમજતાં તો લેબુંળી પોચ્યું પરી ગયું! બુદ્ધાને વાસ્તે મને માફ કરો. તમારી શું કંઈ અમારી પર જબરદસ્તી છે? હું કોઈના ખાધા લીધામાં નહીં ને મારે શું કામ એ વધારાની ફેડફેડ માથે ઉઠાવવી જોઈએ?

ખટલુમામા—અરે જેતું લઈ દઈને બેઠા તેની તો શરમ કરો? પછી કાળી સુરત ભાઈને ખદાયજીને તાંહ કેમ દેખાડશે! યાદ રાખજો, ભોંચે પડ્યાં સદા ભોંચમાં દબાઈ રેહતાં નથી. નીરાધારનો વાલી પરવરદેગાર છે. છાતીમાં છાગડા પડશે, ઘર કુટુંબથી સ્વડી પાણીના ગોટ વગર મરશે. આ અશે મા દીકરાની હાયથી તું પાઈને રસ્તે પડશે! જરા સમજો.

ગાયન.

ખટલુ મામા—

જગત માયાનો મેળો માન, ભરોસો કરતો નહીં ઇનસાન.
ઘડી ભરના થઈ મહેમાન, જવું છે છોરી એક દીન જહાન.
ગણાતા નામી જે પહેલવાન, ધુરજાવી સર જમીન ધરાન,
ખતાવો તેમની નીશાન, અજલને હાથ ગયા દીલજાન.
વજાડી ડોકો દુનીયા મ્યાન, ગજાવી થર્તી ને આસમાન,
ગયા સઉ છોરીને અયવાન, નરીમાન, શામ, નોશીરવાન.
જમશીદતું ક્યાં રહું ગુમાન, લુટાયું કાઠનતું ધન ધાન,
ફીરોઝગર ચેન ચતુર સુબાણ, મુખ તું છાંડ વર્થા અલીમાન.

સોહલીબાવા—ચુપ બેઝદબ બદમાશ, હું આવો તવંગર ને મારી સામે આવી ગુસ્તાખી ?

ખટલુમામા—અરે બબ તુમાખી, કંઈક બોયા તારા જેવા ગુમાની તવંગરો! તું શું તવંગર થતો તો ?

સોહલીબાવા—બસ નીકળો ખહાર, કાળું કરો.

અદી—કાકાજી મમા ઉપર દયા કરો.

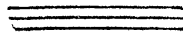
ખટલુમામા—ઓ પથર હૈયાના પલીદ, જરાક ધીરો પર.

મહેરબાઈ—ઓ બદાયજી આંખે કેવો ગજબ!!!

રશતમ—ઓ બાવા બાવા ઈનસાનીયત ના ભુલો, પછિસા પર કુઝુલ ના કુલો.

સોહલીબાવા—બસ બસ.

[મહેરબાઈમાય ગુંઠલુ પર પડી સોહલીબાવાની ફરીને દયા માંગે છે. અદી પાલુમાતા સાથે અર્જ કરવામાં હાથ જોડી સામેલ થાય છે. ખટલુમામા સોહલીબાવાના પગ પાસે પાઘડી ધરે છે. રશતમ અદીનું માથું પસવારતો પપાને દયા કરવા વીનવે છે. સોહલીબાવા આંગળીની એશારતથી બધાને ખહાર જવા કહે છે. મટલો તેઓની હાર ઉપર હસીને ખુશ થાય છે. રશતમ મટલા ઉપર ડોળા કકડાવે છે. ધીમા મ્યુઝીક વચ્ચે સીન ક્લોઝ થાય છે. ટેબલો.]

(૧૯)

કે. વાડીયા-હીરાના વેપારી.

ગ્રાંટરેડ. Ph. 42483.

અંક પહેલો, સીન ચોથો.

જમસુ ભટલીમેનના દીવાનખાતાનો એક ચોરડો.

[શીલ્પુ ગાતી દાખલ થાય છે.]

ગાયન.

શીલ્પુ—

મોજ શોખની દુનીયામાં સડિનો ફેશન પર વીચાર,
સડિ કોઈ પનવા માંગે આજે ફેશનેબલ નાર.
દોલતની હોળી દીવાળી ફેશન પાછળ થાય,
આવાજના દીવાળાંબી ફેશનથીજ કુકાય.

કોરસ.

ફેશનનો સમજો બહાર, શોભાવે એજ સંસાર,
ફેશન પર સડિ કુરખાન જોશો ગરીબ કે પર્કસાદાર.
ચોરથોડોકસની છે હાર, ફેશન કાજ સડિ તથ્યાર,
વીલાયતી બહેન માંગેછ સડિ, ફેશનનો એજ શણગાર.

શીલ્પુ—[ગાયન બાદ] મરેરે, આવાજને તે શું કહેવું જોઈએ!
રોજ સવારના છાણુંની રાખ લઈને દાટણુ કરી
બધી સરતની ઘોડીઓનો હીસાબ કરવા મંડી જાયછ!
એ મરેરે મુઠ રેસ બરે તે રેસની મોહકાણે તો
કય કંઈ લક્ષાપતિઓને ઉધી પાઘડી પહેરવી પડીછ, પણ
હજુણુ આવાના લેખાંમાથી એ બહેન જતાં નથી! કોણુ
જાણે એ પારસીને થયુંછબી શું? ઘરની પછવાડે મરઘાં
બટકાં પાળવાનો કમપાંઉંડ છે તેમાં રોજની ટેક્ષીઓને
ઘસડી લાવી અક્ષાળજીક કરેછ! કોઈ કોઈ દહાડો તો
રમકડાંના ઘડીયાળોને લાવી તેને દરૂસ્ત કરી જીવતાં
જાગતાં બનાવવાની કોશેષ કરેછ! તેમાં વળી સરતનો

દહાડો આમો એટલે ભેંઠ લેઓ ! બધા હોરાળો ને ફર-
ગાઓ એજણ ખાસ રેસની ટીપ લેવા આવેલા ને આવેલાજ !
ગઈ કાલેજ બારી આગળ ઉભા રહીને સામેની નાબુ ગોચણ
પર કીસમીસ દરાખ છુટ્ટી ફેંકતાલા ! મેં પુછ્યું કે પપા એ
શું ફારસ કરોછ, તો કહેજે હું તો નવા વર્ષના સગન કરુંછ !

[દાકતર નરીમાન આવે છે.]

નરીમાન—વેલ શીલુ ડીઅર શું સમાચાર !

શીલુ—હલો નરી આયા કે ? વેલકમ.

નરીમાન—આવ્યાંને તો ઘણી પપેતી થઇ ! મકુંજે બુઢાળ કેમ છે ?

શીલુ—યુ મીન પપાળ ? અરે બોલજના, પપા તો હમણા હમણા
બુલીચટ ને લીના ને લીનાના લફરાંમાં એટલા બધા ગુન્થ-
વઈ ગીયાછ કે દુશમનતું ઘર તર્ફ ધક ધ્યાનખી લાગતુંજ
નથી ! બસ સહવારના પોહરથી તે રાત સુધી એનું એજ
ચેટક !

નરીમાન—અરે પણ એ બધીઓનું ચેટક એ બુઢાને કોણે લગાડ્યું ?
એવી કેટલીકોની પુઠે જમસુ લાગેલો છે ?

શીલુ—કોઈ કુડી બંધ તો સુવેલીઓ છે.

નરીમાન—કુડી બંધ ! આપરે ! એ બુઢા શું બદામ દરાખના
આર્શીવાદ સરાવા માગેછ કે ! ખરેખર બળદ
વીનાનો ખટારો નહી શોભે ને બાયડી વીના મટારો નહી
શોભે જો શીલુ ! વેલ હું એમ પુછું કે એ કુડીબંધોની
પુઠ પકડવાનો વા બુઢાને કહારથી બાગો ?

શીલુ—બોલોજ ના નરી, તેમાં બુલીચલ તો એટલી આજને કાલ
ફેવરીટ થઇછ કે કોઈ દહાડો સીનેમા નહી જોય ને તે
દહાડે ગોલ પીઠાં આગલના સીનેમામાં રોમીઓ બુલીચટ
ની શ્રીલમ દેખાડી તો સાંજના છ વાગ્યાથી રાતના બાર
વાગ્યા સુધી આધા પીધા વગર બસ સીનેમા બંધ થયો, તાંહ
સુધી ખુરશી પર બુલીચતને જોવા ચીટકીને બેસી રહ્યા !

કે. વાડીયા.—હીરાના વેપારી.

અંટરેડ Ph. 42483.

નરીમાન—અરર કેહું બધું રંધાઈ ચુકું તારે તો? શીકર નહી શીલ્લુ, જો તારો વીચાર હોય તો સેવક તઈયાર છે. તુંબી મારી કઝીન છે કોઈ પારકી નથી. ચાલ, એક ગમથી બાવાજી કામા બાગમાં નાતડું કરે ને આપરે બીજી ગમથી આલ-બ્લેસ બાગમાં આર્શીવાદ સરાવ્યે. કેમ કેવો આઈડીયા?

શીલ્લુ—ઓવાયુંરે બાવા પરથી નાતડું કરવાનું! જાઓબા નરી, તમેબી એમ શું ઘેલાં કાઢોછ જો! અરે એતો બાવાજી સસ્તની ઘોડીઓનું ચેટક લઈ બેઠોછ તે થકી હું કહેતીતી.

નરીમાન—સરતની ઘોડીઓ! બાઈ જોવ! શીલ્લા તુંબી શું આટો બાકેછ જો! ઓહ મટ કીપ કવાએટ. ધાંખરાજી સામેથી આવેછ. મારા બાપરે, ફરલાંગોબી કેવી મારેછ જાણે બંગાલાના જંગલમાંથી વાઘ છુટયો?

[બન્ને બાબુમાં ગસરાયલાં ઉભાં રહે છે,
જમસુ દમામમાં દાખલ થાય છે.]

જમસુ— મોજ શોખની છે આ દુનીયા, સીદા આ સંસાર છે, કુવારા રહેશો સદા, તો કામ તમારું પાર છે.

[નરીને જોઈને] એ આવ્યે કોણ વનવાઘલું?

શીલ્લુ—પપાજી એતો માસીનો નરી છે.

જમસુ—માસીનો નરી! અરે બહારે સખજ પરી, એ આવ્યે શું તમે કરોછ કોકમની કરી!

નરીમાન—જીજી મકુજે જી.

જમસુ—જીજીજીજી. (મથકેરી કરીને) કેમબા એ જીજી હોહોના હાલરડાં ગાઈને મારી ગેરહાજરીમાં મારી દીકરીને રીઝવવા થકી આયાછ કે! મારા સાહેબ દાકતર થઈને એવા કાવાદાવા ધંધા કરે તે સારા નહીં. વાય ડીડ યુ એનટર લાઈફ એ ઘુસ ઈન માર્ધ હાઉસ?—શું નો પદમીસન વીધાઉટ એડમીસનનો બોર્ડ દરવાજા પર વાંચ્યો નહીં?

શીલ્પુ—માયરે, બાવાજી બોંચ શાની ચઢાવોછ જો! એ તો જીલડ આપરે કઝીન તે એને સાની રબ જોઈએ? ગઈ કાલે તમોએ રકાબી ભરીને વાલની દાર ખાધી ને પછી તમોને ડાએરીઆ થઈ આયો તેથી મેં ગભરાઈને એને બોલાવ્યો પણ એ એ બીજી હોશે તેથી કાલને બદલે આજે આયો!

જમસુ—હકે! બીચારો કાલને બદલે આજેખી આયો ખરો કે? એમબી ને એમબી પેશાંટ દબમે ચઢે ને પછીજ કાંચ નહી આયો બા! બહારે દવા વગરના દાકટર, તારાંબી પ્રીતુર મેં જોઈ લીધાં જો દીકરા! શુ ધાર્યું ચારો.—
મહોબતનો આએ મસાલો છે, પણ સોદો સહેજ ઉધાર છે, પોરીઓનું દીલ જીત્યું કે કામ તમારું પાર છે.

નરીમાન—મકુજે સાહેબની તબીયત તો ઠીક છેની?

જમસુ—હા બા, હમણા સુધી તો ઠીક હતી પણ મરકીનો ઉદર નજર સામે જેવો જોયો કે આઈ ડીસીઝ લાગુ પડ્યો.

શીલ્પુ—બાવાજી જરા શયાનપતથી વાત કરો, ખરાબ લાગે! મારો તો એવો વીચાર થાએછ કે આપરે પુને જઈએ તો સાથે નરીનેબી લેતા જઈએ. અરે એ તો એવો બોલતો પોપટ છે કે તમારો વખતબી સોહવાઈ જશે.

જમસુ—અરે એવાં બોલતા પોપટોપર હવે ધરાં પરાં કરવાનુ માંડી વાળો દીકરીબઈ! જોઈ કે અમારી આએ લખપતંજી દીકરી! ઘડીમાં તીજબી તો ઘડીમાં ખાતી—ઘડીમાં ગામઠી તો ઘડીમાં વેલાતી! ઘડીમાં વાદળી ને ઘડીમાં તડકો, ઘડીમાં સરખતને ઘડીમાં સરકો!!

નરીમાન—મારા બાપરે, અહિં તો કેહો હાઈડો ફ્રેબીયા છુદાને લાગુ પડ્યોછ! મકુજે સાહેબને કહુંજે તમોને નાનપણમાં કોઈ કુતરાંએ ખાચકું ભરેલું કે!

જમસુ—નાનપણમાં તો નહિ પણ આજેજ એક મોટા કુતરાંએ ખાચકું ભર્યું?

નરીમાન—વારૂ તારે મકુળે હું રબ લઉછ સાહેબ. આએ આપરી પહેલી તેમજ છેલ્લી મોલાકાત છે.

શીલ્લુ—પપા તમે શું હમબગ કરોછ બે! જરાં માસી છેરાશે. ડાકટરનેા દરબજેળી નહિ સમજતા.

જમસુ—અરે એ કાંહનો દાકતર? પાણીના નળ સાંધનારો પલમબર તેળી આજ કાલ દાકતરમાંજ ખપે બે! જા વારૂં તુને એટલી બધી કદર લાગેછ તો ભીખા બેરામના કુવાનું એક કટલી પાણી પાઇને એને થડો કરીને મોકલ. બેહશ્તી ભીખા બહેરામના ચોપડામાં આપડું નામ સોનેરી અક્ષરે લખાશે.

નરીમાન—બસ તમે કહ્યું એટલે પીધુંજ બરોબર—ચાલો શીલ્લુમાય રબ છે!

શીલ્લુ—કાંય, સીધારોછ કે નરી! પાછા કહારે આવશેા ?

જમસુ—અરે એને પુછેછ શાની! એતો બુઠ્ઠધએ કહેશે તો સચ્ચાઇએ દજન ફેરા ખાશે. એ થોડો કંઈ તુને મળવા આવેછ? એતો નાબુક બગલાંની રેસમી પાંખમાં ભરધને થડક લેવા આવેછ [નરી તર્ફ ફરીને] મકુળે આવજો હ કે દવા વગરના દાકતર!

નરીમાન—સાહેબજી મુરખી (જતો જતો) ચાલો સહીસલામત છટકયા તેની પુશાલીમાં એક આનાનું મુખડ ચઢાવ્યે! (બાય છે.)

જમસુ—મારા બહાલા દવા વગરના દાકતરો કહારથી અહિં ઉતરી પડયા! ઠીક છે બાવા, દુકાળના જમાનામાં એળી ગનીમત. ખ્યાર બબર સ્હેજ મંદ જણાય તો આએ એક ઉતાર છે, દવાલેસ દાકતર બનો કે કામ તમારૂં પાર છે.

શીલ્લુ—બઓ બઓ પપા, તમે શું એમ તરીયાપાવપર જરા જરામાં આવી બઓછ? તમે તમારી બુવાની દાળમાં કોહુરા મીશાળે જેમ અટવાવી નાળી તેમ શું તમે મારી પાસે આશા રાખોછ કે! કંઈ ખાંડ ખાતાના!

જમસુ—અરે પણ તુને પરણવું હોય તો પાસેનો પીઠાંવાલો વીકો વકટલેન કાંહ મરી ગીયોછ! છે તો ઉમરમાં ફક્ત એંસી પર પાંચ ને હબુણુ તો નવા દાંત કુટેછ? પણ દરેકો કેટલો ધારેછ! સવા ઉડતાલીસ લાખ!!

શીલુ—જુરી જુરુરે એના બુઢાએને! મારા બખાવા જેવો લાગે
ને તેની સાથે હું લગન કરું! ઇંટ ઇંટ ઇંટ ખોસીબલ.

જમરુ—અરે ઇંટ ઇંટ વોકેબલ દીકરા—એવો આજ કાલ બુઢાઓ
સાથે પલુધાની કાશીન નીકળીછ. ખરો ને સંગીન પ્યાર
બુઢાએનોજ હોયછ દીકરા અરે લાગ્યો રૂપીયાની ઘણી-
ચાણી શરો તેમો ખ્યાલ કીધો! મબહુના તીખખાં તમત-
મતાં મરઘીમાં કાઠખાં ને પોશખંદરનાં ઘીમાં તરેલી બોધ
ખેવાડશે. માકતો કેવુંછે બાણે આખાદ ડચુક નોઝ! આંખમાં
તો બાણે બે પીછો ખોસ્યાંછ, ને કાન તો બાણે બે ખબુરીઓ!
એમ ચાલેછની તારે બાણે માંદવામાં તુરીયું હીચકા ખાએછ.
મોજ શોખમાં પુરો છે ને સાથે ચીકાસદાર છે,
બુઢાજીને પરણશે તો કામ તમારૂં પાર છે.

શીલુ—તુટી પડેરે એ ચનાના ઝાડપરથી.

જમરુ—તારે શું બુઢાએને તરામના ઘોડા મીશાળે પાંજરાપોળ
છોરી આવવાના કે! અરે આજે બુઢાએથી તો બુવાનોતું
જીવતર છે, નહિ તો એવી એશકાઈ મેશકાઈમાં કાંદ
સરખાં પુરચાં ઉડી જતે તે જણાતેથી નહિ? બસ તને
મારો સુખન રાખવોજ પડશે!

શીલુ—તે નહિજ બનશે.

જમરુ—નહિ કેમ બનશે, જરૂર બનશે. ને અઢારદુ ઇંટઠોતેર વાર
બનશે.

ગાયન.

શીલુ—**જમરુ**—

વેકો પપા થાઓ તૈયાર,
ખીસા ભરી લેઓ ચીકાર,
વેક બહેલી, ના બન ઘેલી,
કામ તમારૂં પાર તમે રાખો સરત આધાર.
અરે લાવશું નોટો ચીકાર.
કરી રેસનો શાહી વેપાર,
ઘરે લાગશે મોટોર અલગાર,
કહેવાશું મુખમના સાહુકાર.
તારે હાથ અમારી લાજ રાખી લે દાદાર આજ.

(બન્ને રીકઝીક કરતા બચ છે.)

લેસીફરીન

કાંઈપણ કારણોથી ઉપજેલી કમતાકાતીને મારી હઠાવી તમારી
ગુમાવેલી શક્તીને તેજ પાશુ લાવવા લેસીફરીન સ્ત્રીરૂપ
તમારી સેવામાં તથ્યાર છે.

લેસીફરીન લોખંડની પદાર્થ અને લેસીફરીન ઉપરાંત બીજા
ઘણાજ ઉત્તમ વાણુઓનું બનાવેલું જરમન સ્ત્રીરૂપ છે.

જરમન બનાવટ હોવા છતાં તેની હઠારો શીશીઓ આખા
ચુરપમાં વેચાય છે, તેજ

લેસીફરીનની ઉત્તમતાની પુરતી સરટીફિકેટ છે.

૧૬ આર્ડિસની શીશી રૂ. ૩૫, ૫૨ ગોળીઓ કાચની શીશીમાં રૂ. ૨૫.

મેલગ્હેમ પ્રધર્સ.

૧૯, બેંક સ્ટ્રીટ, કોટ, મુંબઈ.

ટેલીફોન નંબર ૨૫૩૨૪.

તા. ૦ ક૦—નકલી માલથી બચવા ખાતર દરેક ખાટલી ઉપર
હમારું નામ જોઈનેજ લેવું.

ફલોરા ફાઉન્ટન પાસે રસ્તાના મુખડા ઉપર
 આવેલું ઓફીસે જનારા સાહેબોનું
 માનીતું રેસ્ટોરાં.

આજેજ

પધારો

Will

you

ધી
 ફલોરા ફાઉન્ટન
 રેસ્ટોરાં.

તમાએ આ

રેસ્ટોરાંની

મોલાકાત

લીધીકે ?

જુની ઓરીઅન્ટલ બીલ્ડીંગ,

૬૭, એસપ્લેનેડ રોડ કોટ

સવાર સાંજ થાકેલા જીવને રાહત આપવા થકી

આ રેસ્ટોરાં તમારી ખીદમતમાં હાજર છે.

પ્રોવીઝન, ટોબેકો

અને

જનરલ મરચંટ.

(૨૫)

કે. વાડીયા-હીરાના વેપારી.

ગ્રાંટરેડ. Ph. 42483.

અંક પહેલો, સીન પાંચમો.

તાડીવાળાનું ઝુપડું વેસાવા.

[દુરથી દરીયા કીનારાનો દેખાવ. ઝુપડાના આંટલા ઉપર ગરીબ ધરતુંલાયક ફરનીયર. અહીં એક ધોળકી ઉપર સુતેલો છે. મહેરબાઈ તેના પગ પાસે માથે હાથ દઈ બળાપો કરતી બેઠી છે. ઝુપડી બટી રોશન છે. ખટધુમામા દોરડીને વળ આપતા જણાય છે.]

ગાયન.

ખટલુ મામા—

નેકી કરે બંદે ખુદા, નેકીનો બદલો નેક છે.
વીચાર હરેકના જુદા, રહેબર બાપ તો એક છે.
પરાધ આશ સદા નીરાશ, તેમાં શું કહો કે રેક છે ?
ભરો ભલાઈનો ભંડાર, ફાયદા તેના અનેક છે.
બેવફાઈમાં કહો શું સાર, રાજી નહીં પરવરદેગાર,
અશો બનો ફીરોઝગર, ખુશી બેઘ માલેક છે.

[ગાયન બાદ મનસે]

ઉમીદ એજ ખુદાયા બચાવ દુખથી,
અનેક દુખ કબુલ છે બચાવ ભુખથી.

અફસોસ, ખેશ્તીને ગુજરી ગીયાંને વર્ષ પાણીના
રેળા પેરે પસાર થઈ ગીયું, પણ કીસમતના
લેખ, ખુદાયજીને ઘેરથી જે લખાવી લાવેલાં તેમાં થોડો
ફરક પડવાનો ઉતો! એમજ બે બનતું હોતે તો આજે
ચાંદીના પાતલે બેસનારી રાણી જેવી શેઠાણી આ ગંધાતી
ગલીમાં આવેલી ગરીબોની ચહેલી ઉપર કીસમતને રડતી
શું કામ બેસતે ! (મહેરબાઈ તર્ફ ફરીને માયાથી) મા,
કંઈ ચાહે પાણી લેઓ કે ! આજે તો બપોરેબી જમ્યાં નથી!

મહેરબાઈ—મામાજી તમે તે કહ્યાં સુધી અમારી વેઠ કર્યાં કરશો? અચ્ચીતજ આ બુઠ્ઠી દુનીયામાં તમે તો અમારા મુરખી નીજ ગરજ સારીછ! ઓ અમે તમારો કેમ બદલો વાળશું ખટલુ મામા?

ખટલુ મામા—બદલાની આશાપર આએ બુઠો વેઠ કરતો નથી. ખેશતી દાદાભાઈ શેઠે મારી ગરીબ અવસ્થામાં મને કંઈ થોડી મદદ કીધી નથી. તેના લાખો અહેસાનમાં દુબલો આએ તેનો કમીનો નોકર આજે જો તેનું નીમક તેના બહાલાંઓ તર્ફ હલાલ કરવાને ભુલી જાય, તો પછી આએ બુજેર્ગી પર લ્યાનત વરસજો.

આ તન ઉપર રૂવાં છે તેના, બાપ મારો તે હતો,
કુટુંબની તે રોશની, આધાર મારો તે હતો.
દુખીઓની દાદ લેનારો, સીતારો પણ તે હતો,
જીવન અમારું તે હતો, જીવનન અમારો તે હતો.

મહેરબાઈ—ખરેખર તમારા જેવા વફાદાર કારભારી અને બુજેર્ગ સાથી મેળવવા માટે મારા ખેશતી ઘણી માટે હું મગરૂર છેઉ. મરે મને શું ખબર કે એટલા જલદી એવણ મરી જશે, નહીં તો હું ભરોસે નહીં રહેતે! ખેશતી કોણ બાણે કેવે આઘડીયે ખહાર નીકળ્યા તે પાછું ફરીને જોવા પામ્યાજ નહીં!

ખટલુ મામા—દીકરા જનમ લગન ને મરણ એ ત્રણડેની ચાવી દાદારજીએ પોતાને તામે રાખેલી છે, નહીંતો આજે ધનસાન બુદાયજીની ખુબી પીછાણીજ કેમ શકતે! મારી મા, સબુરી રાખ, બુરામાંબી તે બાપે સાડજ છુપાયવું હોશે.

મહેરબાઈ—ખટલુ મામા હું એમ પુછું કે ખેશતી ગુજરી ગીયા તે પહેલાં એવણ પોતાના અગત્યનાં ઓચરીયાં જે પતરાંની પેટીમાં રાખતા હતા તે પેટી કહ્યાં ગઈ! તમેને કંઈ ખબર છે!

કે. વાડીયા.—હીરાના વેપારી.

ગ્રાંટરોડ Ph. 42483.

ખટલુમામા—તે તો સોહલીબાવા પુઠીજ હોશે તો! આપરે જીવારે મહેલ છોરી આવેલાં, તીવારે એ બધું તીક્ષ્ણ રહી ગીએલું જો!

મહેરબાઈ—પણ તેમાં તો જહેશ્તીના લગનની સરટીફીકેટ કે વસીયત કે કંઈ અગત્યના દસ્તાવેજો નહી રહી ગયાં હોય?

ખટલુમામા—અરે મેં બહુએ તપાસ કીધેલી, પણ પેલા કસરેવજ પાખડી પીરે કહુંએ છુપાવી દીધી તે આપુને શું માલમ? જહેશ્તીના દીલની વાત તો તેવણુ ગુજરી ગીયા તે સાથેજ લેતા ગીયા!

મહેરબાઈ—હીન નસીબે બધું દુશ્મનને ઉધુંજ સુજાયું! ચાલો ધણીજ મરી ગીયા એટલે આપરે મનથી બધુંજ સળગી ગીયું! બસ હવે તો રાતને દીસ મને મારા અદીનો વીચાર આવેછ. મારી રજા કબ્બ બાદ એનું શું થશે! હબ્બણુ એને દુનીયા જોઈ નથી અને આવા લાડ બોવાઈએ ઉછરેલો મારો દીકરો કેણુને આસરે પડશે? કેણુ એને શીખવી લણવીને સારી નોકરીએ લગાડશે?

ખટલુંમામા—તે હું કાંહ મરી ગીયો! તમો એ થકી ભુલાવો ખાતાંના જો બાઈ! જહાં હુધી આવે જુદો જીવતો છે તાંહ હુધી તો મારા ડોળા કાઢીને એનું રહેડાણુ કરશ, પછી તો એના નસીબ.

મહેરબાઈ—પણ હમણાથીજ એને નોકરીએ લગાડયે તો કેમ મામાજી?

ખટલુંમામા—જેમ તમારો વીચાર. તમારી મરજી હોય તો મારા બોળબાણુવાળા જમસુજ બટલીમેન સાહુકાર છે, તેમને મળી અદીની ગોઠવણુ કરી આઈ! જમસુ મારો સુખન હેઠો પાડે તેમ નથી. એની લાગવગ વેપારીઓમાં જખરી છે એટલે એ બેટા અદીને કેઠે બી બેસાડી દેશે.

કે. બાડીયા.—હીરાના વેપારી.

ગ્રાંટરોડ Ph. 42483.

મહેરબાઈ—મરૂંરે! જરૂર એટલું એ ત્રણ દીવસમાં નક્કી કરી નાખો કે મને નીરાંત થાય! (એવામાં અદી પપાના ડ્રેશમાં આવે છે.)

અદી—કેમ મમા, હું પપા જેવો લાગતો નથી કે! ભેઓની!

મહેરબાઈ—ઓ મરૂંરે બધી! (હસીને આવરણ લેછે) એ પપાની પાઘડી કાંચ પહેડી દીકરા!

ખટલુમામા—મારો દીકરો, બાપ જેવો ચબરાક નીકળવાનો! બાઈ એ નોકરીએ હીધારે એટલે એને પાઘડીજ પહેરાવજે.

મહેરબાઈ—ઓ હારે, મારા દીકરાને જે ગમશે તે પહેરાવશ. દીકરો કોણનો ઘેર છે! આજે જે માંગી માગીને મરે તે બચ્ચાંથી બેનસીબ રહેછ, જહારે જેને તાંહ ખાવાના વાખા છે તને તાંહ વસ્તી વાડીનો અમુલ્ય ખઝાનો ખુદાયે મોકલી આપેલો છે. મારા દીકરા,

આંખતું તું છે રતન, માહતાબની તું ચાંદની,
તું જ છે સલામત, તો ઘેરે મારે છે ચાંદની.
રહે ખુશી તું હરદમ, હસ્તો ભેઈ સદા ખુશી,
ચાંદ મુજનો તું રોશન તો દીન રચન છે ચાંદની.

(એવામાં રૂશી આવે છે.)

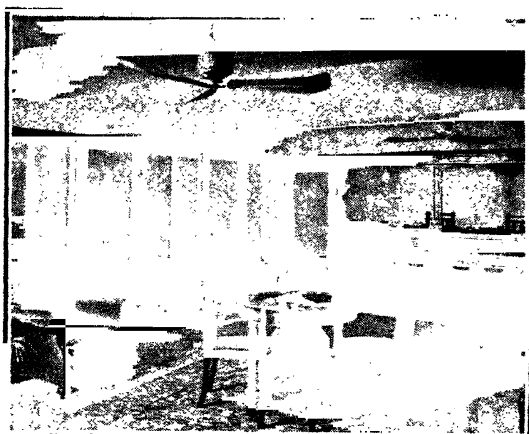
રૂશતમ—કેમ કાકીજી અવાય કે!

મહેરબાઈ—કોણ દીકરો રૂશકે! આવો દીકરાજી, તમારાં પગલાં કહાં છે. કેમ દીકરા કંઈ આજે ગરીબડી કાકી યાદ આવી! બાવા તો મરૂં સારી કાની છેની!

ખટલુમામા—તે બાપને શું ધારે બાધો! ગઈ કાલે તો બજાર મહી દુમ કાઢીને ચાલતો મેં જોયલો.

મહેરબાઈ—મામાજી એમ ના બોલો! ગમે તેવા છે પણ આપરા મુરખી છે.

તમારા દરદાગીના અને 'અવેરાત સાચવવા
હમારી સેફ ડીપોઝીટનો લાભ લેસો.

વરસે ફક્ત રૂ. ૨૦) માં તમે એક ખાતું બાંડે
રાખી શકશો. એક વખત હમારો સેફ ડીપોઝીટ
વોલ્ટ બેઠી જવાની અમેા ભલામણ કરીએ છીએ.

સેફ ડીપોઝીટમાં ખાતું રાખનારા ગ્રાહકો માટે
લખવા બેસવાની સવળતા.

ધી સેન્ટ્રલ બેંક ઓફ ઈન્ડયા લી.

‘પલમોવીગર’

સરદી, ખાંસી, હાઈન, ખહી, ખુદરતી છાતી અને ફેફસાની નબળાઈ, ગુંચનો ઠાંસો. ટુંકમાં છાતીના કાંઈ પણ દરદો માટે **પલમોવીગર** જગમાં, બહાર બહુમાં ખાલીપુરવક અસરકારક ધરધતુ ઉપાય તરીકે બાણીતો છે.

સવાહમાં લેહેજતદાર અને ભાવમાં કીકાયત. એકજ ખાટલી ગમે એવા છાતીના કાટીલ દુખ વાસતે પુરતી છે. ડાઁ ખારીતોએ પારીસમાં બનાવી છે.

ટ આઉંસની ખાટલી રૂ. ૨-૧૦-૦.

તા૦ કે૦-દરેક ખાટલી ઉપર હુમારૂં નામ બેઢનેજ લેવી.

પાસ્તાલઝ લોવા

ગલાંની સરદી, સલખમ, ખાંસી, મોંઢામાંથી નીકળતા ખરાબ વાસ વીગેરે અનેક દરદોનો સહેલો સુતરો સસ્તો સગવડભર્યો એકજ ઉપાય

પાસ્તાલઝ લોવા.

સસ્તામાં સસ્તી, સરસમાં સરસ ૧૦૦ થી ૧૨૫ ટીકલીઓ ફક્ત આના ૧૦.

ફ્રાંસમાં ડા. ખારીતોએ બનાવી છે.

મેલગ્હેમ પ્રધર્સ.

૧૯, બેંક સ્ટ્રીટ, કોટ, મુંબઈ.

ટેલીફોન નંબર ૨૫૩૨૪,

તા૦ કે૦-દરેક દાખડી ઉપર હુમારૂં નામ બેઢનેજ લેવી.

K. WADIA-Diamond Merchant,

Grant Rd. Ph. 42483

ખટલુ મામ—એવા સુરખીને શું ઉઘડીને અદાળવાના છે! બચારા
હકદાર મા દીકરાને લુટી પોતાની તો હુમ પસવારી બેઠો.
પણ હુંબી તો બેઉ કે કાંડુ મુધી એનો ડંકો વાગે!

પરધન પત્થર બાણુવો, પરત્વી માત અમાન,
આપ રણેલી રાટલી, મીઠકી સૌથી માન.
ધુતી નીરાધારને, જે તવંગર ધય,
નેક નારીની હાયથી, અંતે નર્દવાસ બય.

રૂશતમ—ખડું છે મહેરબાઈ કાકી, બાવાજીએ હું કબુલું છે કે
તમારા હકમાં મોટું નુકશાન કીધું છે. પણ ધીરજ રાખો,
હું હકદારનો હક જરૂર અપાવશ. આજે નહીં તો પાંચ
વર્ષેથી એજ રૂશતમ કાકાજીના વારસોને તેઓનો હક
નીશાંક અપાવશેજ.

હક ધનસાફ ત્યાંજ સમજાવે, મુખ કરાર સૌ ત્યાંજ છે,
ગુમાન જો ઉડી ગીયું તો, રાહતનો કીનાર ત્યાંજ છે,
અયશો અસરત ત્યાંજ છે, શાદમાની ત્યાંજ છે;
બેવકાઈના થાઓ શીકાર, તો ધુળધાની ત્યાંજ છે.

ચંદી—તારે તુ હારા પપાને સમજાવતો કાંય નહીં રૂશી!

રૂશતમ—દીકરા ધીરે પર, સૌ સાઈં થશે. લેઓ કાકીજી આજે
તમારા ગરીબડા ભત્રીજા તર્ફની ભેટ! એમાં રૂપીઆ
સોની નોટ છે. એ રકમ પપાજીએ મને આજે મારા વર્ષની
ભેટ દાખલ આપીતી તે હું તમો સાઈં લાવેાછ.

અદી—શું રૂશી આજે તાઈં વર્ષ કે! સાલ મુબારક! ચાલની
આઈસક્રીમ ખવાડેછ કે!

રૂશતમ—વીથ પ્લેઝર ડીઅર.

K. WADIA=Diamond Merchant,

Grant Rd. Ph. 42483

મહેરબાઈ—ઓ મરૂંરે! ઉધમણો ઉભો રહેની! ઓવરણા લેઉં!
કાકીની દોઆથી મરૂં સો વર્ષનો થજે ને આજે મારા
અદી પર મહેરબાની રાખજે! [ઓવરણા લે છે]

ખટલુ મામા—દીકરા મારેથી બેઅદબી થઈ હોય તો માફ કરજે.
ખુદા મનીખના બોલવાનો ગુસ્સો કરતો ના, પણ બેસતાં
વર્ષમાં બે શીખામણના બોલો કહું તે હમણ લે.

ગાયન.

ખટલુ મામા—

હરદમ દેખાડતો રહેજે બેઠા તું હાતમ જગર,
કરી શાદ જહાનને તુ થજે શાદ ઓ ખસર.
મુકલેસોની તું લેતો રહેજે દીલથી સદા યાદ,
ખુદાવંદને ખુશી કરી સાબુત કદમ તું ભર.
ભલામ જહાનમાં કરી તું પામજે ભલામ,
બદીની ગંજથી ના કરતો તુંજ ખીસા તર.
દુનોયા મુસાફીરખાતું છે ચંદરોજાનું તું જાણ,
કાયમના નહી રહેવાના છે જીવાની કેશુ જર!

રૂશતમ—થેક યુ! હવે કાકીજી રજા છે!

મહેરબાઈ—આવજે મારા દીકરા મારા નસીખ! (બેઝર રહે છે.)

અદી—મમા, રૂશી જાયછ! (અદી માતાનું ધ્યાન ખેંચવાનું
કરે છે.)

(અદી મમાને સમજાવે છે રૂશી દુરથી રમાલની
નીશાની કરે છે. અદી પણ રૂશી પર ધ્યાન
ખેંચવાથી હસીને રમાલ કરે છે. ખટલુ મામા
ચોકીને મામલો જોતા ઉભા રહી જાય છે: ધીમા
મ્યુઝીક વચ્ચે પરદો પડે છે. ટેબલોન)

અંક પહેલો પુરો.

અંક બીજો સીન પહેલો.

— ૦ —

ગુલમોહોરનું દીવાનખાનું.

[અદી સોફા પર દીલગીર ચહેરે બેઠેલો જણાય છે.]

અદી—હુબ સીતમ, અચાનક આફતોના હફતેખાનો જે વેળાએ ઇનસાન ઉપર તુટી પડેછ તે વેળાએ તેને કશુંજ સાફ સુજતું નથી. અચપણમાં આપનું છત્ર ગુમાવવું એના જેવી બીજી કંગાળ કમનસીબી શું હોઈ શકે! આજ આપ જીવતો હોતો તો તેના બચ્ચાને પારકાની પાસે હાથ ઓળવાની શું અગત પડતે! ખુદા તું હવે તો અમારી સરજતનો સુકાની છે.

[મટલો આવે છે.]

મટલો—(તપકીર સુંઘતો) કેમરે પોયરા, તું ઇફા હું ગણગણ કયરા કરે! કાકાના ઘરના હુંગારા લેવા આવેલો કે બચ્ચાજી!

અદી—મટલુબા, હું કાકાજીને મળવા માગુંછ. તેવણ મળી શકશે!

મટલો—અરે ચાલ ચાલ મળવાવાલા! મોટો લખપતીનો દીકરો આયો તે કાકાને મળવા માંગે! તારા જેવા ભીખારડાં તો કંઈક ગળી ઘુચીએ રવડતા ફરે, અઉવે!

અદી—શું અમે ભીખારડાં અને ગળી ઘુચીએ રવડનારાં! એ ખુદા આએ શું સીતમ! અમારા બાવાજીના પૈસા, અમારા મુરખીના મહેલ મકાનો, વાડી ગાડી અને અમે ભીખારડાં! એ બેહુયા મતલબી, જેનું નીમક ખાધુંછ તેનાજ બચ્ચાંઓ ઉપર રહેમભરી નજરથી તો બે!

મટલો—અરે જારે કોચીના સાહુકાર! એ તારી પોકળ ગેં ગેં પર સોહલીબાવા બાકીજે લોભાઈ જાય એમ તો આકાશ પરથી ખોદાયજી નીચે આવે તોએ બનવાનું નથી. એમ કંઈ હાથ ચાટે પેટ ભરાય આપુ! વરી જે આપ પોતાના બચ્ચાંઓને દુખીજ કરવા માંગતો હોય તે વરી આમ

વાપર છેકજા વખાતાં લાખી બધાં મને તો લાગે કે જહાં
છે તાંહ સોહરાબજી હેઠની પાહે આઈ આઈ બેઠને તારી
મા ગળે પડવા નીકળેલી!

અદી—શું મારા મામજી સોહલીમાવાને ગળે પડવા નીકળ્યાં!
બળરદાર, આજે બોલ્યાછ, ફરીને તમારી નાપાક ઝબાને
મારી અશો ફરેશતો માએતું નામ લીધુંછ તો તમેને
ખમમું પડશે! તમે કોણુ હમેને બોલવાવાલા! કોલીવમઠની
ગંધાતી ગલીનો કુતરો ભલે કાળે ગુલમેઠોરનો મેનેજર
થયો તે આજે નાકના શીફરાં ફફડાવતાં શીખ્યો, બાકીજે
દાદાભાઈ શેઠમા વખતમાં તો ડાળા નીચેથી ડાંચે નહી થતા
હતા! યુ કાવડ!

મટલો—બસ બંધ કર ઝબાન.

અદી—ચુપ રહે સ્થતાન.

મટલો—ઓ તુંદી કુતરા મારા મીબઝનો ખ્યાલ કર.

અદી—ઓ કાળાં મેઠાં જરી પરવરથી ડર.

મટલો—સ્થાતપતનું પુતલું તો બુઝ્યો જરી.

અદી—શું, તુજના અવતાર પર દ્યાનન્ત પરી.

[એવામાં રૂશતમ આવે છે.]

રૂશતમ—મટલા ઓ બેશર્મ કુતરા (બોચીમાંથી પકડી) ફરીને તે,
આજ નીર્દોષ અચ્ચાને સતાવવાની કોશિષ કીધી, નહી
વફર! જા અહીંથી એકદમ કાળુ કર નહી તો હવે નોકરી
પરથી ધકકો મારીને બહાર કાઢશ.

મટલો—(જતા જતો અદીને) બચ્યાજી એક વખત મટલાના
હાથમાં આવ, પછી જો કે તને કેમ કરચલાં પેઠે કચરી
લાખું! (રૂશતમને) રૂશ શેઠ, તમે આ ગુંઠણ જેટલા
પોચરાને ભરી ના આપો બાવાજીમે એ ગમતું નથી.

રૂશતમ—ચુપ! બેચદબ અહીંથી કાળું કરેછ કે નહી!

મટલો—માફ શું જવાનું! વાર્યો નહી વરે તે હાર્યો વરે—(ભય છે.)

રૂશતમ—(અદીને મધ્યથી) કેમ દીકરા અદી તુને કંઈ અહીં આવવું પડ્યું ! કાકીજી તો ખુશીમાં છેની !

અદી—(રડીને) હું ઇચ્છુ છ કે તું મને વધુ નહીં પુછે રૂશ. મારી છાતી ભરાઈ આવેછ. એક કંગાળ કર્મીના નોકર અફસોસ આવે અમેને હજાર તીર તકેરાંથી વધાવી લેવા તમારા રાજમાં હાજર છે. એા ખુદા બેહતર કે અમેને મોત આપ કે અમારા મુરખીના મોખારક ચરણ પાસ હમે હંમેશની શાંતીમાં પોઢીયે

રૂશતમ—(કોટી કરી પટાવતાં) મારા દીકરા એ બદમાશની આવી ખુરી ચાલ માટે હું તારી માફી ચાહું છ. જો, મનમાં કંઈજ ખુર લાવતો ના હ કે ! લે આવે સોની નોટ—હું હમણાજ કાકીજી પર એ મોકલવાનો ઉતો તેટલાં સાડે થયું કે તુજ આવેા એટલે હાથે હાથ અપાઈ ગઇ.

અદી—થેંક્યું.

રૂશતમ—કેમ પછી તારી નોકરીનું શું થયું ?

અદી—જમસુજી શેઠ ખટલુમામાને કહેતાતા કે પાનાચંદ કપુર-ચંદની પેઢીપર હાલતુર્ત તો રૂપીઆ પંદરના પગારે મારે માટે એવણે નોકરી શોધીછ. પાનાચંદ શેઠ તો સાફ કહેછ કે એ છોરો જો બી. એ. એમ. એ થઇને આવ્યો હોત તો એટલા બી નહીં આપત.

રૂશતમ—ખરેખર આજે એડયુકેશનની કદરજ નથી. શીખેલાઓ શહેરે શહેર અને મોહલ્લે મોહલ્લે ભટકતા ફરેછ તેનું મુખ્ય કારણ તે આવા અકલના સમુદરે શેઠયાઓ છે. અગરજો બી. એ ને એમ. એની કીમત રૂપીઆ દશ ને પંદરથી થતી હોય તો પછી એવી કીમતીઓના પુછડાંઓ કરતાં હજુણ મજુરી ને લાખ હીસ્સે ભલાઈ છે.

અદી—વેલ તારે રજા છે રૂશી કીઅર ? મમાજી ખોટી થતાં હોશે.

રૂશતમ—સીધાર દીકરા, ટટા.

અદી—ટટા.

[બન્ને એક બીજાને મળી છુટા પડે છે.]

અંક બીજો સીન બીજો.

જમસુ જાટલીમેનના ઘરનો એક એરડો.

[જમસુ પુશ મીજાં ગાતો દાખલ થાય છે અસલાજી પાછળથી આવી છુપઈને મામલો તપાસે છે.]

ગાયન.

જમસુ—

નામ માડું જમસુ જાટલીમેન,
મેટો હું સાહુકાર
મકદુર નહીં કોઈ કાઢે નેણ,
હાથ મારે શેર બજાર,
કોઈ બોલે નહીં કે ચાલે નહીં કે કાઢે કંઈ ઉદગાર.
આએ બેસું ટામ કે દ્રેન,
બધે ચાલી રહે ચક્ર્યાર.

કોરસ.

આએ ચાલું છાતી કાઢીને, સ્વીટા આવરધ જાય,
બસ પટલી જાડી જોઈને કલજી ઠંડું થાય,
કોઈ ફાંકડું બગલું સાંધીને, તાજમહાલ ચીન જવાય,
પછી ડીનર ડાન્સ સઉ લઈને, ઘેર હૈયું લેવાય.

જમસુ—(ગાયન બાદ)

આજ તો વખત એવો કે ખોટનો વેપાર છે,
સાત ધંધાના થાઓ ધણી તો કામ તમાડું ખાર છે.

આજે કેટલા દહાડા થયા મગજમાં એવોજ વીચાર હતો
મેટોછ, કે રેસની સીઝન પુનામાં ચાલેછ તે જઈને રેસબી
રમું, ને નાલું જેવું ટીપ્રીન હાઉસ બી ખોલું, કે જેથી
દબલ કમાણીના રસ્તા ખુલ્લા થાય. પણ એ ધાંધલની
ધધુખરમાં એટલો તો ભુલકણો થઈ ગીયોછ કે કોઈ વખત

બુટને ઠેકાણે પાઘડી તો પાઘડીને ઠેકાણે બુટ પહેડી દેવા-
યછ! એમ કાંય હોશે? કેમજે આજ કાલ સેવક લગનના
બબરમાં છે.

વીસમી સદીમાં બાવા બધરી પર આધાર છે.

આશીર્વાદ આજેજ છંદાવો કામ તમારું પાર છે.

[એક ગમથી મલકાતે જીગરે
જમસુ વળે માપે છે, બીજી
ગમથી અસલાજી બહોર થાય છે]

અસલાજી—કેઠો બુઢો મુવોછ ચીકીદાડું! પાસે દલ્લોબી સારો છે ને
વળી રેસનોબી શોકીન છે, તો લાવની જરા વેતરી તો
લેઉ! અહીંબી બાવા નાહે ને તડકે તાપે તેવો હીસાબ છે,
અને બેલીફો મારવાડીઓ ખીસામાં ડીકરીઓ લઈને
ફરતા ફરેછ, એટલે જે બીલ્લુ ફસીયો તે સહી! એ ગામનો
ચોર છે તો સેવક ઘંટી ચોર છે. (જમસુને સામેથી આવતો
જોઈ) લેઓ કેડી મંગળ મુર્તી તો આવી ખરી! ચાલો
એવણની પુજા શરૂ કર્યે. (મોટેથી જીમ પાડે છે.) અરે
કોઈ ઘેરમાં મુવું જીવતું છે, કે બધાં અપ્રીણ બાઈને દડીણ
પડ્યાંછ?

[જમસુ ગુસ્સામાં લાકડાંની ચીર
લઈ દોડી આવે છે.]

જમસુ—કેમ બા કહાં છે ચોર! જીવ શાના કાઢોછ! હું તો એમજ
સમજ્યો કે ઘેરમાં ચોર ભરાયો હોશે તેથી મુરતી દાંડીયો
બગોરે બગોની જીમ પાડેછ.

અસલાજી—જરા ધીરે સાહેબ. મેં સમજ્યુંછ કે સાહેબનો ઈરાદો
ઘેર કરવાનો છે.

જમસુ—હા એક બકીંગામ પેલેસ જેવું મોટું ને ઘરખમ ઘેર કરવાનો
વીચાર મેં મારા મગજની સંદુકમાં રેજીસ્ટર કરાવ્યોછ

અસલાજી—ચાચાચાને!

જમસુ—અરે તમારા પાવણીને કાંઈ અરદત સારી મરેછ ગધેડા? અહીંજ, કેઈ સારી જેથી પોરી મળતી હોય તો રૂપીઆ બેશુમાર વેરવીખેર કરવા તમારો સેવક દીલોબનથી તૈયાર છે.

અસલાહ—ઓહ આઈસી! કેહું સાહેબનો નાતરું કરવાનો તાહરે વીચાર છે એમ કેની! ઘણીજ ખુશી ભરી બાબદ છે. તાહરે તો સમજીને ખુશી થાઓ કે સેવકખી પાયા વગરની ધરખમ કાજ કરનારી કુંપનીના એજન્ટ છે, અને જો તમે સાહેબ અમારી કુંપનીનો આએ નાલ્લો જેવો ફારમ ભરી આપો તો આવતી કાલે સુરજ ઉઘવા પહેલાં તમે તમારી ભવીષ્યની લાજ્યણુ સાથે હમાબેર લઈ શકશો.

જમસુ—વેલડન દીકરા—આજ કાલ ધંધામાં મંડી થવાથીજ તમારા જેવા ભુખરી બારકસેની પરપોટા કુંપનીઓને છકકાં પડે તેમાં નવઈ નથી. આગળ ચલાવો, આગળ ચલાવો.

અસલાહ—તારે ફારમમાં અરજ નોંધાવો. સાહેબનું નામ?

જમસુ—મને ઓળખેછ ત્રાડ ગામ—મુંબઈ માઈ છે મુકામ, જમસુ ચના પાપરી નામ, બોલો સાહેબ શું છે કામ?

અસલાહ—ઉમર શું?

જમસુ—ઉમર ફકત સાઠ પર પાંચ, આગળ ચલાવ દોસ્ત ફારમ વાંચ.

અસલાહ—ધંધો!

જમસુ—તારી પાઘડી મારે સર ને મારી પાઘડી તારે સર, સાચું કદી બોલવું નહી ને સચ્ચાઈથી કંઈ તોલવું નહી.

અસલાહ—બહા, આંધળો વેપાર છે. મકુજે કંઈ ધરબાર છોકરાં!

જમસુ—ધર કરવાનો વીચાર છે, અને બાર તો ખીસામાં ખણખણ હોય ત્યારે ચાદ આવેછ. છોકરાંમાં તો હુંજ બાપુ, ખીબં છોકસં કહાંથી લાઉં? મુદદલના ઘેરમાં વાખા ને પલાવ ખીરયાન હું કહાંથી ખાઉં!

K. WADIA-Diamond Merchant,

Grant Rd. Ph. 42483

અસલાજી—વીમો ઉતરાવ્યોછ કે બા ?

જમસુ—નવી બધરી કરશું તારે થઈ રહેશે !

અસલાજી—કંઈ નોકર આકર !

જમસુ—અરે સવારનું પોહર પડે કે મારો ચોટલો હેલપાંટી કરનારાઓથી ભરાઈ જાયછ, પછી બીજા નોકરોની મને પરવાજ શું ! મકુબે ઇબ્રાહીમ, કાસમ, બક્ર, અબ્દુલ બધા કહાં મરી ગયા !

ઇબ્રાહીમ—(અંદરથી) જી, સાબ, આયા, સાબ, બોલો જનાબ.

[આવે છે.]

જમસુ—મંગળ કહાં મરી ગયા !

ઇબ્રાહીમ—જંગલમાં ઝાડ કાપવા.

જમસુ—જગલો કહાં મરે !

ઇબ્રાહીમ—દગલો પહેડવા.

જમસુ—મોતી કહાં મરે !

ઇબ્રાહીમ—રોતી ખાવા ગયા.

જમસુ—અચ્છા, દો ચાહકા કપકી તૈયારી કરો.

ઇબ્રાહીમ—ચાહની ભુકી ખલાસ થઈ, ખાંડ બકરી ખાઈ ગઈ ને દુધ ગધેડી પી ગઈ સાબ.

જમસુ—અચ્છુ, મોટોર બેડવા કહે.

ઇબ્રાહીમ—મોટોરના પૈડાંને બોખાર આવેછ સાબ.

જમસુ—સોફર કહાં છે ?

ઇબ્રાહીમ—સોફર એના ભઈ લોફરને મળવા ગયા.

જમસુ—માફ કરજો સાહેબ, તમો આવ્યા તાહરે અહીં કોલેરા ફાટી નીકળ્યોછ તેથી બધી આપદાઓ શરૂ થઈછ. (ઇબ્રાહીમને) વાડ જા. ટટુઓની ગાડી બેડાવ.

ધામ્નાડીમ—મન્ને ટટુ બીમાર છે સાબ. એક લાત મારેછ તો બીજો કરડવા આવેછ. (બાબુમાં) ન કાણા તટુ ન અધી ઘોડી, ઓર હુકમ કરતા હય કે તૈયાર કરા જોડી (જાય છે.)

અસલાહ—વાડું કંઈ મીલકત હોટેલો.

જમસુ—મીલકત તો ઘણીબી છે પણ હાલમાં તે પર કુતરાં બીલાડાં અફડાયછ. હવે તો પુનામાં એક ટીપ્રીન હાઉસ ખોલવાનો વીચાર છે.

અસલાહ—તારે તો તેના બોરડર દાખલ પહેલે સેવકનું નામ નોંધી લેઓ સાહેબ, કેમજે હું પણ રેસનો બહુજ શોકીન હોવાથી આખી સીઝન પુનામાં કાઢુંછ.

જમસુ—થેંકયું! વેરી થેંકયું!

અસલાહ—થીક છે સાહેબજી, તારે આવતી કાલે આંદરાત છે તે સારી. ખબર સાથ મળી જવશ.

જમસુ—આવજો સાહેબ, જ્યારે આવો ત્યારે આંદરાતનો માવોબી સાથે લેતા આવજો, કે સગન કરવા કામ આવે.

અસલાહ—વેરી વેલ સર—સાહેબજી.

ગાયન.

હવે રજા હું તમારી ચાહુંછ મહેરબાન,
હું શોધી લઈ આવશ ફાંકડી દીલબન,
જો સાહેબનું લાગું હોય પનવામાં ધ્યાન,
તો લાયકની લાયક કરજો પીછાણ.
વેલ સાહેબજી, ગુડ બાઈ, માર્ક સર !
ડાન્ટ કોલ મી એન ઓફેનડર,
આમલ ફાઈનડ યુ સ્થોરલી ટેન્ડર જોનડર,
ભરોસે રહેજો બસ મુજ પર.

[એકટીગ કરી ગાતો જાય છે.]

જમસુ—[એકલો મનસે] ચાલો મુહુર્ત સાડું છે. એતો આયગા તો આપસે ને જાયગા તો સગા આપસે! બસ જે થાય તે ખડું, કાલનેકાલ તૈયારી કરી પુને ઉપડી જવાનું નકકી કરું. (શીલ્લુને શાદ મારે છે) શીલ્લુ, ઓ મારી દીકરી શીલ્લુ, જરાક અહીં જોની તો મારી કલેજી?

શીલ્પુ—આવી બાવાજી, (આવે છે) કેમ બાવાજી શું કહો છો ! હું સારીની કોર મારકેટથી લઈ આવી તે સારી સાથે મેચ કરી જોતીતી કેમજે પુનામાં બધું ચોરીસ્ટોફેટીક લોક તે જરા ડીસન્ટ પહેડવું તો જોઈએ ની !

જમસુ—અરે એ તારા વીલાયતી બહેન બાબુએ મુક. આપરે ક્રીયા લખપતી પડ્યા જે એશકી મેશકી થઈને ફર્યે ! વેકીબ સવારની એક્ષપ્રેસમાં પુને જવાનું છે. જોતી નથી બે થર્ડ ક્લાસની ટીકીટથી તેથી તો લેતો આયોછ ? બધા પેટી પેટારા પેક કરી નાખ, ને ગ્રાહકોના ભાંગેલાં ઘડીયાળોથી કોથમીર મરચાંના કરંડીયામાં બાંધી લે કે ગરમીમાં તેઓની સ્પ્રીન્ગ ધીલી નહી થાય.

શીલ્પુ—શું કરંડીયામાં ઘડીયાળ ભરું ! માયરે આએ પારસીને કોણ સમજાવે ! બાવાજી એ તમારું ઈંડાંનાં પોળા જેવું સજેશન અલડાઈએ સાંતો.

જમસુ—અરે બહારે મારી જંગબારી મેના-દળનારીની બેટી થઈને લાડ કરો છો શેના ?

શીલ્પુ—માયરે ! બાવાજીનું તો ઘસી ગીયું છો ! પપાજી એમ જો તમો મને છેડશો તો હું પુનેથીબી ચાલી આવશ. મરેરે પુને જવાનું બરેરે ! હું તો આએ ચાલી !

ગાયન.

શીલ્પુ—જમસુ—

બળ્યોરે મારો અવતાર માયો દીકરી શું કામનો,
દીકરો થઈને આવતે તો રાખતે બબર સારાં ગામની.
બાવા જુઓ તો કંજુસ પુરો, માય કાને હાથ ઢક ફરે !
નોટોનાં બંડલ સુધી સુધીને તીજેરી મહી ભરે.

+ + + + +

દીકરી જમાનો નથી તેં જોયા છેરો એ ફીશ્યારી,
જેટલો છટરાટ તમે દેખાડશો તેટલું પડશે તમને ભારી.
ભવીબ્યનો કંઈ ખ્યાલ કરી લેઓ, વેડવો છે સંસાર,
સાદાઈને જો વળગી રહેશો તો બેડો સમજાને પાર.

+ + + + +

બાવા છેકરાઓ છેકરી આજે તો ફેશનેબલ માંગે,
કપાળ સુધી માથાબાનું બાંધ્યું તો ત્યાં શ્યતાન જાગે.
આપી દોલત જો ખુદાયજીએ તો કરો રૂડા ઉપયોગ,
બાઈ ખવાડો ગરીબ લાચારને સફલ કરો સંજોગ.

+ + + + +

અરે વાહરે આઘસકીમ દીકરી મારી, કેણે ભંભેર્યા કાન,
શીખામણ બાપની માનીને ચાલો, છેરો હવે તોફાન.
જમખાને જઈને બેટબોલ રમવામાં મોટી છે મોહસમોહકાણુ!
સાંધી સીંધી લે આતપના આશીષ તેમાંજ શોભા તું માન.

[ગાયન બાદ શીલ્પુ બંધ છે.]

જમસુ—(એકલો મનસે) નાદાન બચ્યું છે. પનશે એટલે સુધરશે.
દર ઈન ચે શક ! [ખટલુમામા આવે છે.]

ખટલુમામા—મુરખી સાહેબ જમશેદજી શેઠ.

જમસુ—કેમ ખટલુમા કંઈ તમોને આજે અહિં વેર આવવું
પડ્યું? મકુજે અહીં તો પાનાચંદને તાંહ હરીહાસ થયોની !

ખટલુમામા—તમારી મહેરબાનીથી એ નોકરીએ ગોઠવાયો તો ખરો
પણ ભલો મનીખ એનું આડરેસ નહીં આપી ગીએલો
તેથી કાગજ લખવાની બહુજ તકલીફ પડે, તેથી કહુજે
જમસુજી પાહે જઈને ઠેકાણું લાઉં કે પાચરાંની કયાટ
વાટે તો બબર અંતર મળે.

જમસુ—લાવો તારે જે કાગજ કયાટ હોય તે મને આપો. હું
કાલે પુને જવાનો છેઉ તે હાથો હાથ પહોંચતું કરશ.
એનું પુનાતું ઠેકાણું પાનાચંદ કપુરચંદની પેટી, સચ્ચા
સટોળીયા સ્ક્રીટ, ઈન કેમ્પ એન્ડ આઉટ એક્સ સીટી, પુના
એમ લખશે તો કાગજ મળશે, પણ આજ કલમાં
મુંબઈમાં એની બદલી થશે, એટલે તમોને પછી તો
હું ધાડુંછ કે રોજ મળવા આવશે.

ખટલુમામા—માફ કરજો બહુજ તસ્દી પડી. એની માયની તબી-
યત ઠીક નથી ચાલતી અને માનો જીવ એને મળવામાં
ભરઈ રીહોલો તે થકી એને બે દીવસ મળવા માંગે,
કરીને બે બોલ લખવા પચડા.

જમસુ—ગેરીકર રહો. હું તમારું કામ ચોકકસ કરશ. સાહેબજી આવજો બા. [જમસુ જાય છે.]

ખટલુમામા—ખદાય ભલાંતું ભલુંજ કરજે. ખરેખર ભલાંની ભલાઇજ કામ આવેછ. પૈહા તકા કોણના રહયા જે આપરા રહેવાના? પ્રભુ હઉની હરમ હાચવજે.

ગાયન.

જમાનો બદલાયો, જમાનો બદલાયો,
ચઢતી પછી સઉની પડતી તે લાયો.
ખાલી ખીસા સઉના થયા આવાર,
કીધો બુરો અવતાર, રહે જગ થઈ બેજાર,
હાય લાયાર, ગમજ્યાર, બન્યા સઉ યાર,—

શબ્દ.

પરવર ગરીબી ના દેખાડતો કોઇને કદી,
લાખો દુખો ભડે પાડજે, મહેરથી ન તરસાવતો ઘડી.
બાપ તું કુલ જહાનનો, તુંહી ખામરનો આધાર,
આશ તારી ફીરોઝગર, હરદમ કરે કીરતાર.

[ગાયન બાદ જાય છે.]

ઇંગલ શુ કુંપની

ગામડીયા સ્કુલ સામે પ્રીન્સેસ સ્ટ્રીટ,

ઘોબી તળાવ

હાઇ કલાસ ઇંગલીશ તથા કન્ટરી બુટ શુઝ
બજાર કરતા કીફાયત એકજ ભાવે લેવા પધારો.

Established 1885.

James Manufg. Coy.

**Musical Instrument Dealers, Rubber Stamp
Manufacturers and General Engravers.**

Pianos
Repaired
Tuned,
Hired and
sold on easy
Monthly
terms.

Gramophones
and
Records
in all
Languages.

**KASRIEL'S PARIS MADE HAND AND
FOLDING HARMONIUMS.**

HEAD OFFICE No. 407 } KALBADEVI Road,
SHOW ROOMS No. 422 } BOMBAY 2.

Telephone 22874.

Telegrams Operaphone.

અંક બીજો સીન ત્રીજો.

—O—

પાનાચંદ કપુરચંદની પેઢી-પુના.

(ખાસ બનાવેલી એક ઉપર ટેલીફોન નજરે પડે છે. એક બાલુએ ચોપડાઓ સહી કલમ વગેરે. એક કોરનરમાં તીલ્લેરી તથા કેશબોક્સ. પાનાચંદ મુઝને આંકડા દેતો ગાતો આવે છે.)

ગાયન.

પાનાચંદ—

કરી આંક ને ફરકનો ખાદશાહી વેપાર,
દલાલનો બન્યો સરદાર;
નાણાની તંકશાળ ચાલે બેશુમાર,
હીમ્મતની કીંમત છે ચાર.
છું શીખર સુધારાનું જુઓ દમામ,
ને દરીઆમાં ચાલે છે પાનાના બહાણ,
સઉ જોતાં નમી કરે છે સલામ,
હીમ્મતની કીંમત છે ચાર.
હીમ્મતની કીંમત છે ચાર સરદાર,
હીમ્મતની કીંમત છે ચાર,
રામભરોસે જો ડાલ્યા તમામ,
તો દીકરાઓ વાગવાના આર.

(ગાયન બાદ) બધી રામ ભરોસે વાત શે! રૂપીઆ પંદરનો કપાળ મોંઢે દહામ દેવા છતાં ઉઘરાણી લઈ મોટી રાત સુધી પેઢીપર છોકરો પાછો ફરે નહીં એ વેપલો કેમ ચાલે બાપુ! બચારી એની ગરીબ માતાને મદદ થવા થકી એલો જમશુભ શાહુકાર આ પીડા મને ગળે ઓળવી ગયો, પણ આજ કાલ પંદર રૂપરડી મહી પારસી કલારક મળે છે ક્યાં! આજ તો શેટો પાડી બાલપર લવંડર છાંટી નેકટાર્થ કાલરમાં ઓહું બાટશમેન બાલર બની સૌને બેનીશટાન જવાનો શોખ રહે, પછે નોકરીની

રેશમી કાપડ ક્યાંથી ખરીદશો?

પારસી, હિન્દુ, મોહમેદન, ખોજ તેમજ વોહરા
કુટુંબોમાં સાજવારીના શુભ હિંગામ માટે
આજે એકે અવાજે વખણાયલી દુકાન
જેવી જાણવી યા અનુભવવી હોય તે।

કરંજયા એન્ડ કું. લી.

માં પધારશોજી.

લગનસરા શરૂ થઈ ચુકેલી હોવાથી કસબી સારીએ
માટેના ઓરડેના નોંધાતા જાય છે.

સાડીઓ, ઓઢણી તેમજ ડ્રેસો માટે નવાજ નમુનાઓ
ખહારથી ખરીદવા પહેલાં હમારે ત્યાં
જરૂર જોવા પધારશોજી.

કોણ પરવા કરે ભાઈ! પારસી ભાઈઓને એશકી થવા વીના ન ચાલે ને વાણ્યાને વ્યાજ વગર ન ચાલે ? શ્રીક છે, રોડનાને રોજ અકેક રૂપયો દંડ કરતા જમણુ કે મહીને એ પાંચ બાકીના પગાર પેટે આપતાં ભારી ન પડે. (ટેલીફોન આવે છે.) હીલાવ! હીલાવ, કુરો નંબર હાય રે! અકરો હબર તોપન! તુને નાલો કુરો ભાઈ? ખેમજી ખટપટચી પેદી! ખબરચો કી રૂખ હાય! અસાકે કાટનચો કી હીસાખ! હં ખરેખર, અસાકે પાનસો ગાસડી ખની વીચો! હં હીલાવ, અમેરીકાચો આંક કી હય? પીનજો ને પીનચોતેર-પાકે દબલીંગ ખેલ્યે-ડીક સાહેબજી.

[ટેલીફોનનું રીસીવર મુકી ચોપડો જોવા બેસે છે, ખીજી ગમથી જમણુ દાખલ થાય છે]

જમણુ—

પેદીપર બેઠા છે શેઠચા ચોપડે વ્યાજનો ભાર છે, વાણ્યાને જીતી ગીયા તો કામ તમારું પાર છે. (બહોર થઈ) કેમ પાનાચંદ શેઠ આવ્યે કે!

પાનાચંદ—ઓ આવો શેઠ આવો. કેમ જમણુ શેઠ મુંબઈની શી ખબર!

જમણુ—ખબર ખાટલે ને દોલત દરવાજે બા-પેલા પારસી કલાર્કની વાત કર! એ કહ્યાં છે? બોલાવ એને જલ્દી!

પાનાચંદ—અરે તમારા પારશાઓથી હાથ જોડયા બાપા.

જમણુ—કેમ કેમ! વરી શું ઓછું પડ્યું?

પાનાચંદ—રોજ શવારના સાત વાગે કામ પર આવવું, ને રાતના અગીયાર પહેલાં ઘરે પહોંચી જવું એ અમને કેમ પાલવે?

જમણુ—એટલે તું શું એ નીર્દોષ બચ્ચાં પાસે પંદર રૂપરડીમાં ચોવીસ કલાક કામ લેવા માગેછ કે! અરે ચાલ ચાલ છોકરી, જહાનમ ગઈ તારી એવી નોકરી! કમખખતને મસાનકાંડાનો ઉપરી બનાવ્યો હોય તો મુરડાં પાસેથી એવીજ વેઠ કરાવે મને ખાત્રી છે. અરે અમારા પારસી-

Treacher & Co.,

Fort & Byculla.

**LEADING CHEMISTS, DRUGGISTS &
WINE MERCHANTS OF INDIA.**

**PROTECT YOUR TEETH AGAINST
PYORRHEA & OTHER DISEASES**

BY USING

Treacher's Antiseptic

SUPARI TOOTH PASTE.

તાજ સોપારીમાંથી બનાવેલો.

એને તાંહ તો તમારા જેવા કચકઈ લોહીચુસુએ.
પળાયા બચછ. દીકરા દોઆ માંગ કે પારસીના મગલાં
તારી પેઢી પર છે.

પારસી તે પાઝશી કુદરત તેની બસ, ચાર છે,
પારસીની સંગ સાંધી તો કામ તમારું પાર છે.

બોલ જવાબ દે. એ છોકરાને તારે રાખવો છે કે પાછો
મારી સાથે મુંબઈ લઈ જાઉં? અહીં જો. એ આજથી રોજ
સવાંરે દશ વાગે કામ પર આવશે ને સાંજે છ વાગે ચાલી
જશે. છે કબુલ?

પાનાચંદ—ઠીક તમે ખુશી થાઓ. એને ઓપ્રીસમહી મેનેજરી
કરવા દેઓ. તમારા રાજ મહી અમે મહેનત કરશું પણ
તમને કંઈ નારાજ કરાય. લેઓ મેનેજર સાહેબજી આવી
લાગા. ઉઘરાણી લાવ્યો હોય તો ઠીક. થોભો હું એને
આંહીજ મોકલું છું, કામ પડે બોલાવજો, હો ભાઈ!
હું બાબુની ઓરડી મહી વકરો ગણી લઉં છું.

જમસુ—હા, વકરાને ગળે તોટે બાંધી બેસ.

[પાનાચંદ બચ છે, અહીં આવે છે.]

અહી—કેમ સાહેબ કંઈ ગરીબનું કામ પડ્યું! અમારાં મમા-
જીની કંઈ ખબર મુરબ્બી!

જમસુ—તારી માયની તબીયત ઠીક ચાલતી નથી એમ મને
મુંબઈથી ઉપડતી વેળાએ ખટલુમામાએ ઘેરે આવીને
ખબર આપીતી, તથા એક તાહરે નામનું કાગજબી
આપેલું છે તે હું મારી સાથે લાવેલો છેઉ!

[કાગજ આપે છે.]

અહી—મારાં માયજીનું કાગજ! (આંખ સાથ ચાંપી) ખુદા મારી
હેતવંતી માવતરને મારે સર સદા સલામત રાખજે.

જમસુ—દીકરા એ કાગજ પછી વાંચજે, મારી સાથે બે વાત કરી
લે. તુને ખબર છે કે તારા કાકાજી સોરાબજી દાદીશેઠને
બોય સ્કાઉટોને ધાનસાક પાર્ટી મુફત આપવા થકી સર
નાઈટનો ખેતાબ બક્ષવામાં આવ્યોછ.

“Your Immediate Attention Please.”

હોર્નબી રોડનું સહિથી સુંદર

મોહસ્વાદીયાનું મકાન.

કાફે ડ લુક્ક.

ટોબાકોનીસ્ટ

કાફે હોર્નબી.

ફોરેન મની
ચેન્જર્સ.

માંગો એવી ફીલખુશ ચાહેનું કપ, મનગમતા કોલર ટ્રીકો
આઈસીસ, ફાલુદા, પેસ્ત્રી કેકો, ઉપ્રાંત તમામ જાતનો વીલાયતી
પ્રોવીઝન આઈલમેન સ્ટોર્સ રાખનારી બાણીતી દુકાન.

અમારી પોતાની
બેકરીમાં
માંગો એવાં
ફ્રેનચી કેકો
બીસ્કીટો
ખનાવ્યે છીએ.

અમારા કાફેની એકજ વીઝીટ તમોને
હમારા જથુકના પેટન ખનાવશે.

ટેક નોટ!

મહમદ બીદડીંગ હોર્નબી રોડ.

K. WADIA-Diamond Merchant,

Grant Rd. Ph. 42483

અદી—હોશે! તેમાં અમોને શું લાભ સાહેબ! આજે તો ચાઈ ચાઈવાળાંઓજ કુલે પુંબયછ. ખરાંની પરીક્ષા કહાં છે? હમેશાં મોતીજ પાણીમાં દુખી મરેછ, જહારે ઘાસના તણખાં પાણીની સપાટી પર તરીનીકળેછ. જરના જોરે તો ખુરા બદમાશોની આ જુકી જહાનમાં ફાવત થાયછ સાહેબ.

જમસુ—શાખાસ દીકરા, ઘણુંજ ડાહ્યો બોલ્યો. મારીબી તુને એવીજ સલાહ છે કે સદા એવોજ નેક, ઇમાનદાર અને જરથોસ્તીના નામને શોભાવનાર અશોષ અને રાસ્તીનો તલબગાર રહેજે. મેં તારા શેઠને તારા થકી ખુબ અપટાં આપેલાં છે, ને હવે તે તારૂં તાઈમટેબલ ફેરવીને સવારના દશથી છ સુધીજ તુને નોકરીએ બોલાવશે.

અદી—તમો સાહેબની અમો દુખીયાંઓ પ્રત્યેની એવી રહેમ-દીલી માટે હું મારી કમનસીબ માતા તર્કથી તમારો અહેસાન માનુછ.

જમસુ—ચાલ, સાહેબજી દીકરા. [જમસુ જાય છે]

• **અદી**—(જમસુના જવા પછીથી મનસે) નોકરીએ રહેવા પછીતું માયજીનું પહેલું કાગજ! જીવ થોભ, બહાલી માવતરનો પેગામ શાંત મને વાંચી તો લે.

[કાગજ વાંચે છે.]

“મારા બહાલા દીકરા અદી,

મારી તબીયત ઠીક ચાલતી નથી, અને તુને જોવામાં મારો જીવ લાગી રહ્યોછ. કાગજ મળતાં માયને મળવા જલ્દી આવજે. મારા દીકરા કહારે તું આવે કે તુંને મળું!

લી૦ તારી કમનસીબ માતા
મહેરબાઈ.”

(કાગજ વાંચી વીચારમાં લવાં ચઢાવી) માયજી જહારે મને બોલાવેછ તાહરે કંઈથી ગંભીર બાબત હોવી જોઈએ. એા ખુદા મારી માવતરને એક ગરીબ બચ્ચાને સરસલામત રાખજે.

[રડતો રડતો કાગજ તર્ફ તગર તગર જુએ છે, પાનાચંદ દાખલ થાય છે. અદી રડતી હાલતેજ તેની પાસ ગુંઠણ પર પડી આજેજી કરે છે.]

પાનાચંદ શેઠ, મારાં માયજીનું કાગજ મળ્યુંછ. તેવણ બીમાર છે, ને મને બોલાવેછ. ખુદા ખાતર મને બે પગાર આંગપર આપો કે હું મારા માયજીની દવા કરી તેવણને સાજાં કરું. હું રાત અને દીવસ તમારી નોકરી કરી એ કર્મ શીટાડી આપશ. ગરીબની તર્ફ જુએ સાહેબ-મારાં માયજીને મરતાં બચાવાનું પુન માથે લેઓ!

પાનાચંદ—પુન અને પાપ વાણ્યાની પેઠીએ કેવું હોય મુખી? આજ તને બે પગાર આંગપર આપું ને કાલ તું ભાગી જાય તો તને કીયા શોનાપાર મહી મારે શોધવા જવું! જ તારું કાળું કર. મને એવો પારસી કલારક બસ નાજ જોઈએ.

અદી—અરેરે સાહેબ ગરીબપર દયા કરો. એટલો બધો સીતમ ના કરો. અમારી દોઆથી ખુદા તમોને ઘણુંબી આપશે. મુકલેસો પર જીલમ ના કરો.

પાનાચંદ—હાલ તો પુટી પાછ એ નહી આપું! આપણે કેમ જાણ્યે કે તારી માતા મરવા સુતી છે? કાં નહી તું રેસ કે સત્તો પન્જે કરવા માંગતો હોય. જ, જે વેળાએ તારી માતા મરી જાય ને નુસખેપરની મરતુકની તીપમાં તેનું નામ આવે તે વેળાએ મને પોસ્ટ કાર્ડ લખજે. હું ધર્મોદ્દાનો સર્વ ખરચો આપીશ. (જાય છે)

અદી—(પાનાચંદના જવા બાદ) નાતર્સ પાતકી પાપી પલીદ! મારી ઈમાનદારી ને વફાદારીનો આએ બદલો! એા ખુદા હું કેવો કમનસીબ કે મારી માતાના ગળગળતાં ગળાં

મહી એક છેલ્લું દવાનું ટીપું નાખવા જેટલા પણ મારી પાસે પૈસા નથી. (કેશબોકસ જોઈ) બસ જે થાય તે ખર્ચ, એ કંબુસની તીજેરી તોડું, યા તો કે આ ખઝાનો ધરાવતા લોખંડી બાકસનું સર ફોડું. જીગર મને રબા બક્ષ, મને ના હીમ્મત નહી. બનાવ. મારી મરતી માતા માટે ખુદા તર્ફથી બધું એ માફ છે. પણ સખર (વીચાર કરી) નહી કોઈ કાલે નહી, એવી ચોરીના પૈસાથી હું મારી માતાને કદીથી સુખી કરનાર નથી. ઓ મારી જાનથીથી જ્યાદા બહાલી માવતર, (કાગજને કીસ લઈ) તુને મરતી વખતે આય પાપથી ખરદાયલી સુરતે તારો બેટો મળવા ખાએશમંદ નથી. (કેશ બોકસ તર્ફ ધીકકારથી જોઈ) ઓ પાપી પૈસાથી છલાછલ થતી પાપની મટકી, જા, તું કોઈ કંબુસની સંગ સાંધ. મને તારી પાપી સુરત ઉપર નજર કરવીથી હરામ છે. દુનીયા કોઈ ચીજથી ખાલી નથી, પણ મારી બહાલી માવતર તારા વગર તો અહીની દુનીયા સદાની ખાલી છે.

[અફસોસ કરતો જમીન પર પડે છે,
ધીમાં મ્યુઝીક વચ્ચે સ્ત્રીન કવર થાય છે.]

નંબર ૩૩૩

ટોપીઓ માટે જરથોસ્તીઓમાં વખણાયલી,

નંબર ૩૩૩ વાલી મખમલની, તથા સીલીકની અને દાણાની

ટોપીઓ કીફાયત ભાવે ખરીદવાની વીશ્વાસલાયક

જાણીતી (૩૮) વર્ષની જુની દુકાન.

કેશવાલાની કંપની

ટેકાણુ:-ધોલીતલાવ.

અંક બીજો સીન ચોથો.

“ગુલમોહરની” લાઘવેરી.

[રૂશતમ પોતાના બાપની રીતભાત ઉપર અફસોસ કરતો દ્રાખલ થાય છે. સોહલીબાવા પાછળથી છુપઈને રૂશતમની વાત સમજે છે.]

ગાયન.

રૂશતમ—

જન્મી જરથોસ્તી દીનમાં સઉ સાથ તમો ભલાઈ કરો,
મારી થોકર છલ કપટને, સંતોષી સુખી રહેજો.
રહી નેક સદા, રાખી ટેક સદા જરથોસ્તીઓ દુખીયાંને મદદ કરો,
ખરે નામી બનો, સખી ઠડો, ન કોઈ વાતે ડરો.
ફીરોજગર એજ દોઆ ચાહે, જય તારો જરથોસ્તી દીન.

રૂશતમ—(ગાયન બાદ) ગરીબ બીચારાં કાકીજીને નીચવી નાખી,
પોતાનું પેટ પરાયા માલથી ભરવામાં બાવાજીને શું લાભ
થતો હોશે તે તો ફીરતાર બાણે ! એ પૈસાના લોભી ઈન-
સાનો, ગરીબોને લુટી મેળવેલી દોલત તમો સાથે લઈ
જનાર નથી એમ જહારે તમે બાણોઈ, તો પછી ભલાઈ
અને નેકી કરતાં તમો કાંય અચકાતા હોશો ?

જર રહે ન જોબન રહે, ન રહે ગામ કે કામ,
આ બુઢી જગમાં જશ રહે, જો કયું હોય નેક કામ.
નડતર નાખે જે કોઈ પરમારથને કામ,
અંતે તેનો ફેજ છે દોજખનું મુકામ.

[એવામાં સોહલીબાવા ગુસ્સામાં
બહાર થાય છે.]

સોહલીબાવા—બહારે કાકીની કદરના કટકા ! પહેલે દાંત કે પહેલે
જીભ ! બાપ કરતાં તું હુશ્યાર આયો કે તારી શીખામણ
પ્રમાણે ચાલું ! એ આજ કાલના આએ શીખેલા સફર
ગદેરીઓ શું લઈ બેઠા !

રૂશતમ—આવાળ અહિં હુશ્યારીની વાતજ નથી. અલખતાં તમે મુરખી છેઓ, મારાં કરતાં વધુ ઠંડે અને અનુભવી છેઓ હું કપુલું છ, છતાં એમ નથી થડતું કે બુબોર્ગો અને બુલઓ ભુલ નહીં કરી શકે ! નાદાનની શીખામણ હરેક પ્રસંગે હસી કાઢવા જેવી હોતી નથી.

ખાકમાં ગર જર મળે તો જરનો ઉપયોગ કરે,
ઝહેરમાં સાકર બુઓ તો સાકરનો ઉપયોગ કરે.
ના કરે લીલાંઉ દીયાનતતું, અક્કલનો ઉપયોગ કરે,
નાદાનમાં ગર હુબર હોય તો હુબરનો ઉપયોગ કરે.
ભુલ હરેક ધનસાન કરે છે, ભુલનો ભોગ ધનસાન છે,
ભુલ કરીને ના કહે તે દગાખાઝ શયતાન છે.

સોહલીબાવા—વારૂં ચાલ તું ખુશી આ દીકરા, આવતે મહિનેથી એ લોકોને પચાસને બદલે દર મહીને રૂપીઆ સોનો દરમાયો આપશું—હવે કંઈ છે ?

રૂશતમ—એવા પચાસ રૂપરડીના વધારાથી કંઈ કાકીજીનું કચ્ચાણ થવાનું નથી પપા.

સોહલીબાવા—પચાસ રૂપીઆ ! મારા બાપરે ! પચાસ રૂપીઆનો સંગીન વધારો શું એછો પડયો ! અરે એવકુકુ, આએ કલબુગમાં પચાસ તો હાથીનો પગ કહેવાય. જતો વારૂં, મટલાને જરા મારી આંગલ મોકલી આપ.

રૂશતમ—આવાળ વરી એ ચંડાલનું નામ દીધું ! એ નીમકહરામ કુતરોજ તમારા કાનો બંભેરી તમોને આડે રસ્તે દોરવવાની કોશેશ કરેછ.

સોહલીબાવા—વારૂં રે વારૂં, તું હમણા તો એને મોકલ. [રૂશતમ જાય છે.] શું કરૂં ! આખર કરે તો પેટનો કાઢવ પડયો ! મારો એકલો રોશન ચેરાગ, મારી દુનીયા, મારું ખેશ્ત જે કહે તે એજ મારો દીકરો

છે, તો પછી પેટ પર છરી ફેરવીનેથી એને રાણ રાખવો પડેછ. (એવામાં મટલો આવે છે.)
અહિં આવ મટલા, પેલી દાદીબાના લગનની સરટીફીકેટનું શું કીધું? નીકાલ કરી નાખ્યો કે નહિ !

મટલો—અરે તે તો મેં ગોદરાની ખોલ મહિ સીવી લીધેલી હેઠ, હઉવે ! કેમ તેનું આજે કંઈ કામ પડ્યું ?

સોહલીબાવા—બસ તેનો આજેજ રસ્તો થવો જોઈએ, નહિતો થુવરનો કાંટો માર્ગમાં જરૂર નહશે.

મટલો—અરે શીકર ના કરો મારા બાપા આજે આંખના પલકારામાં સફાવટ મેદાન કરી લાખું.

સોહલીબાવા—જેઉંછ તો, તારે હુશ્યારી રાખજે બચ્યા (બચ છે)

મટલો—[મનસે] આજે મરતે જતે દીવસે શેઠ કાળાં ધોળાં કરાવે તેજેયું કે ! (જમસુ આવી છુપાઈને સમજે છે) પણ આજે સોહલીબાવા જે પારકે પૈસે મોજ મારે તે બધા મારાજ પરતાપ જે ભાઈ ! પણ તેમાં આપડું શું વળ્યું ! આહીતો નકામાં કાંદા પપેટા છોલતાજ રહી ગીયા ! (સરટીફીકેટ ગજવામાંથી કાઢી) આ રહ્યું સાટીફીકેટનું ચીથડું ! હેઠ જાણે કે મટલો હાચ્યું ખોલે, પણ અહિં તો મટલો એને ટોટે બાંધીને ફરતો ફરે તેની કોણને ફ્રામ છે ? જરીક તલ મહી તસુ ઓછું પચડું કે જોઈ લેઓ, સોહલીબાવાનો દાખો આજે ચીથડાંથી કેમ ઉડેછ !

[સરટીફીકેટ ખીસામાં સાંટે છે, જમસુ બાબુમાંથી રાહગાટ જોઈ જાહેર થાય છે.]

જમસુ—હકદારનો હક પચાવા આજે બધી તકરાર છે, આવ્યો જે હાથ શીકર તો કામ તમારું પાર છે.

ચાલો તાલ લગાડીને સરટીફીકેટ ઓકાવ્યે. (ખોટો ગભરાટ કરીને) મટલા દોડતો દીકરા જહેલો, સોહલી

બાવા બેસુદ્ધ થઈને ખુરશી પરથી જમીન પર પડી ગીયા, અને નો હોખસ જેવી વાત છે. હુંબી એવણુને મલવા આવેલો ઉતો તેટલાં દોડાદોડ જોઈને તુને અહિં બોલાવા આવ્યો !

મટલો—શું બોલો જમસુ શેઠ ! સોહલીબાવા બેસુદ્ધ કેમ થઈ ગીયા ! હાયરે મારા બાપ, મટલા તારૂં આવી બન્યુંરે. (રડે છે.)

જમસુ—ગલરાના મટલા, પહેલે તાંહા દોડીજા, જેબી કંઈ તારા હાથમાં હોય તે મને આપીને બેલાશક જા, કેમજે એવી દોડધામમાં વખત છે પોલીસ કોનસ્ટેબલ કે ત્રીપાઈઓ એકઠા થાય તો હાથમાં કાગજ પતર જોઈને શક પરથી તને પકડી લઈ જાય, ને તું ગરીબ માણસ હેરાન થાય. હું તો તારા લલાં થકી કહુંછ બા.

મટલો—બરોબર છે જમસુ શેઠ. લેઓ તારે આએ દાદીશેઠના લગનની સાટીપ્રીટી છે જે જરા હાથવી રાખજો, હું ઓય આવવો હુંકે ! જોજો તમારે ભરોસે હુંકે !

જમસુ—અરે કંઈ નહીરે મારા દીકરા તું જા રામ ભરોસે ! હું એને મારી બકરી કરતાં પણ વધારે સંભાળથી સાચવશ.

મટલો—તારે હું ઓય આવવો હુંકે (જાય છે.)

જમસુ—(તેની તર્ક ગુસ્સાથી જોતો) બદમાશ મુજી નીમકહરામ, એક નીરાધારા વીધવા અને તેના ગુલાબ બચ્ચાંના હકપર ત્રાપ મારવાની આ કીસમની કરસેવજીમાં તમો કુદી તો રહ્યાછ, પણ ચાદ રાખજો આએ જમસુ તો તમોને જમની માફક વળગશે.

હકદારનો હક પચાવી થશે તમ ખુઆર,
કાળું મોઢું લઈ જશે ખુદાને દરબાર.

(જાય છે.)

(૫૨)

આંક બીજો સીન પાંચમો.

મહેરબાઈમાયનું મકાન-વેસાવા.

(એક પાસેની તેબલ ઉપર મીનબત્રી શેશન છે.
મે ત્રણ ખુરશીઓ, વાસણો પાણીનું માટલું,
વગેરે નજરે પડે છે એક કોચ ઉપર મહેરબાઈ
સુતેલાં છે પાસે ખટલુમામા શોકાતુર બેઠેલા છે)

ગાયન.

ખટલુમામા—

લાવ્યા લખાવી લેખ જે, કેમ આજ ફેરવી સકાય ?
ક્યું હોય મંજુર દાદારે, ત્યાં તમારો શું ઉપાય ?
છે કસોટી દુખોમાં, સુખ સાગરમાં નથી,
કહ્યાં કરો બદનામ નસીબને, ફેંક્યો તીર આબ ન બાય,
શ્રીમંતોની શ્રીમંતાઈ, બયરાતમાં દેખાઈ છે,
રંક સદા રહેવાનો રંક નહી, રાય કાયમનો નહી કહેવાય.

(ગાયન બાદ) બદાયજી મારી બાઈને જલ્દીથી સાજી
કરજે. કોઈને ખાતર નહી તો એના શુભ શુભાખ દીકરને
ખાતર એને બચાવજે બાપ. ઓ પરવરદીગાર (મહેરબાઈ
તર્ફ જોઈ રડતી આંખે) આ દેખાવ હું કેમ મારી બુઢી
આંખોએ જોઈ શકું ? કેવો મારો ફરેસ્તો ખાટલી પર
મોતને જીંદગી વચ્ચે કચકાં ભરે !

મહેરબાઈ—મામાજી મામાજી. (અચકીને બોલે છે.)

ખટલુમામા—(આગળ દોડી જઈ) મારી મા કડરે ! હું કીહો મા !
મામાજીને કહ્યાં દાખ દોઢીમાં નાખે દીકરી. તું જ બહેલી
બહેલી હાજી થઈને બીછાનેથી બધું પખોરીને ઉડ કે આ
બુઢાના જીવને નીરાંત.

મહેરબાઈ—ખટલુમામા હું હવે સાળ થવસ એમ મને લાગતું નથી. હું થોડા કલાકની આ દુનીયામાં મહેમાન છેઉ. મારો દીકરો અદી કહાં છે? એહ એને કોઈ બોલાવો. હું એને મળવા વગર કેમ મરી જાઉં? મને કોઈ એનાસે મેળવો. મારી આંખના તારાને મારી નઝદીક જઠ્ઠી લાઓ, કે એને પેટમાં ચાંપીને જીવ આપી જાઉં.

ખટલુમામા—ધીરી પર મા, પુનાની ગાડી આવવાનો ટેમ થયો. ઓય આવતો હોશે. બચ્ચું છે, થેસનથી ઇફા આવતાં વખત તો લાગેજ તો મા. [એવામાં રૂશતમ આવે છે.]

રૂશતમ—(ગલરાટમાં) કેમ ખટલુમામા, કાકીજીને શું છે? (કાકી આગળ જઈ) ઓ ખુદા હું શું જોઉછ? કાકીજી ડચકાં ખાએછ. એવણનો દમ શું ગળાયછ. અફસોસ, કમબખ્ત બાવાજીને બધું ઉંધુંજ સુજેછ. અરે ખુદા, પપાનીજ મોહકાણે બચારાં નીદોંષ કાકીજી આજે અજલને શરણ થાયછ. ગરીબ બીચારો અદી! ઓ ખુદા એનું શું થશે!

મહેરબાઈ—રૂશતમ—રૂશ. મારી આગળ આવ. મારો દમ શું ગળાયછ. દીકરા હું મરૂંછ. મારા અદીને તું જોજે. એનું પાંખડું આજથી મેં તુને સોંપ્યુછ. એની માવજત તું લેજે. મારા એકપુરા ચેરાગને સ્વડાવતોના. એનો ગુનાહ તારે સર રહેશે. મરતી કાકીએ આપેલી ફર્જ પાળજે. ખટલુમામા મારા દીકરાને જોજે. હું જાઉછ. દીકરા અદીને મળવાની ઉમેદ સાથે જાઉંછ. અદી, મારા અદી—કમનચીબ અ—દી. (મરે છે.)

રૂશતમ—ઓ ખુદા આએ શું થઈ ગયું? કાકીજી, આએ શું ગજબ! અફસોસ અમારું કીસમત કુટયું. (રડે છે)

ખટલુમામા—બાઈ મારા અશો ફરેશ્તો બાઈ, તમારો મરવાનો વખત નહી ઉતો જો. અમે સ્વડી મુવાં જો.

[બેજર રડે છે, મોહલીબાવા આવે છે]

મોહલીબાવા—એ બધી ગડબડ શું છે! રૂશ તુ કાંય રડેછ. (બાબુમાં) અફસોસ, કેહી બાઈ બચારીનો રૂખીઓ ખોટો લાગેછ.

ખટલુમામા—આંખ ફેરીને જુઓ કે તમારીજ મોહકાણે આંખે નીહોંષ જીવ આજે જીમઈ ગીયોછ!

રૂશતમ—બાવાજી ખચ્ચીતજ તમે કાકીજી તર્ક બેહદ ઘાંટકી થયા તેનુંજ આંખે દુખદ પરીણામ છે. ઓ હજીબી બેટા અદી તર્ક તમારી ફર્જ અદા કરો. મહુમ કાકીજીના આત્માને શાંતી મળે તેવી વળણુ અખત્યાર કરો.

સોહલીબાવા—તેનું થઈ રહેશે.

[ફરીને ભવાં ચઢાવી ઉભો રહે છે.
બીજી ગમથી અદી બીછાના ને બેગ સાથે દાખલ થાય છે અને બધાંને રડતાં જોઈ ગભરાઈ જાય છે.]

અદી—કેમ બધાં ગમગીન! મારાં મમા કહાં છે! મામાજી બોલોની? રડોછ કાંય! શું મમાજી ગુજ્યાં! ઓ ખુદા (મહેરબાઈ પાસે દોડી જઈ તેણીના દીલ પાસ રડતી આંખે ગુંઠણુ પર પડી) માયજી, મારાં સુખોના સરતાજ, અંતે તું મુજથી રૂશઈ ચાલી ગઈ! અરેરે એક વધારાની ઘડીબી આંખે તારા કમનસીબ બેટાને મળવા થકી તું થોભી નહીં! હાય, જલેમ મોત, શું તુંને કોઈ બીજે શીકાર નહીં મળ્યો કે તું મારી માવતરને તારી પાંખમાં દબાવી ચાલતું થયું. પ્યારી માતા, જાનો જીગરના કરાર માતા-તું કહાં ગઈ! હાય—

થઈ ચુકું, બસ ગઈ ઉડી, માતા મુજ પ્યારી ગોડથી,
છતર પડ્યું થઈ ખાક, જુઓ કીસમતના નખખોદથી.
આપજે પ્યારી માતાને દાદગર તું ખેડેશ મુકામ,
શાંતી તેના રૂહને મળજે બા મારી મીઠી સલામ.

[અદી માતાની છાતી પર માથું નાખી બેહાલ રહે છે. સોહલીબાવા ડોળા ચઢાવી મામલો જોતો ઉભો રહે છે. રૂશતમ અદીને સમજાવી શાંત થવા કહે છે. ખટલુમામા બીછાના પાસે રડતા ઉભો રહે છે. ધીમાં મ્યુઝીક વચ્ચે ડ્રોપ પડે છે, ટેબલો]

(૫૫)

અંક ત્રીજો દોખાવ પહેલો.

“ધી રેડનેકેટ” કુરલા.

(સર સોહરાબજીના ફેશનેબલ જુગારખાનાનો
ખ્હારનો દરવાજો. મટલો ખ્હાર હારડી ફેરવતો
જણાય છે. અંદરથી જુગારીઓનો ગાવાનો
અવાજ સંભળાય છે.)

કોરસ.

બનવું હોય અમીર, ખેલો ચારો જુગાર,
હોય અગર જો મુફ્તીસ, બનો આજ પૈસાદાર.
નોકરી નફ્ટ છે, જુગાર સમ નહીં વેપાર,
ફેંકો પાસા રાખી આસા, ખેડો છે આખીર પાર.

મટલો—(મનસે બડબડતાં) ખેડો પાર તો થતો રહ્યો પાણુ તમે
બધા ઠાર થવાના.

[મટલો મનસે બડબડે છે
એવામાં સોરાબજી આવે છે.]

સોહલીબાવા—બ્હા! જુગાર, જુગાર, દુનીયામાં તારોજ જય છે.
બચારા કંચકંઈ લખપતીઓએ પોતાના આપ બપાવાની
હોલત અહીં નાહી નાખીછ છતાં તેઓને શું બ્હેજાં લાગાંછ
કે આએ દોજખખાનું પુજવા વગર ચાલતુંજ નથી.

મટલો—કહાંથી આવો! જીવનેજ પુછાં! એતો એમજ તો!! તમે
ભાઈની હોલત ઉડાવો તો પછી બીજાઓ બાપદાદાનો
વારસો કાંય નહીં કુકી મારે?

[સોહલીબાવા દરવાજો ઉઘાડી અંદર
જાય છે, બીજી ગમથી બખડાટનો
અવાજ સંભળાય છે. મટલો ચોંકે છે]

(ઈન્સપેક્ટરને દુરથી આવતો જોઈ) મોહકાણુના સમાચાર! કેહા છુપી પોલીસના પગલાં અહીં વેર લાંબાયાં ખરાં? ચાલ દીકરા મટલા, જરા જોરથી હારડી ફેરવવા માંડ કે ઈન્સપેક્ટરખી અહીંથી ખણી વાંજે લે!

[હારડી ફેરવે છે, ઈન્સપેક્ટર જોર-ડીન ભપકામાં આવી શક ઉપરથી આબુખાબુ તપાસરૂપી નજર નાખે છે.]

ઈન્સપેક્ટર—એ કીસકા મકાન હય! ઇંધર કોણુ રહેતા હય?

મટલો—અરે સાહેબ એતો દાદીશેઠકા હવા ખાનેકા મકાન હય, પણ અંદર જરા અમારા પાદરી લોકકા કીરયાકામ ચલતા હય ઇસકે વાસતે દરવાજા બંધ રખા હય. યથા તારી મદદ! શેકશતે શેકશતે સેતાન.

(હારડી જોરથી ફેરવી તચાકડી ફેાડેછે.)

ઈન્સપેક્ટર—અયસા! એલરાઈટ! થેંક્યું. (હસીને જાય છે.)

મટલો—ચાલો પાપ પત્યું (દરવાજા તરફ ફરી) લક્ષ્મીને નમન. લાઈન કીલીઅર.

(દરવાજા ઉઘડે છે, શણગારેલાં દીવાન-ખાનામાં જુગારખાનાનો દેખાવ નજરે પડે છે. ભભુકદાર રોશનીમાં જુગારીઓ તેળલ ઉપર એલી ફેંકવામાં ચક્ર્યુર છે. પાના, પાસા, અને નોટોના બાંડલોનો ઢગ જણાય છે, જુગારીઓ ઓળી ફેંકતા ગાય છે.)

મેન્બરો—

ગાયન

રંગ કરો આએ જુઠઠી દુનીયામાં ખેલી જુગાર,
જીવ્યા તો ખેડો પાર નહી તો બસ સમજે કે હાર,
ખેડેશત દોજખ કોણુ જોયું છે છેરો ચારો ખ્યાલ,
આજ કરો રમત દીકરાઓ કોણુ દીડી છે કાલ?

કોરસ.

બનવું હોય અમીર, ખેલો ચારો જુગાર,
હોય અગર જો મુફ્તેસ, બનો આજ પૈસાદાર.
નોકરી નફ્ટ છે, જુગાર સમ નહીં વેપાર,
ફેકો પાસા રાખી આશા બેઠો છે આપરો પાર.

જીમી—[ગાયન પુરૂ થતાં હાથમાં પાસા લઈ ટેબલ પર ફેંકવા પહેલાં]

રડે રોકડયા, હસે ઉધાર્યા એવો એ આળા જુગાર છે,
ઘડીમાં ધનવાન, કદી ભીખારી, હાથી દાંતનો વેપાર છે.
નીશાન બેલાગી, પાસો તમારો સમજે કે હરદમ પોખાર છે,
હાર્યો જુગારી બમણું ખેલે છે જુગારથીજ સઉ જરદાર છે.

દોલો—ચાલ ફેંકી દે. એમ ઘણો વાર હાથમાં પાસા રાખ્યે તો
પાસા ફળે નહીં. બસ બધા ચુપ થઈ જાયો. બાજુ રંગ
પર આવીછ.

જીમી—જેઓ હું ફેંકુ છું! નાઉ કવાએટ! (પાસા ફેંકતાં બાજુ
વીરૂધ બય છે.) અફસોસ, બાજુ ગઈ, હું હાર્યો, હાય!

પોલ—અમથું હાર્યો કહીને બેસી રહેવાનું નથી. લાવ ખીસો
ખાલી કરી લેવા દે, હેન્ડસ! અપ! લેઓ સોહરાબજી શેઠ,
આએ તમારી સેન્ડ.

જીમી—હા જુગાર, જુગાર, પાપીઓનું પરેસતાન, નીહોંષ બોકરાં-
એને કુસલાવી રહેંસવાનું કસાઈખાનું, તાડું સત્યાનાશ
હોજો. એ જુગારના દેવને પંપાળનાર, સાધુના
આહ્યામાં શયતાનો, તમારો અંજન મારેથીખી ખુરો છે.

કર્તુક કાગાં કરીને ઓઘણી ઓઘો મુફ્તેબી તમે હજાર,
કાળાશ છુપાશે માનસોહરગીઝનહી, રહેશે તમારો તેવોજ અવતાર.
કુદરતનો કાયદો સમજે અચુક છે, કરીને જુઓ કહે છે કીરતાર,
બન્ને બાબુથી કાપી શકે છે એવી કટારી છે આ જુગાર.

સોહલાબચા—જાઓ, બાબુના ચોરડામાં જઈ માંગતું લેહણું ચુકતે
કરો. હું તેટલાં મારો હીસાબ ગણી નાખું.

[બધાઓ ફરીને “બનવું હોય અમીર
વાળો કોરસ માતા વીદાય થાય છે.]

વર્ષોનું વખણાયલું બજારીતું કાફે,

ધી એક્સલસીયર રેસટોરાં.

આરમી અને નેવી કોન્ટ્રેક્ટરો, જનરલ મરચન્ટસ

અને હાઇ ક્લાસ ટોપેકોનીસ્ટસ.

માંગો એવું પ્રોવીઝન, લાઇટ રીફ્રેશમેન્ટસ, દીલખુશ

ચાહે, મધમધતી પેસ્ટ્રી, કેકો, વગેરેનું બજારીતું મથક.

એકજ ત્રાયલ આપો.

પ્લીઝ-

હેકાબુ,

૧૯૩-૧૯૫.

હોરનબી રોડ કોટ.

(એકલો મનસે) આજનો દહાડો ખરેખર ખરકતી છે. નહીં તોળી પાંચ હબ્બરની સેન્ડ આવી હોશે. જરાક ગણી તો લેઉં. [સોહલીબાવા પધસા ગણવામાં રોકાય છે, મટલો આવી છુપઈથી રાહઘાટ જોઈ વીચારમાં પડે છે.]

મટલો—મારા બાપરે! બે કલાકમાં એટલા બધા રૂપીઆ! લાવની, બધા બાબુના ઓરડામાં ફાંફાં મારે તેટલાં એનોજ કાંટો કાઢી લાખવાનો રસ્તો શોધું કે મારે હાથ એ મુડી આવે! [ગજવામાંથી નાની બાટલી કાઢી] આએજ કલારા-ફામના બે ટીપાં રૂમાલ પર છાંટી લાયખાં કે બુઢો બેફામીમાં આવી જશે, ને જો તેમ થયું તો આએ અવેજ દાલો હાથ કરી જતાં વાર શું લાગવાનો! [બાટલી માંથી બે ટીપાં રૂમાલ ઉપર છાંટે છે અને સફાઈથી રૂમાલ પાછો ગજવામાં મુકી દેછે.]

સોહલીબાવા—મટલા જરા મારા ગજવામાંથી રૂમાલ આપતો!

મટલો—વારૂં મુરખી, (રૂમાલ આપવા જતાં બાબુમાં) રૂમાલનો છેરો નાકે લાગેા કે ઓય બેફામી આવશે. લેઓ સાહેબ આએ તમારો રૂમાલ.

સોહલીબાવા—રૂમાલે મોઢું લુછવા જતાં જીવ ફરી આવે છે.) ઓહ ઓહ ઓહ બુદ્ધા. મારો જીવ ફરેછ.

(તેબલપર ઝાંક બાઈને ડોકી નાખે છે.)

મટલો—અરે મારા બાપને શું થયું રે! હાય, કોઈ આવોરે!
(બગલો ભગટ બની જુઠઠા ઢાંગ કરી નોટનું બંડલ ગજવામાં ઠેસવી બુમ પાડે છે. જુગારીઓ દોડી આવે છે.)

જુગારીઓ—કેમ કેમ શું છે! શું થયું?

(બધા દધાયલે ચહેરે સોહલીબાવાની આસપાસ ઉભા રહે છે, મટલો રડવાના ઢાંગ કરી સોહલીબાવાના પગ પાસે બેસીને પગ ચાંપવા માંડે છે, ધીમા મ્યુઝીક વચ્ચે સીન કવર થાય છે, ટેબલો.)

તમારા સાહેબોને-તમારા દોસ્તાને-તમારા સગા વાહાલાંઓને

સપરમે દીવસે મધમધતા કુલોના

તોરા તથા હારો માટે વસ્ત્રી આપવી તો જરૂર
અમારું નામ અને ઠેકાણું તમારી ડાયરીમાં નોંધી લેજો.

જ્યાં આરટીસ્ટીક રીતે તુરાઓ તેમજ હારો બનાવી

આપવામાં આવે છે-આપનારને તેમજ લેનારને

બે ઘડી છક કરી નાંખશે, એવી કારીગીરીથી

બનાવી આપવામાં આવે છે.

બાગબાનના કામમાં સોનાનો ચાંદ મેળવનાર

જાણીતા જરથોસ્તી

જહાંગીર બહમન દિરાની

ફલોરીસ્ટ.

૩૦ માસીના ઓસ્પીટલ-આરબન.

વીક્ટોરીયા રોડ, ભાખાલા,

પોસ્ટ મજગામ.

મધમધતા તાબ્બ ગોલાબ.-દેલીઆ-ગુલછરી

વીગરે દરેક જાતનાં છુટા કુલો મક્કી શકશે.

અમારું ખાસ કાંઈ આજ કાલનું નથી-સઉથી પુરાણું

સઉથી આબેવાન સઉથી બુનુ અને બાણીતું છે.

(૫૬)

અંક ત્રીજો સીન બીજો.

—o—

ખટલુમામાનું ઘેર.

(ખટલુમામા અહીં સાથે ખુશ ગુફતે
ગો કરતા હાખલ થાય છે.)

ગાયન.

ખટલુમામા—

કીરતાર સુની લે અરજી પામરની,
નાવ હુમારી ઉતારજે પાર,
તારે ભરોસે છે સુકાન.
સખી થકને સરતાજ, કરી લે ખયરાત.
મુફ્તીસોની લાજ છે, ઓ દાદાર તારે હાથ—કીરતાર.

અહીં—કેમ મામાજી પછી મારે માટે કોઈ બીજી નોકરી
શોધી કે !

ખટલુમામા—હા હીકરા, મેં જમસુજીને કહી રાખેલું છે, તું
તે થકી ચીંતા ના કર. હામેથી જમસુજી ધક્કા
આવતા છે. કાંઈક સારા સમાચારજ લાયા હોશે.
(જમસુજી આવે છે.) ઓ આવોરે મારા મહેરબાન, કેઠા
દોઢસો વર્ષના આયુષ છે.

જમસુ—કેમ મામા ખુશીમાં તો છેઓની !

અહીં—વેલ જમસુજી મારે થકી પછી શું વીચાર કીધે !

જમસુ—ખુદાના લાખો શુક કર મારા હીકરા કે તારાં ખુલંદ
કીસમતે આજે તુંને સોનાને પાટલે બેસાડયોછ. તમે
જાણોછ કે મામા અહીંના બાપના લગનની સરદીફીકેટ
મળીછ.

અહીં—શું મારા માયજીના લગનની સરદીફીકેટ મળી ! ઓ
ખુદા !!

૨૦ મી.....સદીની.....નવાધ.

નાં ૧—૭૮૬.

નુરી દાંતની દવા ભુકી
અટ ને પટ!

ચમટી ઘસી કે દાંત
દાઢનું ગમે એવું દરદ
ગેપ. રાત સવાર
અજબ કમાલ કરશે.
દેનટીસ્ટની જરૂર નહી
દરેક ઘરમાં રાખવાની
ખાસ ભલામણ છે.
ફીમત ૧ રૂપીઆ.

રેજીસ્ટરડ નાં ૧૪૩૬

નુરી દવાઓ.

નાં ૨—૭૮૬.

નુરી દાંતનું કાળું
મંજન.

દાંતને ચકચકીત સાફ
રાખનારું બહુજ સસ્તું
ને ઉત્તમ કામ કરનારું
શોભીતી ડબી.

ફકત ૪ આના.

(એજન્ટ જોઈએ છે.)

—બધે બધે—

No 1. Nuri Tooth Remedy 20th Century Marvel.

No. 2 Nuri Tooth Powder.

પેરી કું ૦ દવાવાલા.

પટેલબ્રધર્સ,

અકબરઅલી.

ગ્રાંટરોડ

ચીરાબજાર.

બજારગેટ ફેટ

મનુ બ્રધર્સ એ. એમ. ઠક્કર, માદન હેલ્થ કલચર.

પારસી બજાર કેટ. પ્રાન્સિસ સીટ, હોર્નબી રોડ, કેટ, વગેરે.

આ—દવાઓ—રામબાણ—અસર કરનારી છે.

જથ્થાબંધ માટે લખો:—ગઝદર બ્રધર્સ.

નાં ૨, વાંકો મોહલો, ચીરાબજાર, મુંબઈ ૨.

ખટલુમામા—મળી તો ખરી પણ બહુ મોડેથી મળી, નીકર તારા કાકાને તો હું પાત્રે પાણી પાતે ! વાડું એ હાટીપીટી કેમ ને કહાંથી મળી જમસુ શેઠ ! મહેરબાની કરીને બધું વીગતવારે કહેશો ?

જમસુ—તેથી હું તમોને કહું. એક દહાડો સોહરાબજી દાદીશેઠના ગુલમોહરમાં માડું જવું થયું, પણ દીવાનખાનાના ઉંબર ઉપર પગ ચુકતાંજ અકસમાત મટલાને મેં એ સરટીપીકેટ ઉપર કંઈ બડબડાટ કરતાં જોયો. તાબડતોબ મેં સમયસુચકતા વાપરી આ નીર્દોષ ગુલ ગુલાબ બચ્ચાંના કીસમતને એની પાસે તોલતલાવટથી એકાવી તેની સળી મેં લેવાડી લીધી. બા દીકરા અદી તારા કાકા પાસનો તારા બાપનો હક માંગ. તું હકદાર છે, અને તને એ હક મળવોજ જોઈએ.

ખટલુમામા—ચાલ દીકરા આપરે સાથે જઈને ખુદાની ગલચી પકડીએ. જમસુજી હેઠ ખદાય તમાડું ભલું કરજો. તમેજ મારા આએ દીકરાને આજે આફતમાંથી સવેળાએ બચાવી લીધો છે. તમારો બદલો તે અમારેથી કેમ વળશે ?

જમસુ—બદલાની વાત પછી થઈ રહેશે, તમે અદી દીકરાને લઈને જલદી આવો. ટરામ, વીકટોરીયા, ટેકસી, જેથી મળે તેમાં પહેલી ટકે દોડી આવો, કેમજે સમો ચુકયા તો ભવ ચુકયા જેવો સોદો છે, સાહેબજી. (જાય છે.)

ખટલુમામા—આ આયવા ! ખદાયજી તારે ભરોસે અમાડું બહાણું છે. આંધળાંઓને હારો રસ્તો સુબડજે બાપા. (અદીને) ચાલતો દીકરા.

અદી—આતો મામા (બન્ને જાય છે.)

સુંદર સફાઈદાર તેબલ અને દીલ બાગબાગ કરે
એવી મનપસંદ દીશીશો ક્યાં જોશો ?

જીનું	ધી	જીના
અને	જયોર્જ	કસ્ટમ
બાણીનું	રેસ્ટોરાં.	હાઉસ
		સામે.

એસ'સ તથા ઉંચા મેવા મસાલાથી મધમધનું
પુડીંગ, ફાલુદા ટ્રી'ક મલાહીનું.
ફીરની, અને આઈસક્રીમ.

તરેહવાર સોજળાં ધીની મીઠાઈ,
પ્રોવીઝન વગેરે.

બપોરે ઓફીસથી લાંચ લેવા માટે એના જેવું બીજું
સરસ રેસ્ટોરાં કોટમાં બીજું કોઈજ નથી.

એકલા માલિક:—સોહરાબ બહમન ઈરાની.

બાનુઓ માટે ખાસ અલાહેદી જગ્યા
રાખવામાં આવી છે.

અંક ત્રીજો, સીન ત્રીજો.

જમસુ ભટલીમેનનું શબ્દગારેહું દીવાનખાનું.

(આરાસ્તા હોલમાં જમસુ રેસની
ચોપડી અને દુરખીન સાથે ગાતો
દાખલ થાય છે.)

ગાયન.

જમસુ—

ચાલ્યા રેસકોર્સ પર રમવા જમસુભઈ.
વીન ને પ્લેસમાં ખુબ જમાવવા મલાહી.
ખાટયા તો ખાટલી સાથ છે સગાઈ,
નહિ તો રેસ્ટ એસ્થોર્ડ આઈવીલ સ્થુસાઇડ એર ડાઇ.

કોરસ.

જુલ્યત જુલ્યત તારી વીન જરૂર.
જુલ્યતમાં ખની હું ફર હું ચકચુર.
જુલ્યત મારી દઉલત તું ન કરતી દુર,
જુલ્યત બહાલી જુલ્યત એ અરખી હુર.

(ગાયણુ પુરૂં થતાં શીલ્લુ દાખલ થાય છે.)

- ઓહોહો મારી શીલ્લુ દીકરી આવી કે ? બહાં ! નેઉ
મને જરા દુરખીનથી તારો ભપકો તો નેવાદે !

જમસુ—ઓહોહો એકસલન્ટ !! ઘણીજ મળહની
બુબર્ડ લાગેછને. [રાગડો કાઢી આબુખાબુ ફરી
ને] આજે જમસુજી પર સવરા સુરજ ઉધ્યારે ! જુલીયટ
જીતવાને મેદાને જુઓ ચાલ્યારે ! ધને ધને દહાડોરે આજનો !
ખસ લખપતીનીખી એજ ટીપ છે. આજે જુલીયટ પર
સો વીન ને સો પ્લેસ ખોટા નથી. વેલ ધેન લેડીઝ
એન્ડ જેનટલમેન, ચીઅરીઓ.

ફેર જમસુ ઇઝ એ નેલી ગુડ ફેલો, (૩ વાર)
ઓલ રેસીંગ પબલીક ડીક્લેર.

હોર્નબી રોડનું આલીસાન રેસ્ટોરાં.

હુંક વખતમાં અમારું રેસ્ટોરાં વખણવાનું કારણ શું ?

ચાહ-કોફી-કોકો-આઈમકીમ-ફાલુડો-પેસ્ટ્રી-
વીગરે હંમેશાં મલશે. જરૂર એકવાર પધારી ખાત્રી કરો.

ખાનુઓ માટે ખાસ સગવડ રાખી છે.

વાસીકુસી માલ અમારે ત્યાં જોવામાં આવશેજ નહીં.

ધરાનનો ઉચો ગુલાબ તથા આળુખાળુ અમારે ત્યાં મળશે.

હુશ્યાર કુકને હાથે પકાવેલું ટેસ્ટદાર ખાણું-મનગમતી મોગલાઈ

તથા ઈંગલીશ વાણીઓ-જમવા બેસવા માટે ઘેર કરતાં

કુસાદે જગ્યા-સફાઈ સુંઘડાઈ પહેલાં નંબરની-

નમનતાઈવાલા નોકરો-પછી બીજું શું જોઈએ ?

ખુશ ખબર.

અમારું રેસ્ટોરાં ઉઘડ્યા પછી ઘણા ઓપીસવાલાઓએ અપોરનાં પોતાના ઘેરથી ભોણું મંગાવવાનું બંધ કીધું છે.-કારણ ભોણવા-લાઓની દરરોજ ઘરમાં થતી ધાંધલથી ઘેરનાં માણસો કંટાળી જતાં હતાં-અમારા રેસ્ટોરાંમાં ઉમદા ઘી સાથે સરસ માલ મસાલો વાપરવામાં આવે છે. જેઓ એકવાર જમી જાય છે, તેઓ હંમેશાં અમારે ત્યાં આવે છે.

ન્યુ જ્યોર્જ રેસ્ટોરાં.

નાં ૨૬૩, હોર્નબી રોડ, કોટ, મુંબઈ.

માલિક:-બેરામ જાંગીર ધરાની,

ગ્રીન સીટના જ્યોર્જ રેસ્ટોરાંવાલા.

સીલ્લુ—પપા તમે આજે જીલ્લીયટને વાસ્તે એટલા બધા સ્થોર છેઓ તો તમારી ફેવરીટ જીલ્લીયટ રેસમાં પહેલી આવતાં મને શું ઈનામ આપશો !

જમમુ—તુને એકાદ ગર્લ ગાઈડનો ચાર આનાનો રૂમાલ અપાવશ.

સીલ્લુ—ઓહ પપી ડીયર ! જાઓ એવા રૂમાલના ચીથડાંને શું કરે ! મને તો બા—(અણુકા કરીને હસી પડે છે.)

જમમુ—હા ! તને તો બા પેલો દવા વગરનો દાકતર જોઈતો હોશે ? મકુંજે દીકરીમાંય કેઠાં ઉડાણુ પાણીમાં આસ્તે આસ્તે રમત રમવા લાગાં ખરાં ! ગમે તે કર પણ હું તો પેલા દાકતરના માસી આઈમીન માસીજીના દાકતર નરીમાન સાથે તો પરણવાનોજ નથી.

સીલ્લુ—તમે નહીં પરણાવશો તો હું છુંપાછુપળી તેનીજ સાથ પરણશ. ડોન્ટબી નોટી પપા !

જમમુ—નો નોટીસ એન્ડ પોલટીસ ! ધીસ ઈઝ એ સમન ! વાઝ તું હાલ તો એ નરીમાનને નગરની હવા ખાવા મોકલ, ને કબાટ પેટીને તાળાં મારીને જલદીથી તઈ-ચાર થઈ જા. રેસ જીતીને આપરે ઘેરે આવશું તારે એ તારા નરીમાનને જોઈ લઈશું.

સીલ્લુ—પપી, મેં નરીને આજે અહીં બોલાવેલો છે. એળી આપરી સાથે રેસ કોર્સ પર આવવાનો છે !

જમમુ—વાઝ, ભાટયાંનો કરંડયો એને કહેજે કે ઉંચકીને લાવે ઘાટીની જે હેલ બચી તે ખરી—હરી અપ, કવીક માર્ચ ! (શીલ્લુ પપાનું કેહું તીકતી ઉભી રહે છે.) અરે ઉભી શાની જો ! વેકી જા.

સીલ્લુ—તારે તમે અહીં થોભજો હંકે ! હું નરીને સાથે લઈ જાઉંછ. (જાય છે.)

BEST AND CHEAPEST IN THE FORT.

Under Excellent Management.

THE LIGHT OF ASIA RESAURANT.

ખાસ ખાનુઓ અને ગૃહસ્થો માટે બુદ્ધી
સગવડો તૈયાર છે !

ઉત્તમમાં ઉત્તમ ખાવાનું ! લહેજતદાર ડ્રીંક્સ !
Decent અને Clean ટેબલો અને વેડરો !
Breakfast, Dinner એ ઉપરાંત
સેંકડો ઉમદા ચીજો.

જેવી કે સેંટ લવંડર ફ્લોરીડા વોટર ઉંચાં સાબુઓ
હોર એઇલ કોસ્મેટીક ! તેમજ સોબાં અને તાબાં
કેકો, પેસ્ટ્રી બીસ્કીટ અને ઉંચામાં ઉંચી ચોકલેટનો
મોટો સ્ટોક હમારે ત્યાં હંમેશાં તૈયાર રહે છે.

એક વખત પધારી ખાત્રી કરો.

દરેક સુખ સગવડ, ઇલેક્ટ્રીક લાઇટ, પંખા—અને

અરધો ડજન ન્યુસપેપરો—તમારી ખીદમતમાં હાજર છે.

ધી લાઇટ ઓફ એશીયા રેસ્ટોરાં.

જનરલ પોસ્ટ ઓફીસની સાંખે
કોફારી મેનશન
મીન્ટરોડ
મુંબઇ.

જમસું—એવી દીકરી કોણની થાય ! પણશે તારે બાપને યાદ કરશે. લેઓ, કેઠો નામ દેતાંને વાર એનોજ ધનધન ધોરી ધણી વીકો આવેછ. મેં એને સીલ્લુ સાથે પત્રાવાનું પ્રેમીસ આપ્યુંછ, તેથી લગનનું મુહુર્ત પુછવા આવતો હોશે. [વીકાણને આવતો જોઈ] આવોજી, આવો મરૂં, એ પંચ્યાસી વરસની ભર જીવાન વયમાં મરૂં ચસમો કાંચ લીધો બાવાજી ! એવી કુમલી કંટોળાં જેવી આંખ પર આવો જાંબુરો ચશમો શોભે કે ! કેવો મળાને કચકરાના બાબા જેવો મોડલ, તે ચશમો પહેડીને મરૂં ખુઠા જેવો શું બનાવ્યો વીકાણ ?

વીકાણ—વારૂં તુંને નહીં જમતું તો હવેથી ચશમો નહીજ પહેરશ. જમસા મારૂં એક ઘડીયાળ સમારવાનું છે. છે તો અસલ જોન પીલ મેકરનું !

જમસું—જોન પીલ મેકરનું ઘડીઆળ ! એતો મેં આજેજ સમજ્યું. બાવા તંમારી ભુલ હોશે. જોન પીલની તો મલમલ આવે.

વીકાણ—એ જોન્સ ને ફોન્સ તુંજ સમજી લે. પણ એમ કાંચ હોશે કે જહારેખી ઘડીયાળ ગજવામાંથી ટાઈમ જોવા કાધુંછ તારે તેમાં પોણાઆઠજ વાગેલા હોયછ !

જમસું—તેમાં ગલરાવાનું કંઈજ નથી મુરખી. હંમેશા ઉંચા મેકરના ઘડીયાળને તેના પહેરનારના સીલીનડર સાથે સંબંધ રહેછ. તમારૂં સીલીનડરખી પોણાં આઠ હોશે તો પછી ઘડીઆળખી પોણા આઠનો વખત દેખાડે તેમાં નવાઈ શું ?

વીકો—એટલે તું શું મને પોણાઆઠ સમજેછ. કે ? જો બચ્ચા ગડબડ કરશે તો છુટ્ટી મુક્કીજ મારશ. અહીંજો આવ્યો ઘડીયાળ તારી પાસે રાખજે, ને એને સમારી રાખજે. હું ફરીથી આવશ તારે ઘડીઆળખી લેતો જવશ, ને દીકરી સીલ્લુનેખી મલતો જવશ.

GOLD MEDALISTS
INDIA, PARIS LONDON
A REPUTATION TO MAINTAIN

Telegraphic Address
"PRESS BOMBAY"
Telephone 20391

By appointment to His Excellency
The Right Honourable Sir Leslie Wilson
Governor of Bombay

*Always
at
your
Service*

P. B. PRESS & SONS
COACH BUILDERS,
FRERE ROAD, FORT,
BOMBAY.

આજે વર્ષોથી ગાડી અને મોટર બોડી બનાવવાનાં કામ ગાટે
તમામ હિંદુસ્તાનમાં અમો જાણીતા થયા છઈએ. અમારી
વર્ષોપર બાંધેલી ગાડીઓ આજે પણ તેનાં ધણીઓ
ખુશાલ વાપડે છે.

મોટર બોડીનું કામ લેલીનનું કામ રંગવાનું કામ તાકીદ
અને વાજબી દામે કરી આપવામાં આવે છે.

પી. બી. પ્રેસ એન્ડ સન્સ

ટેલીફોન નં.
૨૦૩૯૧.

ટેલીગ્રાફીક એડરેસ;--
"PRESS" BOMBAY.

જમસુ—અરે સીંદુલ દીકરી તો તમેને મલવાની કાગને ડાળે વાત બોલે. ગઈ કાલે તમારે માટે એને ચનાની ચીકી મોકળીતી તે કરર કરર ચાવીને ટેસ્ટ કીધીતી કે નહીં !

વીકો—અરે ચીકી એટલી તો કરક ઉતી કે મેં મોહવરાંના દારૂમાં બોળીને ખાધી તારે ! ચાલ જમસા, સાહેબજી.

જમસુ—આવજો બા, વીકાજી.

વીકો—જમસા, સાહેબજી.

જમસુ—આવજો મરૂં.

[વીકો બાય છે બીજી ગમથી
અસલાજીને કોલીબઈ દાખલ થાય છે.]

અસલાજી—માફ કરજો. જમશેદજી શેઠ, રૂપીઆ છુટ્ટા કરાવાના ઉતા તેથી તાબડતોબ બીલ નહીં ચુકવી અપાયું.

જમસુ—અરે પણ તમે લોકો કહેવા શું માગો છો ? મારો રેસનો ટાઈમ તપાસું કે તમારા લોકના બીલ વસુલ કરું ? ઈબ્રાહીમ, પેદરૂ, કહાં મરી ગીયા ?

કોલીબઈ—મરૂં રે મરૂં, જી ભરૂંએ મેનીજ તો ઘણીબી કીધી, પણ ધાનમાં મણુ કસારાં દોડતાતાં ને દાળ તો બાળે ધુબરૂં દોહડ્યું હોયની તેવી વાસ આવતીતી.

જમસુ—જીજીજી હાજી. તમે લોકોએ તમારું પેટનું તુમરૂં તાહું કીધું તારે બોલાયું નહીં, ને હવે પૈસા ચુકવવાની વારી આવી તારે હોટેલને બદનામ કરો છો, નહીં વારૂં ? ગઈ કાલે સહવારે નાસ્તા પર લેવટીનો ખાત્યો મોકલ્યો તો તેબી ચાહેને ઠેકાણે પી ગીયાં, ને વરી ખ્યાલાં રકાબી ગજવામાં દાખયાં તે બુદ્ધાં, ને આવી નેકનામી પછી વરી સાડું ને ખરાબ શાના કેહવાં લાગ્યાં—ચાલો બેઉ જણના રૂપીઆ આંઠના હીસાબે બે દીવસના રૂપીઆ સોલ ચુકવી આપો, મને વખત થાયછ.

હમારે ત્યાં દરેક જાતના ઉંચામાના

વીસ્કી ખાન્ડી, ઠંડો બીર

વગેરે વાઘનો કીકાયત

ભાવે હંમેશા મલશે.

એમમેસ. જાર એન્ડ રેસ્ટોરેન્ટ.

સવારના

૮ થી તે

રાતના ૧૧ વાગા સુધી

મનપસંદ ખાવાનું મલશે

તથા વરદીથી બનાવી આપવામાં આવશે

એક વાર પધારી ખાત્રી કરો.

ડેઠ તારદેવ પુલની પાસે, લેમોંગ્ટન રોડ.

Tel. No. 23155.

Tel. Add. "BIBTAPO"

બી. એન. ભાડેનાનિકું.

સીપચેન્ડલર્સ, રેલ્વે કોન્ટ્રાક્ટર્સ, મીલ, જન એન્ડ
હાર્ડવેર સોલ્ડિયર્સ ફર્નીચર.

હમારે ત્યાં દરેક જાતના પાઘપસો અને તેની ફીટીંગસો,
પીટલના તથા બીરના વાલસો, કોકસો
વગેરે મોટા જથામાં મલી શકશે.

ડેઠ નાગદેવી સ્ટ્રીટ, મુખ્ય ૩.

અસલાહ—પણ મારી કહાં ના છે? ચાલો લીલ સુક કરો, લીલ પડે તો વીસ ને નહીં તો દસ!

જમસુ—આએ કંઈ સત્તા બબર નથી બા, આએ તો ટીપ્પીન હાઉસ છે.

કોલીબાઈ—અરે નહીરે મરૂં એ તમારૂં તીપરી ને પાયલી હાઉસ અખખઈ થઈને રહ્યુંરે! ઓવરઈ બહાં બધી, તમારી પરથી! તમારો જીવ ના કુહરાવોરે મરૂં!

જમસુ—જીજ થેંક્યું! મકુજે કોલીબઈ જોઓની, તમે મને એમ જહારે મીઠઠા મીઠઠા ઓવરણા લેઓછની, તારે મારૂં કલેબુળી એટલું થંડું થઈ જાયછ કે જાણે બરફમાં થડો કીધેલો પીલસનર ખીર! મકુજે તમે અસલાહના કોણ થાઓજી?

અસલાહ—એવણ મારાં સાવકાં માય થાય સાહેબ. મારા ખેડતી બાવાએ સાત બધરી કીધેલી, અને બધરાંઓની પરીક્ષામાં પહેલું ધનામળી જીતી ગએલા જો! આએ કોલીબાઈ મારા બાવાજીનો સઉથી છેલ્લો મખખઈ મોહરો છે સાહેબ.

જમસુ—હાં કે! તેમાંજ કેઠાં ભર જીવાન જણાયછ! બરેબર ખીચારાં એવાં જીવાન બધરાંઓને રંડાપો ભોગવવા દેવો એ ગુનાહનું કામ ગણાય, ને તેથીજ મકુજે કોલીબાઈ તમોને એ કાળી સાડીના કેદખાનામાંથી છોરવવા થકી મકુજે સેવક તથ્યાર છે.

કોલીબાઈ—મારી કહાં ના છે મરૂં! તમે કેહો તો આજે આશીરવાદ છંટાવ્યે! મનેથી મુલું ઘોડે હાથે ફરતાં જીવ પર આવેછ.

જમસુ—હાં! મેં કેમ જાણ્યું ડીઅર! ચાલો ડીઅર મેં તમોને ખુશાલીનો પેડો ખવાડ્યો, તેના બદલામાં તમે મને એક મીઠડી કીસીની પેપરમીટ ખવાડો! ગોઓન કવીક

કોલીબાઈ—મને તો બા શરમ લાગેછ! (કીસ લે છે.)

UNDERWOOD TYPEWRITERS.

**Underwood Typewriters have kept abreast
of all Developments in Office
Requirements—have often
created the improved
methods and are the
Appliances for their
Operation.**

Sole Agents in India :

P. S. WARDEN & COMPANY.

**Jehangir Wadia Buildings,
Bruce Street,**

Phone No. 23328.

(Behind West End Watch Co.)

જમસુ—અરે એમાં શરમાવાનું શું? કીસી લેવાની તો ફેશનજ છે.
અસલાણ—તારે જમસુજ મારા નવા બાવાજ કે! એહ ગોડ, કેવી ખુશાલી! મારા તકદીરમાં એક ઘનચકકર બાપ હજી બાકી ઉતો તે ઉમેરાયો!

જમસુ—અસલાણ, મકુજે તમારા સાવકા માય સાથે હું તારે દાના પાડું! તમેને ગમશે!

અસલાણ—ગમશે પુછેછ! બાઈ જોવ! હું મારી જીંદગીમાં જેટલો નહીં હસ્યો હોવશ તેટલો તમારાં નાતરાંમાં હસશ. પણ મકુજે આજે તમારા સાવકા દીકરાને કંઈ પહેરામણી કરશેની બા?

જમસુ—અરે બા મારા પીઠાં પર રહેજેની, દશ રૂપીઆનો પગાર આપશ. તાંહ શું કામ કરવાનું જો! તાંહ તો સુખની નોકરી! બસ કોપટાં માસ્તરો પાવસેરી પી જાય તે ગલાસ ઘોઈ નાખવાના, ને માન સાથે ચોકી કર્યાં કરવાની!

અસલાણ—જહા શું સરસ નોકરી? જીજી મકુજે જેવી મહેરબાની!

જમસુ—ઠીક તારે જોઓની અસલાણ—તમે જઈને આપરી કાંડાવાળાની અગીયારીના પંથકી દારાબદાડને જોલાવી લાઓ, ને આશીરવાદનો સામાન તૈયાર કરાવી રાખો, હું રેસકોર્સ પરથી જેવો પાછો ફરશ કે મારી દીકરીનાળી વીઝજી સાથે આશીર્વાદ છંટાવશ, ને હું બી કોલી સાથે નાતરું કરશ. જ કોલી, તારો સાવકો દીકરી શીલ્લુને મળ ને બરફ પાણીથી મોહું મીઠું કર.

કોલીબધ—મરું મરું! (ઓવરજી લઈ જાય છે)

જમસુ—મકુજે અસલાણબા તમેળી દસ્તુર સાથે અહીંજ થોભજો હંકે! હું રેસના મેદાનેથી સીધો અહીંજ આશીરવાદ છંટાવવા આવશ જો!

અસલાણ—અરે શેઠ મારા, રેસના મેદાનમાં જઈને અમઠી પૈસાની બરબાદી કરો તેના કરતાં લક્ષમી ઘેર ખેડાં ચાંદલો કરવા માંગતી હોય તો તે ટક કાંચ જતી મુકો! જોવ મારી પાસે એક ડાર્ક ટીપ છે. તમે અજમાવી તો જુઓ, મને યાદ કરશો. (બાજીમાં) ને મારે નામે જાણ્યાંબી લેશો.

SPECIALITIES
FOR

INDIAN ALL SORTS

MANUFACTURING
JEWELLERS

CHINESE LOOSE

JAPANESE ARTISTIC PRECIOUS

BURMESE SILVERSMITHS GEMS

APOLLO BUNDER BOMBAY

CURIOS & STONES

INSPECTION INVITED

SUITABLE PRESENTS FOR WEDDING & HOME

Wholesale & Retail
any of the articles made to order

GENUINE REDUCIONS 25%

SPECIAL FOR X'MS

During the whole month of December.

VISITORS & RESIDENTS.

BE SURE TO PAY A VISIT

જમસુ—વરી એ તારી ડાર્ક ટીપ થું છે તે હુંખી તો જાણું.

અસલાહ—કંઈજ મહાભારત કામ નથી. જોઓ બા આંખે
ઘડીયાળમાં સાડા સાત થવાને બદલે દશ મીનીટ બાકી
છે. હવે જો તમે એ દશ મીનીટ સુધી ઘડીયાળને ટીકતા
ઉભા રહી એકી ટગરે જેખી કેાઈ પુછે તેના સવાલના
જવાબમાં વેક દીકરા વેક બોલ્યા કરો તો હું તેના બદલામાં
તમેને રૂપીઆ પાનસો આપવાને પ્રોમીસ થાઉંછ.

જમસુ—અરે એમાં શું મોટી વાત દીકરા ! કબુલ બસ, મારે કબુલ
છે. બુલ્ડેયટખી બલોન ફેર ફાઇવ હંડરેડ ! જો બચ્યાહ,
પસરશે તો ટોટો પીસશ હંકે ! પણ એક શર્તે કે તારે
મારા દીલને હાથ નહી લગાડવો હંકે બચ્યા ?

અસલાહ—આપના બોલથી કબુલ ! જે તમારા દીલને હાથ લગાડે
તેના દોઢ બાપ.

જમસુ—ડીક તારે ખીગીન, વેક દીકરા વેક, વેક દીકરા વેક.
[ઘડીયાળ તરફ ફરીને “વેક દીકરા
વેક ” બોલવાનું શરૂ કરે છે]

અસલાહ—બાવો મારો ! તુંખી હવે વેતરાવાને વેક દીકરા વેક !
[જમસુના ગજવામાંથી નોટનું બંડલ
તથા ખીજે કીમતી અવેજ કાઢી લે છે.]

જમસુ—વેક દીકરા વેક, વેક દીકરા વેક.

અસલાહ—બસ હવે સેવકનો બેડો પાર છે. ફાવ્યા તો વાલકેસ્ટર
બંગલો લઈને રહીશું, ને સપડાયા તો ઉમરખાંડીનું
પાંજરું તઈયાર છે, (નાસે છે)

જમસુ—વેક દીકરા વેક, વેક દીકરા વેક.
[નરીમાન અને શીલ્લા એક ખીજા
સાથે ખ્યાર ભરી વાતો કરતાં આવે છે.]

શીલ્લુ—પપાજીએ લગનની કનસેન્ટ તો નથી આપી નરી, એટલે
આપરેથી છુપાછુપ આશીર્વાદ ખી કેમ છંટાવાશે ?

Lift that **"YELLOW MASK"**

What time is best for brushing teeth ?

HERE is what dental authorities say ; "Everyone should brush the teeth night and morning—especially just before retiring. Calculus hardens much quicker at night because of the inactivity of mouth, tongue and teeth." That is true. And being true, how comforting to know that no calculus can harden on your teeth while you sleep—thanks to the fact that Orphos removed every vestige of it before you retired !

ORPHOS Co., Inc.

22 West 32nd Street, New York City.

Agents,

PATELL LTD.,

**Patell Buildings, Kolbhat Wadi Estate,
KALBADEVI,**

BOMBAY, NO. 2.

નરીમાન—અરે એમ સમજ કે પપાણની કનસેન્ટબી સેનસર થઇ ચુકી. જોતી નથી, બુઢાણએ તેથી તો બધી ગોઠવણ આગળથી તૈયાર કરી નાખીછ. હમંણાજ આપરે દારાબદાડને આશીરવાદનો ખુમચો ગોઠવતાં ચોરડામાં જોયા. તું પુછીને તારી ખાત્રી કરની. આઈ બેટ, બુઢો હાજ કહેશે!

શીલ્લુ—ચાલોની પુછ્યે તો સહી (જમસુ આગળ જઇ) પપાણ મકુજે માસીના નરી સાથે હું આશીરવાદ છંટાવું! તમને ગમશે!

જમસુ—વેક દીકરા વેક દીકરા વેક.

નરીમાન—કેમ ડીઅર બુઢાએ હા કહ્યુંની! અરે હુંતો ઘણો વખત થયો જાણુતો તો કે તારા પપાની તારૂં મારી સાથ ગોઠવવાની ખાટટી મીઠી નજર ઉતી. ચાલ હવે જરા હું ચાન્સ લેઉ. જોઈએ ધાંખરો ઉખરી જાયછ કે પસંદે કરદમ બોલેછ. (બુઢા આગળ જઇ) વેલ પપા તમારી શીલ્લુનો હાથ સદાને માટે મારા હાથમાં આપવાને તમે ખુશી છેઓ!

જમસુ—વેક દીકરા વેક દીકરા વેક.

નરીમાન—બાઈ જોવ, બાવા કંઈ આજે ચોર ખુશીમાં છે! વેકતો શીલ્લુ હવે આએ ટકનો લાભ લેવોજ જોઈએ, નહીતો બુઢાનું એવામાં કાતરીયું ખસીયું તો પછી ડેનજર સીગનલ આડી નડશે. સામેથી દારાબદાડથી આશીરવાદના ખુમચા લઈને પેલા અસલાણ સાથે આવેછ. એવણને ખુશી કરીને આપરે ચાર ચોખા છંટાવી નાખ્યે.

શીલ્લુ—યસ! વીથ પ્લેઝર મારી ના નથી.

[અસલાણ સાથે દારાબદાડ આશીરવાદના ખુમચા લઈ આવે છે.]

અસલાણ—દારાબદાડ આએ આંખની સામે જોડું ઉસેલું છે. તમે તમારે એજ ડાર્ક ફ્રેલુકે ને પસંદે કરદમ બોલાવી નાખો!

સહજ નિચે ડોકીયું કરશોજી ! થેંક્યુ !

શાદી રામશની પ્રસંગે સુંદર ફરનીચર
બનાવવા પહેલાં અમારું નામ
ડાયરીમાં નોંધી લેશોજી

“ ફાંકડું ફરનીચર એમપોરીયમ ”

મીનોચર હોટેમસજી માસ્ટ્રી

નં ૧૦૩, ગનખાવા સ્ટ્રીટ, વાડીની પાસે સુખઈ.

એક યાદ : =

અમોને પેત્રોનેજ આપનારા અમારા તમામ મહેરબાન ગ્રાહકોનું

ધ્યાન ખેંચવાની રજા લઈયે છીયે કે

બોમ્બે મ્યુનીસીપાલીટી હસ્તકના અમારા શા

રૂમવાલા મકાનને તોડી પાડવાને હજી

વીલંબ હોવાથી અમોએ રાખેતા

મુજબ અમારું બીઝનેસ એજ જગ્યાએ

પાછું ચાલુ રાખ્યું છે.

મહેરબાન ગ્રાહકોએ તેની નોંધ લઈ હંમેશ મુજબ ત્યાં પધારી

અમોને ઉત્તેજન આપવાની મહેબાની કરમાવવી.

દારાબદાઝ—બહા વાઘફળી કેવી શેઝો! જાને મારવાડની મદમ! મકુએ વહુમાય આની બાબુ આવોઝી. ઝમની ખુરશી પર ખીરાઝોઝી. શાલો અસલાહ મકુએ વરરાઝાને અહીં બોલાવો. બુઢાઝીના નશીબખી બુલંદ દેખું કે આવી આકાશની પરી પામ્યા.

અસલાહ—(નરીને દેખાડી) અરે આએ સામે ઉલેલાજ વરરાબ છે.

દારાબદાઝ—પણ વરરાઝા તો જમણી પેની, પખી આએ ઝવાન કહાંથી આયો!

અસલાહ—બાદશાહ તમે તમારે બાજમાં કામ ચલાવો. એજ વરરાબ છે. તમારે આશોદાત સાથે કામ છે. ખીલ તીલ વાત નહી.

દારાબદાઝ—નહી બા, કાયદાથી વાત રાખો. મકુએ સાક્ષી સમનવાળા કહાંપે ઝો? એક સાક્ષીએ લગન કેમ થાય ઝો!

અસલાહ—અરે સાક્ષી સમન સાનો કરી મરેછ! ભર દરીયે બહાણુ દુબાડશે. વેકી બ.

જમસુ—વેક દીકરા વેક. વેક દીકરા વેક. [એવામાં વીકાહ આવે છે]

વીકાહ—કેમ જમસા માઝ ઘડીયાળ સમાયું કે!

અસલાહ—લેઓ દસ્તુર આએ ખીલે સાક્ષીખી મળી ગીયો.

દારાબદાઝ—મકુએ આવોઝી, આવોઝી, મદમ ઝાંગલામાંથી કોઈનેખી પશંદ કરીને તેના સાક્ષી દાખલ ઉભા રહેવો ઝી!

વીકાહ—અરે સાક્ષીને સામન કોણુને બનાવા માગેછ! હું તો વરરાબે ને સાક્ષી શાનો?

જમસુ—વેક દીકરા વેક. વેક દીકરા વેક.

અસલાહ—અરે વીકાહ પહેલે તમે સાક્ષીમાં ઉભા રહો કે તમારું ખી કામ આબાદ થાય.

વીકાહ—એમ! તારે મારી ના નથી. (બાબુમાં ઉભો રહે છે.)

આશા કદી છોડતા ના.

કૉરલટીન કેપસુલ.

સંગ્રહણી અતેસાર સ્ત્રુ કોલેરા દીસેન્ટીનો

બીનહરીફ ધલાજ.

(૨૧) કેપસુલની શીશીની કીંમત રૂ. ૩-૦-૦

બાહારગામ વી. પી. થી મોકલશું.

પોસ્ટ પેકીંગ એકસ્ટ્રા.

સોલ એજન્ટ:

પેરી કુંપની.

ઈંડીયા, બરમા, સીલોન, રંગુન, પરશીયા.

ગ્રાંટરોડ, મુંબઈ.

દારાબદાડ—તારે અહીં ઝુઓ. બધાં ધાન આપો.

(દારાબદાડ નરી શીલ્લુના હાથ
મેળવી આશીરવાદ સારે છે.)

દેઆદ ઓ દાતા સરવે ગનીઆની,
હાથમાં હાથ મેળવો ધણી ને ધણીયાણી.
પરભુતાં પુતર સંતતે, ભેંપુરા વાજતે,
આએ ડાર્કફલુકે પન્ની વાલ્યાં વાજતે ગાજતે!
પરાકરત યજ્ઞદેઝર્દ શહેરચાર,
માળાપથી ધુપાધુપ પરણે તો ખુદાનો માર,
લોક હસમ ગડબડ કરેતમ ફજેતમ ફજેતા,
પેટ ભરીને ખાઓ તમ પપેતમ પપેતા.

આશીરવાદ સારનાર દસ્તુર દારાબદાડને મળજો પુન.
વરરાજાની બગલમાં ધપડાયો આજ રોઝે કુલ મુન.

(કીયા ખલાસ થતાં) વાલો, છોકરો ઝીત્યો તેની ખુશાલીમાં
જઈને આદરયાનમાં તંદરોસ્તી ને નેશ કરૂં.

[એવામાં કોલીબધ આવે છે]

કોલીબધ—ઓ તમે મરેરે ફારશના કરતાં! કેમ બાદશાહ તુને અહીં
બોલાવ્યો તે આએ મેના પોપટનું જોડું સંધવા કે! ઉભો
રહે, જમશેદજીને કહીને તારો ટોટો કેમ પીસુછ તે
જોઈ લે.

અસલાજી—વેક દીકરા અસલા પાછલે પગે નાસવા માંડ, ફકટ બે
મીનીટ બાકી છે. નાસ નહી તો ઝેરની ફાકી છે. (નાસી
નય છે.)

જમસું—વેક દીકરા વેક વેક દીકરા વેક.

વીકાજી—અરે વેક વેક કરતાં તો જોડુંબી સંધાઈ ગીયુંની જમસા?

કોલીબધ—ઓ મરેરે! એ પારસીને થયુછબી શું? રખેને જમશેદજીની
ઉપર પીપળાના ઝાડનો ઓળો પડ્યો હોય? જમસુજી
અહીં જોઓની તો, આએ મારાં કલેજાં કપઈ નયછની!

સાંજને સમયે આંગમાં ગરમો લાવવાનો ખહેતર ઇલાજ શું ?

બાદશાહી બારમાં બેસી એકાદ વીસકી-આન્ડી નો પેગ
લીધો કે દીલ ખુશ !

હમારા સ્ટોર્સમાં દરેક જાતના આન્ડી-વીસ્કી-પોર્ટ-બીર
ઉંચા વાઈનો કીફાયત લાવે મલે છે.

અમારે ત્યાં બધું સફાઈદાર રાખ્યું છે. જુદા રૂમસો છે જ્યાં
બે ઘડી બેસી તમારા મીત્રો સાથે પેગ લેશો તો
તમારે જીવ ખુશ થયા વગર રહેશે નહીં.

ભાંચખલા કો-ઓપરેટીવ સ્ટોર્સ.

ભાંચખલા પ્રીડન, હેન્સ રોડ,
બુ'બાબાના પાસે, મુંબઈ.

અમારી ત્યાંના ઠંડો બીર એકવાર પીશો તો હંમેશાં અમારે
ત્યાંજ આવશો-તેની ખાત્રી રાખવી.

હેમ-બેકન-ચીઝ-ચોકલેટ-ટી-કોફી-પેસ્ટ્રી

દારૂની છુટક ખાટલી હંમેશાં મલશે.

બીલીયર્ડ { રજાના દીવસો યા સાંજને છેડે બોલ-
કાસ્ટીંગની મજાહ મેળવવા અમારા બીલીયર્ડ
રૂમમાં પધારશો તો તમારો જીવ ખુશ થયા
વગર રહેશે નહીં.

એકવાર અમારા બાર અને બીલીયર્ડનો જરૂર મુલાકાત લેશો.

જમસુ—વેક દીકરા વેક, વેક દીકરા વેક.

[એવામાં નેમેલો વખત પુરો થાય છે.]

ઉક સેવક બુથો! લાવ મારા પાનસો રૂપીઆ.

[ભુલમાં દસ્તુરને કોટી કરે છે. દસ્તુર હડી જાય છે.]

દારાબદાડ—અરે પણ થયું છો! દાડ પીધાષ કે કેમ? અને મેડ-હાઉસમાંથી પુટી આવેલું વનવાઘલું!

જમસુ—અરે પણ અસલો કહાં ગુમ થયો! હાય, મારા પાનસો રૂપીઆ ગીયારે?

દારાબદાડ—અરે પણ એ પાનસોને સાતસોનો ઘોંટાળો શું બે તે બોલો તો ખમજ પડે ની!

કોલીબધ—મરેરે! ભુસીમુકુરે એવાં તોફાનને!

જમસુ—એ બધી તારા અસલાની મોહકાણુ છે કોલી! મને આએ ઘડીયાળ આગળ દશ મીનીટ સુધી વેક દીકરા વેક બોલવા કહી પાનસો રૂપીઆ બદલામાં આપવા કહયા, ને આએ ખીસા ખાલી કરીને કમખખત વટાણા વાવી ગીયો! એ કોઈ એને લાવેરે, હું એને ગરદન માડુંરે!

કોલીબધ—પણ એ બચ્ચાંની સુજે તમે કાંય તમારાં વરસ વેચ્યાં હોશે!

જમસુ—ચાલો, કંઈ નહીં! એ પાનસો રૂપીઆ ગીયા તેના બદલામાં મને કોલી જેવી બર્ધરી તો મળી? દસ્તુર આશીરવાદની ગોઠવણુ કરતો, વેકી જતો!

દારાબદાડ—હવે શાના આશીરવાદ જો! હવે તો મોત લાંકઠાની તથ્યારી કરો તેજ તો!

જમસુ—હેં! આશીરવાદખી સરાઈ ચુકયા! કોણુના!

નરીમાન—તમારા સેવકના! વરી ખીજ કોણુના!

જમસુ—હેં! કોણુની સાથ?

નરીમાન—આએ શીલ્લુ ડાલીંગ સાથ.

પારસીઓ પ્લીઠજ!

તમારા માનીતા કટરનું નામ તમારી ડાયરીમાં
નોંધી રાખશોજ.

ડી. બેરામજી.

ડીપલોમાડ ટેલર્સ એન્ડ આઉટફીટર્સ.

મેડોજ સ્ટ્રોટ કોટ.

જો તમારે હારમોનીયમ, દીલરૂબા, વાયોલેન .

સાયનટીફીક ઢબે શીખવું હોય તો તાબડ

તોબ આજેજ કાડ' લખો યા મલો.

બંગ્લીર પી. સરકારી.

ચાર બંગલા વેસાવા, અંદેરી સ્ટેશન.

જમસુ—શીલ્લુ ડાલીંગ સાથે! તે શીલ્લુ તારા બાપનો માલ ઉતો
કે છુપાછુપ પરણી ગીયો! બસ કેઈ કાલેથી એ વાત
બન્નાર નથી.

દારાબદાડ—બાકીએ આશીરવાદની ક્રીયા કર્યું તમારા બાપદાદાથીથી
રહ થવાની કે! ઝો વાત લાયાપ!

શીલ્લુ—પણ પપા મેં ને નરીએ તમોને પુછ્યું તારે તો તમે કહ્યું
જે વેક દીકરા વેક, પછી અમોને બદનામ કાંય કરોછ?

જમસુ—અરર એ નખખોદ ગીયા અસલાએજ આએ ટીપાટમાં
તોફાન કીધું તો? [એવામાં અસલાજી આવે છે.]

અસલાજી—જમસુજીબાવા મોરીયા, થંડા પાણીમાં બોળીયા!

જમસુ—ઓહ તું આયો કે! ઉભો રહે, તારો જીવ લેઉં!

અસલાજી—ખમા, બાપુને ઘણી ખમા, અલબત્તાં મેં તમોને પાનસો
રૂપીયાને ખાતર બનાવ્યા પણ તેનું મુખ્ય કારણ તમોને રેસ-
નો લખ છોરાવા માટે હતું અને તેમાં હું ક્ષાવ્યોછ. વળી એ
ઘોંટાળાના શુભ સેવટ તરીકે તમારી દીકરી દાકતર નરી-
માન જેવો શીખેલો શોભીતો ખાર્વીદ જીતવા નસીબવંત
નીવડીછ, તો એ બન્ને શુભ કામ માટે તમો બધાંઓએ
મને મોબારકબાદી આપવાની છે.

જમસુ—ખચ્ચીતજ રેસની બદીમાંથી મને બચાવવા માટે હું તારો
આભારી છેઉ અને આજ પછીથી કગાળ રેસની ઉપર
સદાને માટે મેચ્ચીસ મુકવાને સોગંદ લેઉછ. ચાલો મારાં
દીકરાઓ ભલે છુપાછુપ થી પરણ્યાં, પણ એ લગન તરફ
મારી પસંદગી હોવાથી હું તમોને મારા આશીરવાદ
આપું છું, અને મીજલસના સાહેબોને આવતી કાલે મારા
કેાલી સાથના નાતરામાં હું આમંત્રણ કરૂંછ.

વીકાજી—પીટપીટ હુરરે.

બધા—ને વીકાજીને નામની જુમ પરે!

વર્ષોનું વખણાયલું જાણીતું કાર્ડ

મેરવાન એન્ડ સન્સ.

કનફેક્શનર્સ એન્ડ કેટરર્સ.

માંગો એલું પ્રોવીઝન, લાઇટ રીફ્રેશમેન્ટસ,

દીલખુશ ચાહે, મધમધતી પેસ્ટ્રી, કેકો,

વગેરેનું જાણીતું મથક.

એકજ ત્રાયલ આપો.

પ્લીઝ-

૨૭ મેડોઝ બ્રીટ કોટ,

વીકાળ—ખચ્ચા જમસુ તેં મને થાય આપીઅતે મારીબુલ સુધારી
મને જે ઉમદા પાઠ શીખવ્યોછ, તે જીંદગીભર હું નહી
વીસરશ. ખચ્ચીતજ જે બુદ્ધે જીવાન બધરી પનવાની
બુદ્ધાપામાં હોંશ રાખે છે તે ઘરડે ઘડપણ એજ કીસમે
પોતાની દીવાળી વેચે છે.

અસલાળ—ચાલો આજનો દીવસ મોખારક થયો તેની ખુશાલીમાં
બધાં ગાવો !

વીકાળ—જમસા તું કંઈ ગા. અમે કોરસ લઈશું.

જમસુ—એમ ! વેલ-તારે ખીગીન.

(બધાં ખુશ હલકે હળીમળી ગાવા માંડે છે.)

ગાયન.

લેઓ ચારો સલામતી આજ,

પરવર પારસી કોમની ધરજે દાજ.

મજબૂત ખુરા કાળમાં બળવી લેજે તું ઓ જહાનના સરતાજ.—

ના રહેતા હરગીઝ ચારો બમગીન,

રહેજે હરદમ ખુશીમાં બસ લીન;

અમે મરજી આજ જીમરથી, કુલ દુનીયાને દાજ.—

કોરસ.

મારે સુખી થવુંછ, પણ નહી સુખી થવસ,

જો નહી સુખી જોવશ હું તમને !

કરશ તમપે કરખાન, ચારો મારો જીવજાન;

આવો લેટો મહેમાન બસ હુમને.

તમને સુખી જોઈ હું તો સુખી થવશ,

હસ્તો હસ્તો ઘેર જવશ;

મારે સુખી થવુંછ, પણ નહી સુખી થવસ,

જો નહી સુખી જોવશ હું તમને.—

અંક ત્રીજો સીન ચોથો.

“ગુલમોહર તું દીવાનખાનું”

[સોહલીબાવા ગમગીન દાખલ થાય છે.]

ગાયન.

દાતા તું ચારી દે, ગરીબને,
પામરનો તું હી પાલનહાર કીરતાર—મારા.
તું સરતાજ માલીક કુલ જગના,
જળ થળમાં નીત જોઉં તુને રખ,
ધૃષ્ટિ મુક્તીસની તું હી પાર ઉતાર—મારા.

સોહલીબાવા—(ગાયન બાદ) ખુદા માલુમ, મારી કમનસૂીબીને! અંજમ કહારે આવશે! જેમાં હાથ નાખું છ તેમાં ખુહારી ને પાયમાલી સીવાય આજ ને કાલ તો કશુંજ જોતો નથી. છેલ્લી બુગારખાનાની બેફામી પછી મારા મગજ ઉપર બેહદ પુરી અસર થઈછ. મટલા, તર્ફથી હમણાજ મને ખબર મળીછ કે જમસુ બટલીમેન સફ્થ કરીને દાદી-લઇના લગનની સરદીપ્રીકેટ ઉપાડી ગયો છે. અફસોસ સર સોહરાબજી દાદીશેઠ, તારી બહોજલાલીની કબર ખોદાઈ ચુકીછ. મુસીબતોની પનોતીનું રાજ આજથી ગુલમોહરમાં શરૂ થયુંછ. યજ્ઞમાં તુંજ હવે તો મારો છેલ્લો આધાર છે.
(એવામાં જમસુ આવે છે.)

જમસુ—આઈ એમ સોરી સર સોરાબજી, મારી અચાનક આમદ માટે માફી ચાહુંછ. કેમ કંઈ ઘણાજ ઉંડા વીચારમાં વીંટળાયલા છેઓ બાવા? શું છે, શાનો અદેસો કરોછ! બપોલમાં ધરતીકંપ થયો તેનો કે!

સોહલીબાવા—મીં જમશેદજી, તમે આયા તો ઘણુંજ સાડું થયું. હું તમો સાથે અગતની વાતજ કરવા માગતો તો કે જેથી મારા મનની ગુંથવણ દુર કરી અફં ખોડું હું પીછાણી શકું.

જમસુ—સોહલીબાવા, સમજીને મને અફસોસ થાયછ કે તમે મરતે જતે હીવસે કાળાં ધોળાં કરોછ! તમારા નોકર મટલાને મોઢથી મેં જહારે જાણ્યું કે તમે મહેરબાઈ માયના લગનની સરદીફીકેટનો નાશ કરવા ઈચ્છતાતા, તાહરે માફ જીગર બહુજ દુખાયું અને મેં સફાઈથી એ સરદીફીકેટ મટલા પાસથી છીનવી લઈને તે મારા કબજામાં લીધી. દાદીશેઠ ખાનદાનના નાક સમાન ગણાતા સર સોરાબજી, તમારી આખી જીંદગી તો તમે ખુરાઈમાં કાઢી પણ હવે તો ખુદાખી તમારી ભલાઈ જોવાને તરસે છે.

ખુદ બનીને મારે આસ્તીન, ના કરો દોજખના કામ, કરણી તેવી પાર ઉતરણી, કર ને જો તેનો અંજામ; કોણ ખાતર પાપ મટકી, સર ઉપાડો નેક નામ, કઈ દુનીયાને કાજ તમ નર્ક કરો તમનું મુકામ? ચંદ રોજની ધુપ છે, પાછળનો વીચાર કરો, ધર્મને ભુલી જઈને, પાપ પાછળ ના મરો.

સોહલીબાવા—જેઈ વાડું, એ સરદીફીકેટ! હું શું જાણું કે તમે જે કાગજ પર તમારો કેસ સ્ટ્રોંગ માની રહ્યાછ, તે સરદીફીકેટજ છે કે કંઈ બનાવતી કાગજયું?

જમસુ—ત્યારે નજરે નજર તપાસીને ખાતરી કરી લેઓ. તમારા મોતના પેગામને બરોબર ભેટી લેઓ.

(સરદીફીકેટ આપે છે.)

સોહલીબાવા—(સરદીફીકેટ જોઈ) થીક છે હાલ તો એ સરદીફીકેટ મારા કબજામાં રહેશે.

જમસુ—નહી તેમ નહી બનશે.

સોહલીબાવા—બસ એમજ બનશે.

જમસુ—કમબખ્તીનો સામાન છે.

સોહલીબાવા—તું પલીદ છે, હયવાન છે.

જમસુ—આએ ખેતાબને દોલત ખોદવા પડશે.

સોહલીબાબા—જીજીથી હાથ તુને ધાવા પડશે.

જમસુ—એમજ છે તો બચ્ચાજી હું તારી સવાયદોરની પાદશા-
હીનો આજેજ અંત લાવી શકું છ.

(ઉશ્કેરાઇ જાય છે, બીજી ગમથી
મટલો આવે છે.)

મટલો—એ બધી ધામાધુમી શું છે ? ક્યાં ગીએલો પેલો જમસુ
જોહાક-હું તો એની ખબર લેવા થકી આવ્યો ?

સોહલીબાબા—કમખખત મટલા, એ બધી મોહકાણુ તારેથીજ
મંડાઈછ. જો તેં મારા હુકમને આપી આએ સરટીપ્રીકેટના
કંગાળ ચીથડાને બાળી નાખ્યું હોતે, તો મામલો એટલી
હદ સુધીને ખીચકતે નહી. જા હજી સમો છે. ઉતાવળ
કર. લે આએ ચીથડું (સરટીપ્રીકેટ મટલાને આપે છે) જા
એનો જલ્દી નાશ કર. ખરેખર દાદીલઇ મરી નહી ગીયો
પણ મારી ગીયોછ. (અફસોસ કરી જાય છે.)

મટલો—મનીખ એકવાર ભુલ કરે કંઈ હો વાર ભુલ કરવાનો ઉતો ?
આ બચારીને હવે ઠેઠ પુગાડી લાખું. આ તકલીદી દુની-
યાની ચમકતી પુતલી, જા હવે હદાને વાસ્તે માટીમાં
આરામ કર. (સરટીપ્રીકેટ ફાડવા જાય છે. પાછળથી રૂશ-
તમ આવીને હાથ પકડે છે.)

રૂશતમ—શર્મ કર બદમાશ, તારું આવી બન્યુંછ.

મટલો—રૂશતમ શેઠ હાથ છોરો નીહકર પંચાતી થહે.

રૂશતમ—બસ ચુપ, કળ્યાના કાલખુત ! (સરટીપ્રીકેટ ઝુટવી લઈ
જાય છે.)

મટલો—ચલો. જો વારની સોનેરી ચલ્લી હાથમાં આવેલી છટકી.
હવે બચવાની આશા ફેકટ. પયણ જોમાં આપડું હું ગીયું
શું ? સપડાયા તો પહેલે હેઠને દોખમે ચઢાવીને મછીછ
આપરે ચઢશું. મારા સમ ! શેઠ આપુને ઇમાની માને પણ
આપરે ગામના ચોર છીએ તેની હેઠને ક્યાં ખબર
છે !—અઉવે. (હસ્તો હસ્તો જાય છે.)

અંક ત્રીજો સીન પાંચમો.

ગુલમોહોરનું દીવાનખાતું.

(શણ્ણગારેલા દીવાનખાનામાં રૂશતમ એક સોફા પર ચોપડી વાંચતો બેઠો છે. સોહલીબાવા તેબલ ઉપર લખવા બેઠા છે.)

રૂશતમ—(એકાએક હાથમાંથી ચોપડી સોફા પર ફેંકી) બાવાજી, મને છાતીમાં પેન થાયછ (વાંચતો વાંચતો સોફાપર સુઇ બચ છે.)

સોહલીબાવા—શું છે મારા દીકરા? (લખતાં લખતાં રૂશતમ આગળ દોડી આવે છે) મટલા જલ્દી આવતો (મટલો આવે છે) દોડતો, કરનલ મેહુશ્વાનજીને બોલાવી લાવતો! જોને મોટી હોસ્પીટાલમાં હોશે!

મટલો—આએ દોડતો કે ચાલ્યો હાએબ. (બચ છે.)

રૂશતમ—બાવાજી મને લાગેછ કે મારી અજલનો આએ દીવસ છે. મુઠ્ઠીભર ઘડીઓ બાદ તમે તમારા એકપુરા ચેરાગથી વીખુટા પડનાર છેઓ તો ખુદાને ખાતર હજીબી કાકાજીના અદીને બોલાવીને સાથે રાખો. પપા, મારા કમનસીબ પપા, એક દુખી વીધવાના શ્રાપ ખરેખર તમોને આજે ફળ્યાછ. ઓ અજ્ઞાનતાના અંધાપામાં સપડાયલા મારા લોલા પપાજી, તમારી આંખો બોલો ને જુઓ, કે કાકીજી અને તેમના બેટા અદીનો હક ઇલાકો સદાને માટે તમારી ગણતરી મુજબ દુખ્યો નથી, પણ તમારા બેટાના અંતરમાં સલામત રહ્યો છે. (સરટીપ્રીકેટ દેખાડે છે.)

સોહલીબાવા—(સરટીપ્રીકેટ જોઇ) શું સરટીપ્રીકેટ હજી સલામત છે, અને તેથી તારા હાથમાં! ઓ નજીબોહ! રૂશતમ રૂશ, મારા ખુદાસનાશ બેટા, તેં આજે તારા બાપને ખરેખર

ચાનકરૂપી પાઠ શીખવ્યો છે. ઓ એતો દુનીયાના લોકો,
આઈતાં પર કોઈતું કરનાર મારા જેવા કસરવેજનો કદી
પણ જહાનમાં જય થતોજ નથી. અંતે તો ધર્મો જય
અને પાપો ક્ષય છેજ છે.

રૂશતમ—હજુબી વખત છે. બોલાવો તમારા ભત્રીજા અદીને.
તેને જે હાથે તમે ગેરઈનસાફ કીધો તેજ હાથે ઈનસાફ
આપો. ઓહ મને કંઈ થાયેછ! મરવા પહેલાં મને અદી
સાથ મેળવો. કહાં છે મારો અદી ?
(એવામાં અદી આવે છે.)

અદી—કોણ મારો રૂશ. મોતને બીછાને? ઓહ ખુદા આયે શું
સીતમ. મારી અદર કદરના રૂશ, ઓ તું મરવા લાયક
નથી. હું તુંને મરવા દેનાર નથી.

રૂશતમ—કોણ! મારો અદી? (એક મ ભેટી પડી) પપા અહીં આવો.
અદીનો હાથ તમારા હાથમાં લેઓ. લે અદી તારા પપાના
લગનની સરટીશીકેટ. તારો હક પુરવાર કરી ફરીને દાદી
માહાલમાં મોજ કર. તારો ખંગલો તુંને મોબારક. હું
જાઉંછ. ઓહ મને કંઈ થાયછ, પપા, અદી, સુખી થાઓ.
(મરે છે.)

સોહલીબાવા—શું ગુજરી ગીયો! હમેશની શાંતીમાં સુતો! સદાને
વાસ્તે થંડો થયો! ઓ ખુદા બુલેગીમાં એ ગમનો પહાડ
હું કેમ ડિપાડી શકશ! ઓ દીકરા હવે તુને કહાં મળશ?
મારા પાપની મટકી કુટીછ. માફ રૂડન કુઝલ છે. અદી મને
માફ કર. આવ મારી સોડમાં આવ. હવે તુંજ મારો
દીકરો છે. હું સબવાર ગુનેહગાર છું. લે આયે તારો
હક તુજ લે. પારકી મતા કોઈને પુગી નથી ને પુગવાની
બી નથી, અફસોસ.

પાપમાં બુલેગી ગઈ, ચેરાગ માં,
ના રહી તાકાટ તનમાં, જીવ છે સતાપમાં,
સુખના સ્વપનાઓ જોતાં, પાપનો રચ્યો સામાન,
હું હું કરતાં હુંજ ગીયો, પણ નહી રહી સુદ્ધી કે સાન.
(મટલો આવે છે.)

મટલો—સાહેબ દાકતર રોકાઈ ગયાછ. તે કીહેજે અરધા કલાક પછી આપશ. અરે પણ આએ શું થીયું! રૂશતમ શેઠ ગુજ્યાં. મારા બાપરે.

(રૂશતમ તર્ફ દઘાયલો ઉભો રહે છે.)

સોહલીબાવા—મટલા, મીઠા મવાલી તેંજ મારો આએ અવતાર કીધોછ! એ ચંડાલ તારી કાલી સુરત બાળ. જલદી દોડ ને એક ગલાસ પાણી લાવી આપ. મારાં ગળાંનો કાકરો સુકાયછ.

મટલો—પાણી! પાણી બેઈએ શેઠને! (બાબુમાં) પાણી તો એવું આપું, જે તારૂં કાલનું સદાને માટે થંડું કરીતુને હું મેશની આશા-યેશ આપે. મને ઉશકેરી આએ નાપાકીના કામમાં દુબાડી, મારી સુરત બિપર પાપના છાંટાઓ ઉદારનાર પાપી પલીદ, એકવાર તો તું મારા હપાટામાંથી હટકી ગીયો પયણ આ વાર તું હવે મારેથી બચનાર નથી. (એશીદની બાટલી લઈ) આ બાટલી મહિં તગર તગર ડોળા ધુરકતી પ્રવાહીના બે ટીપાંઓ, તારી પાપી જીંદગીનો અંજમ લાવવા પુરતાં છે.

[પાસે પડેલા પાણીના કુબમાંથી પાણી કાઢી ગલાસમાં નાખી તેમાં એશીડના બે ટીપાં નાખે છે.]

લેઓ શેઠ બે ગોટ ઠંડા પાણીના પી લેઓ કે જીવ થડો પડે, (બાબુમાં) ને કાયમની રાહત મળે.

સોહલીબાવા—લાવ, પાણી લાવ, [ગ્લાસ લઈ મનસે.]

એ દર્દીની દવા ને આરામ પાણી,

મનથી તું છે જામ પાણી.

જીંદગીનો આધાર તુજ નામ પાણી,

કરૂંછ તુજને છેલ્લી આએ સલામ પાણી.

[પાણી પીતાં જીવ ફરે છે.] ઓહ મારો જીવ ફરેછ!

હું મરૂંછ, રૂશતમ મને લેતો જા. (મરે છે.)

અદી—ઓ ખુદા આએ તે કેવી આકૃત ! કેવી કમનસીબી !
ઓ કાકાજી. [કાકાજીના દીલ પર પડી બેઝરરડે છે.]

મટલો—હવે કાકાજીવાલા, મુંગો મુંગો ચાવીનો જુમખો મુને
સ્વાધીન કરીને ચાલતો થા. હવે તો આએ ગુલમોહરનો
સેવક શેઠયો ગણાશે.
(જમસુ ને ખટલુઇનસપેકટર સાથ આવે છે)

જમસુ—ને એ શેઠયો બનાવાજ અમો અહીં આવ્યેછ. (ઇનસપેકટર
બરડીનને) મીં ઇનસપેકટર, પકડો આએ બદમાશને !

ખટલુમામા—આવરે મારા દીકરા મને ચાંપીને કેટી કરતો ! ખુદાય-
જીએ ખરેખર આપરી બંદગી કબુલ રાખી.
(ભેટે છે.)

મટલો—અફસોસ દગો કેઇનો સગો નથી.

જમસુ—હાય કુદરત બજાવ્યો આજ સીકડો સતનો,
ના ફળી તું પાપીઆને, નાશ કીધો કપટનો.
કોણ જીત્યો પાપમાં, બની આખર સીતમગર
ખાકથી સઉ થઇ પેદા ને ખાક થયા ફીરોઝગર.

[ખટલુમામાના પાસામાં દબાઇને અદી
ઉભો રહે છે. ઇનસપેકટર બરડીન મટલાના
હાથમાં બેડી પહેડાવે છે. જમસુ આકાશ
લણી હાથ લંબાવે છે. ધીમા મ્યુઝીક
વચ્ચે પરદો પડે છે (ટાઇલો)]

—❧— તમામ શુદ્ધ —❧—

આ ચોપડી નાદીશાહ શૌરાબજી દારવાલાએ મુંબઈ કોટમાં, નં. ૧૦ દાદુ
બીહડીંગ મરફી ચીટ, મધેના ધી “અફરા” પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં છાપી છે,
અને મીં શાવકશા દારાબશા સરાફે (ફીરોઝગર) પટેલ મેનશન,
ગોવાલ્યા ટેંક રોડ, મુંબઈ મધેથી પ્રગટ કીધી છે.

FOR THE FESTIVE SEASON

EVENING WEAR.

Perfect to detail and cut are Leach and Weborny's Evening Clothes. Expert cutting ensures that extra touch of distinction which difficult to describe, means every thing.

ORDER EARLY TO AVOID DISAPPOINTMENT.

Dress Suits.....	from Rs	125
Dress Coats.....	„ „	85
Dinner Suits.....	„ „	95
Dinner Jackets.....	„ „	75
White Dress Waistcoats	„	17/8

LEACH & WEBORNY LTD.,

HIGH CLASS TAILORS.

BOMBAY.

ફ્રેન્સી ચીનાઇ, જોપાનીસ, ફ્રેન્ચ, ઇંગ્લીશ
અને

દેશી રેશમી કાપડના વેપારીઓ.

દરેક જાતના રેશમી

કાપડની સસ્તી

અને

અપ—ટુ—રેટ

દુકાન.

એચ. એન. જોશી ની કાં.

મંગલદાસ મારકેટ,

પહેલી ગલી,

દુકાન નંબર ૨૧.

દરેક મેલે તદ્દન નવાજ માટે આ
ખોલવામાં આવે છે.

